

VĚDA A TECHNIKA PRO ŽIVOT

KVĚTEN 2015 | ČÍSLO 39

ZPRAVODAJ

VYDÁVÁ ČESKÝ SVAZ VĚDECKOTECHNICKÝCH SPOLEČNOSTÍ

Prezident České republiky

Miloš Zeman

uděluje

Z Á Š T I T U

oslavám v roce 2015 – 25. výročí založení

Českého svazu vědeckotechnických společností

A handwritten signature in blue ink, reading "Miloš Zeman".

v Praze dne 5. prosince 2014

25. výročí založení ČSVTS
1990 – 2015

VĚDA A TECHNIKA PRO ŽIVOT

OSLAVY ZALOŽENÍ

Českého svazu vědeckotechnických společností

KVĚTEN 2015

18. 5. 2015

odborná konference
„Věda a technika v ČR“

28. 5. 2015

společenská část oslav

**Oslavy 25. výročí
založení ČSVTS**

proběhnou
v prostorách
ČSVTS

Novotného
lávka 5,
Praha 1

www.csvts.cz

OBSAH

CO NOVÉHO V ČESKÉM SVAZU VĚDECKOTECHNICKÝCH SPOLEČNOSTÍ

Český svaz vědeckotechnických společností oslaví v tomto roce 25. výročí založení	01
Kvalita inženýrského vzdělávání v České republice a v Evropě	07
Peking 2015: zlatá a dvě stříbrné	09
2nd European Engineer's Day	13

NOVINKY ČLENŮ SVAZU

Nezastupitelná role techniky ve zdravotní péči	15
Zamyšlení nad čtvrtstoletím Českého svazu geodetů a kartografů	16
Česká nukleární společnost	19
Český spolek pro péči o životní prostředí	22
Sdružení vodohospodářů České republiky	23
Česká elektrotechnická společnost, z.s.	25
Česká vědeckotechnická společnost pro informatizaci a informační technologie	27
Česká vědeckotechnická společnost spojů, zakládající člen ČSVTS	28
Česká strojnická společnost v roce 25. výročí ČSVTS	29
Česká hutnická společnost – 25 let v rámci ČSVTS	32
Činnost Českého svazu vynálezců a zlepšovatelů za dobu jeho existence	33
Spolupráce českého Svazu vynálezců a zlepšovatelů a České hutnické společnosti	34
Ohlédnutí za činností České lesnické společnosti v roce 2014	37
Česká společnost pro jakost motivuje k používání Modelu excelence EFQM	38
Český komitét pro vědecké řízení	40

NOVINKY Z DOMŮ TECHNIKY

Dům techniky České Budějovice, spol. s r.o.	42
Dům techniky ČS VTS Kladno s.r.o.	43
DTO CZ, s.r.o. (dříve Dům techniky Ostrava)	44
Dům techniky Plzeň spol. s r.o.	45

KALEIDOSKOP INFORMACÍ A ZAJÍMAVOSTÍ

150 let od založení SIA v Království českém	46
---	----

ŽIVOTNÍ JUBILEA

Významné životní jubileum oslavují	56
--	----

ČESKÝ SVAZ VĚDECKOTECHNICKÝCH SPOLEČNOSTÍ OSLAVÍ V TOMTO ROCE 25. VÝROČÍ ZALOŽENÍ

NAD TOUTO VÝZNAMNOU UDÁLOSTÍ PŘEVZAL ZÁŠTITU PREZIDENT ČESKÉ REPUBLIKY MILOŠ ZEMAN

prof. Ing. Jaromír Volf, DrSc.
předseda ČSVTS a předseda
Českého národního komitétu
IMEKO

Vážené kolegyně a kolegové,
v letošním roce si připomínáme 25. výročí založení Českého svazu vědeckotechnických společností (ČSVTS), čtvrtstoletí novodobé historie svazu českých inženýrů a techniků. ČSVTS navázal na historii Československé vědeckotechnické společnosti, založené v r. 1955 a na slavný Spolek inženýrů a architektů v Království českém – SIA, který byl založen již v roce 1865. ČSVTS vznikl spolu se ZSVTS (Zváz slovenských vedekotechnických spoločností) v roce 1990. Za uplynulých 25 let se podařilo vytvořit moderní společnost, která je rovnocenným partnerem dalších vládních a nevládních organizací a zastupuje zájmy českých inženýrů a techniků. Je partnerem vědeckovýzkumných organizací, ČKAIT (Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě), AV ČR a technických vysokých škol a univerzit.

ČSVTS tvoří 67 společností, které pokrývají svým zaměřením širokou oblast technických, přírodních i společenských věd. Nedílnou součástí ČSVTS je i pět domů techniky – v Českých Budějovicích, Kladně, Ostravě, Pardubicích a Plzni – které mají regionální působení v oblasti vědeckotechnických informací. V současné době domy techniky řeší mnoho projektů podporovaných EU.

Za poslední léta se podařilo rovněž sjednotit majetek ČSVTS a dořešit vlastnické vazby k pozemkům, čímž tento majetek bude uchráněn i pro další naše následovníky. To vše se podařilo zodpovědnou prací předsednictev a aparátu ČSVTS.

V oblasti práce s mládeží se podařilo dosáhnout též významných úspěchů. Navázala se spolupráce s Asociací

pro mládež, vědu a techniku AMAVET, o. s. a organizátory Středoškolské odborné činnosti – SOČ, kdy členové ČSVTS jsou členy hodnotitelských komisí a účastní se výběru vítězů v jednotlivých soutěžních kategoriích.

Před pár týdny jsem předával Cenu ČSVTS třem studentům v národním finále XXII. ročníku EXPO SCIENCE AMAVET (soutěž vědeckých a technických projektů středoškolské mládeže) a měl jsem dobrý pocit z toho, kolik vysoce kvalitních projektů bylo prezentováno. Tři projekty jsme navrhli do užšího výběru pro finále mezinárodní soutěže „Beijing Youth Science Creation Competition“, které se uskuteční v Pekingu na jaře 2016. Poslední dva roky spolupracujeme se zástupci AMAVET a SOČ právě na vyslání tří projektů z finálových národních soutěží EXPO SCIENCE AMAVET a SOČ na tuto soutěž. Využíváme možnosti nové spolupráce s Pekingskou asociací pro vědu a techniku – BAST a umožňujeme vynikajícím studentům soutěžit na této prestižní mezinárodní soutěži. Jejich projekty jsou mimořádně úspěšné, v loňském roce přivezli 3 zlaté medaile, letos jednu zlatou a dvě stříbrné. Předpokládáme, že i v dalších letech budou zdárně reprezentovat Českou republiku a ČSVTS.

Svaz se též úspěšně zapojil do mezinárodních projektů, mezi nimiž v současné době dominuje vydávání profesní karty inženýra „*engineer*ING card“, která podpoří mobilitu inženýrů v rámci Evropské unie a zjednoduší prokazování odborné kvalifikace při získávání zaměstnání v Evropě. Dalšími projekty je udílení titulu EUR ING. Přípravuje se na založení akreditační agentury EUR-ACE pro akreditaci inženýrských vzdělávacích programů bakalářského a magisterského stupně technických univerzit podle principu Evropského sdružení pro akreditaci inženýrského vzdělávání ENAEE. Dále Svaz usiluje o vytvoření Českého inovačního partnerství (ČIP). Cílem ČIP je koordinace a iniciování aktivit, směřujících k zefektivnění inovačních procesů v ČR, a tím i ke zvýšení konkurenceschopnosti ČR na jednotném trhu EU. Podařilo se též založit databázi odbor-

Prezident republiky

V Praze dne 9. dubna 2015

Vážené dámy a pánové,

nebohu se hned na úvod tajit tím, že pozdrav tohoto slavnostního shromáždění u příležitosti 25. výročí založení Českého svazu vědeckotechnických společností je pro mne srdečnou záležitostí.

Každý z nás máme za sebou svůj osobitý životní příběh. A ten můj je spjat právě s Novotného lávkou.

Vzpomínám na semináře, na Prognostické úterky, které se konaly právě zde, v budově tehdejší Československé vědeckotechnické společnosti. Novotného lávka byla pro mne ostrovem pozitivní deviance v myšlenkové ledi normalizační doby.

Takovým ostrovem je pro mne bezesporu i Český svaz vědeckotechnických společností, který sdružuje české inženýry, techniky a další odborníky. Je místem podkávání těch, kteří uplatnění svých odborných znalostí, konkrétními činy a svým umem posouvají naši zemi. Je to zásluhová činnost, za kterou patří vyaslovit poděkování.

Nemohu se nezmínit o tom, že celá léta je v naší zemi preferováno vzdělávání humanitního směru, kdy vysoké školy chrlí například kulturní antropology. Technické vzdělávání se stalo postupem času popelkou. Tento stav dlouhodobě nejen kritizuji, ale snažím se v debatách s ministry školství a zástupci podnikové sféry přispět k nápravě řešení.

Dovožte mi, abych závěrem popřál plný úspěch vašemu rokování, kterého se, opět roku 2000, kdy jste slavili 10. výročí, nemohu vzhledem k pracovnímu programu osobně zúčastnit.

A opravdu úplně na závěr si při vědomí svého výše vyřčeného dovoluji osobněji oslovit:

Milí přátelé,

ve vaší, pro naši zemi prospěšné činnosti, máte mou jednoznačnou podporu.

Děkuji vám.

níků, která je nabízena vládním i nevládním organizacím. ČSVTS je aktivním členem Světové federace inženýrských organizací (WFEO) a také Evropské federace národních inženýrských asociací (FEANI), která je dnes největší evropskou federací profesních inženýrů. Již v roce 1995 byl ČSVTS přijat za řádného člena FEANI, kde se velmi aktivně podílí na práci této významné organizace.

Řadou bilaterálních smluv o spolupráci udržuje ČSVTS a jeho členské organizace odborné kontakty s vědeckými a inženýrskými společnostmi z celého světa. Svaz má navázanu nadstandardní spolupráci se slovenským Zväzom slovenských vedeckotechnických spoločností, dále s německým VDI, čínským CAST – China Association of Science and Technology, portugalským Ordem dos Ingenheiros, Ukrajinským svazem vědeckých a inženýrských asociací a Institucí inženýrů Indie - The Institution of Engineers (India). Na úrovni členských organizací se spolupráce rozvíjí s dalšími třiceti devíti evropskými a světovými vědeckými společnostmi. Prodloužení smlouvy o spolupráci s CAST – Čínským svazem pro vědu a techniku přineslo zintenzívnění jednání o vzájemném zapojení se do společných projektů. Jde zejména o spolupráci v oblasti životního prostředí, těžkého strojírenství a země-

dělství na úrovni akademických výměn nebo praktického využití znalostí.

Jedním z hlavních bodů poslání ČSVTS je též permanentní proces celoživotního vzdělávání a profesního rozvoje svých členů. Svaz dále poskytuje nepřeborné množství nejrozličnějších vzdělávacích programů, včetně rekvalifikačních kurzů pro veřejnost ve svých regionálních domech techniky. Přispívá tím významně ke zvyšování kvalifikace občanů, jejich případné rekvalifikaci, a tím i k jejich lepšímu uplatnění na trhu práce. V současné době je Svaz certifikován podle požadavků normy BS EN ISO 9001 : 2008. Předmětem certifikace je udržování systému managementu kvality dle výše uvedeného standardu, který je pravidelně dozorován certifikační agenturou.

Co si přát závěrem, aby Svaz úspěšně pokračoval ve své činnosti, a při oslavách dalšího výročí jsme se mohli hrdě ohlédnout za svou minulostí.

prof. Ing. Jaromír Volf, DrSc.
předseda ČSVTS

VĚDA A TECHNIKA v České republice
Perspektivy techniky a technologií do roku 2030"
PROGRAM KONFERENCE

prof. Ing. Jaromír Volf, DrSc

předseda ČSVTS

Zahájení a úvodní slovo k tématu konference

Ing. Květoslava Kořínková, CSc.

vědecká tajemnice ČSVTS

Přínos ČSVTS pro konkurenceschopnost České republiky

Mgr. Arnošt Marks, Ph.D.

náměstek místopředsedy vlády ČR pro vědu, výzkum a inovace

Úloha vědy a techniky pro rozvoj hospodářství České republiky

JUDr. Ing. Tomáš Novotný, Ph.D.

náměstek ministra průmyslu a obchodu – sekce fondů EU, VaVal a investičních pobídek

Operační program podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

Ing. Zbyněk Frolík

generální ředitel LINET, člen představenstva Svazu průmyslu a dopravy ČR

Minulost, současnost a perspektivy českého průmyslu z pohledu výzkumu a inovací

Ing. Pavel Ševčík

viceprezident a technický ředitel Svazu podnikatelů ve stavebnictví v ČR

Nové směry ve stavebnictví

doc. Ing. Jaromír Horák, CSc.

vědecký tajemník České technologické platformy strojírenství

Aktivity České technologické platformy strojírenství

RNDr. Jaroslav Raab

člen RK České hutnické společnosti a výkonný ředitel Hutnictví železa, a.s.

Perspektivy vývoje hutnictví

Ing. Tomáš Smejkal

vedoucí odd. strategie ministerstva průmyslu a obchodu

Role nových technologií v energetice

prof. Ing. Vladimír Haasz, CSc.

člen výkonného výboru Českého národního komitétu IMEKO

Nové měřicí metody zvyšují konkurenceschopnost

Ing. Pavel Tersch, CSc.

člen Rady České zemědělské společnosti

Člověk a půda

prof. Ing. Karel Kabele, CSc.

vedoucí katedry technických zařízení budov fakulty stavební

ČVUT, předseda Společnosti pro techniku prostředí

Perspektivní technologie v technických zařízeních budov

Ing. Petr Mrkos

člen představenstva Sdružení vodovodů a kanalizací

Nové technologie řídicích systémů ve vodárenství

25. výročí založení současného Českého svazu vědeckotechnických společností je i přes relativně krátké období jeho novodobé historie, v porovnání s historickým datem založení SIA roku 1865, nesmírně významné. Je to především proto, že v roce 1990, který byl počátkem zásadních politických změn v Československu po sametové revoluci v listopadu 1989, došlo rovněž i k významné transforma-

ci bývalé Československé vědeckotechnické společnosti na dva nové subjekty, nepolitické, nevládní a zcela samostatné vědeckotechnické svazy, Český svaz vědeckotechnických společností a Svaz slovenských vědeckotechnických společností, ustavených na demokratických principech jako moderní, odborně a profesně profilované asociace samostatných spolků.

Oslavy 25. výročí založení ČSVTS mají dvě části, odbornou a slavnostní. Odborná část proběhla formou konference dne 18.5.2015, v budově Svazu na Novotného lávce 5 v Praze 1. Název konference „Věda a technika v ČR“, motto „Perspektivy techniky a technologií do roku 2030“ naznačuje téma a otevírá možnost představit názory na předpokládané vývojové trendy v řadě oblastí a na způsoby podpory při jejich aplikaci. ČSVTS a jeho spolky dnes soustřeďují rozsáhlý intelektuální potenciál, který reprezentují především v něm sdružení inženýři, technici a další odborníci, kteří podle specifického zaměření přispívají k řešení úkolů, které stojí před naší, evropskou i globální společností. Tyto výzvy nejsou řešitelné bez zlepšení využívání výsledků vědy pro inovaci techniky a technologií a bez jejich zavádění do praxe prostřednictvím nových inženýrských metod. Jednotlivé prezentace naznačily pohled na tyto problémy počínaje jejich vědeckým řešením, přes inovace až po realizaci v praxi.

Společenská část oslav se uskuteční v den konání jarní valné hromady Svazu, tedy 28.5.2015 ve čtvrtek odpoledne v sídle ČSVTS na Novotného lávce 5 v Praze 1. Pozvání k účasti přijali vzácní hosté, např. Pavel Bělobrádek, místopředseda vlády ČR pro vědu, výzkum a inovace, Jan Mládek, ministr průmyslu a obchodu ČR, ze zahraničních hostů prezident Světové federace inženýrů WFEO, prezident Evropské federace národních inženýrských asociací FEANI, zástupci národních inženýrských asociací ze Slovenska, Polska, Německa, Rakouska, Ukrajiny a Kuvajtu a samozřejmě významní hosté z partnerských organizací, státních institucí,

ambasád a kolegové z členských spolků a domů techniky. Po zdavicích a projevech čestných hostů program pokračuje slavnostním předáním nejvyšších ocenění udělovaných Českým svazem vědeckotechnických společností, a to Medailí Christiana J. Willenberga a Čestných odznaků ČSVTS významným osobnostem. Medaile Christiana J. Willenberga předá oceněným ministr průmyslu a obchodu Jan Mládek a Čestné odznaky ČSVTS předseda ČSVTS Jaromír Volf. Oficiální část ukončí slavnostní akt podepsání smlouvy o spolupráci s Kuvajtskou společností inženýrů (Kuwait Society of Engineers). Gala recepce, která v programu následuje, umožní neformální setkání hostů, partnerů, kolegů a přátel.

Hosté si v ten samý den mohou prohlédnout vybrané projekty a prezentace studentů z národního finále XXII. ročníku soutěže vědeckých a technických projektů středoškolské mládeže EXPO SCIENCE AMAVET ve vestibulu budovy Svazu, a to projekt **Třídička zeleniny autora Ondřeje Šrámka** ze SPŠE a VOŠ Pardubice (3. místo s právem účasti na INTEL ISEF 2016 v USA), projekt **Model souprav pražského metra 81-71 a 81-71M Martina Blechy** ze SPŠ Na Třebešíně, Praha 10 a **Davida Hoška** (Cena The American Psychological Association), projekt **Optimalizace robotického systému ORPHEUS-HOPE pro dálkový průzkum polutantů in situ Lukáše Zimy** ze SPŠ chemické Brno, Vranovská 65 (zvláštní cena) a projekt **Orientace a navigace robota v prostoru autorů Tomáše Bergera, Nguyen Sy Nam, Václava Zmítka** ze SPŠE a VOŠ Pardubice.

VĚDA A TECHNIKA PRO ŽIVOT

POZVÁNKA

Oslavy 25. výročí založení ČSVTS
pod záštitou prezidenta České republiky Miloše Zemana

28. května 2015

25let

ČSVTS
25. výročí založení ČSVTS
1990 - 2015

www.csvts.cz

PROGRAM OSLAV 25. VÝROČÍ ZALOŽENÍ ČSVTS

Čtvrtek 28. 5. 2015, Novotného lávka 5, Praha 1

14:00 – 16:00 Slavnostní zasedání, sál 217

1. Jaromír Volf, předseda Českého svazu vědeckotechnických společností
Přivítání a úvodní slovo
2. Zdravice čestných hostů
3. Pavel Bělobrádek, místopředseda vlády ČR pro vědu, výzkum a inovace
Úloha vědy, výzkumu a inženýrství pro rozvoj českého hospodářství
3. Marwan Abdelhamid, prezident WFEO (Světová federace inženýrských asociací)
Přínosy WFEO v podpoře vědy, výzkumu a inženýrství a pro spolupráci inženýrů v celosvětovém měřítku
4. José Vieira, prezident FEANI (Evropská federace národních inženýrských asociací)
Význam FEANI pro podporu vědy, výzkumu a inženýrství a pro celoživotní vzdělávání inženýrů
5. Jiří Drahoš, předseda Akademie věd ČR
Nová Strategie AV21: špičkový výzkum ve veřejném zájmu
6. Jaroslav Hanák, prezident Svazu průmyslu a dopravy ČR
Rok průmyslu a technického vzdělávání (2015) a možnosti spolupráce SP ČR s ČSVTS

16:00 – 16:45 Předání nejvyšších vyznamenání ČSVTS

Medaile Christiana J. Willenberga, vyznamenání předá Jan Mládek, ministr průmyslu a dopravy ČR
Čestný odznak ČSVTS, vyznamenání předá Jaromír Volf, předseda ČSVTS

16:45 – 17:00 Slavnostní akt podepsání smlouvy o spolupráci s Kuvajtskou společností inženýrů - Kuwait Society of Engineers

17:30 – 19:30 Gala recepcce, Klub techniků, Novotného lávka 5, Praha 1

Setkání s předsedy spolků ČSVTS, řediteli domů techniky, zástupci partnerských organizací a dalšími hosty

V průběhu dne probíhá posterová prezentace ČSVTS, jeho členů a domů techniky v prostorách budovy ČSVTS, Novotného lávka 5, Praha 1
Předvedení vybraných projektů z národního finále XXII. ročníku Soutěže vědeckých a technických projektů středoškolské mládeže EXPO SCIENCE AMAVET (vstupní hala budovy ČSVTS)

11:00 – 12:00 (v anglickém jazyce)

12:30 – 14:00 (v českém jazyce)

PRO ZVANÉ HOSTY

Diskuse u kulatého stolu, 28. 5. 2015, zasedací místnost, sekretariát ČSVTS, Novotného lávka 5, Praha 1

09:30 – 11:00 Tématem je „Partnerství mezi soukromým a veřejným sektorem vedoucí k stimulaci globální spolupráce inženýrů“

11:00 – 12:00 Prohlídka vybraných projektů z národního finále XXII. ročníku Soutěže vědeckých a technických projektů středoškolské mládeže EXPO SCIENCE AMAVET (vstupní hala budovy ČSVTS)

12.00 – 13.30 oběd

**Pražské vodovody
a kanalizace**

V průběhu oslav a na přelomu května a června je pro návštěvníky Svazu připravena posterová prezentace jeho

členů - spolků a domů techniky, a to v prostorách budovy Svazu na Novotného lávce 5 v Praze.

Při příležitosti oslav 25. výročí založení Českého svazu vědeckotechnických společností budou **medaile Christiana J. Willenberga** uděleny těmto osobnostem:

Ing. Marwan Abdelhamid

stávající prezident WFEO - Světové federace inženýrských organizací

Ing. Zdenka Dahinterová, EUR ING

generální sekretářka Českého národního výboru FEANI

prof. Ing. Jiří Drahoš, DrSc., dr.h.c.

předseda Akademie věd ČR a předseda České společnosti chemického inženýrství

Ing. Jaroslav Hanák

prezident Svazu průmyslu a dopravy ČR

doc Ing. Daniel Hanus, CSc., EUR ING

čestný předseda ČSVTS, prezident Odborné společnosti letecké ČR

prof. Ing. Dušan Petráš, Ph.D.

prezident ZSVTS - Zvázu slovenských vedeckotechnických spoločností

Ing. Helena Rybínová, CSc.

tajemnice České společnosti pro zdravotnickou techniku

Maj Gen R K Sanan, VSM (Retd)

sekretář a ředitel The Institution of Engineers (India)

doc. Ing. Zdeněk Trojan, CSc., EUR ING

místopředseda ČSVTS a prezident Českého národního výboru FEANI

Nejvyšší vyznamenání ČSVTS nese jméno zakladatele vůbec první inženýrské školy založené v Praze v r. 1707 jako nejstarší inženýrské školy ve střední Evropě a jedné z nejstarších inženýrských škol na celém světě. Christian J. Willenberg, k jehož odkazu se Český svaz vědeckotechnických společností hlásí, byl mimořádnou osobností se schopností daleké vize, osobností, která měla odvahu a vytrvalost při realizaci odvážného záměru a pionýrského činu, jakým bylo vybudování vysokoškolského inženýrského učení v jeho době.

Při příležitosti oslav 25. výročí založení Českého svazu vědeckotechnických společností budou Čestné odznaky ČSVTS uděleny těmto osobnostem:

prof. Ing. Dušan Čurda, CSc.

Česká potravinářská společnost

Ing. Libuše Deylová

Český spolek pro péči o životní prostředí

doc. Ing. Ivan Fořt, DrSc.

Česká společnost chemického inženýrství

prof. Ing. Jiří Grygárek, CSc.

Moravskoslezská hornická společnost ČSVTS

doc. Ing. Jan Holub, Ph.D.

Český národní komitét IMEKO

Ing. Magdalena Horská, CSc.

Sdružení vodohospodářů ČR

Ing. Miroslav Hrdlička

Komora geodetů a kartografů

Ing. Jan Chaloupka, CSc.

Českomoravská společnost pro automatizaci

Jaroslava Kühnelová

Česká slévárenská společnost

doc. Ing. Jaroslav Kützendörfer, CSc.

Silikátová společnost ČR

Ing. Zdeněk Novák

Česká automobilová společnost

Ing. Mojmír Procházka

Česká zemědělská společnost

RNDr. Jaroslav Raab

Česká hutnická společnost

Ing. Pavel Ryšánek

Česká společnost pro jakost, z.s.

doc. Ing. Miloš Sedláček, CSc.

Český národní komitét IMEKO

Ing. František Steiner

Česká elektrotechnická společnost, z.s.

Ing. Zdeněk Šlégr

Česká společnost pro zdravotnickou techniku

prof. Ing. Jindřich Vítovec, DrSc.

Česká metrologická společnost

Ing. Jiří Weisshaupt

Vědeckotechnický spolek Žďas

Ing. Milan Zapletal, CSc.

Česká společnost rostlinolékařská

KVALITA INŽENÝRSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE A V EVROPĚ

Informace o Kulatém stolu k evropskému akreditačnímu systému inženýrských vzdělávacích programů EUR ACE®, který se uskutečnil v rámci oslav 25. výročí založení Českého svazu vědeckotechnických společností.

Dne 13. 3. 2015 uspořádal ČSVTS (Český svaz vědeckotechnických společností) kulatý stůl k problematice akreditace inženýrských vzdělávacích programů, který zahájil předseda ČSVTS prof. Volf. Kulatého stolu se na pozvání ČSVTS zúčastnili a k problematice akreditace kvality inženýrských vzdělávacích programů v úvodu vystoupili a následné diskuse se zúčastnili prof. Bernard Remaud (Université Nantes), prezident ENAEE (Evropské sdružení pro akreditaci inženýrského vzdělávání) a bývalý předseda CTI (Francouzská komise pro uznávání inženýrského vzdělávání) a prof. Bogdan Macukow (Technická univerzita Varšava), předseda KAUT (Polská komise pro akreditaci technických univerzit). Za domácí stranu vystoupil doc. Zdeněk Trojan, prezident Českého národního výboru FEANI (Evropská federace národních inženýrských asociací) a PhDr. Pavel Doleček, zástupce ředitelky odboru vysokých škol MŠMT. Jednání kulatého stolu moderoval doc. Daniel Hanus (ČVUT), člen výkonného výboru FEANI. Mezi posluchači a účastníky diskuse byli především akademičtí funkcionáři z technických univerzit, zástupci vysokoškolských studentů, reprezentanti České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, představitelé podnikatelské sféry a reprezentanti inženýrských a vědeckotechnických společností.

Doc. Trojan ve svém vystoupení seznámil účastníky kulatého stolu s posláním FEANI a především s jejími aktivitami zaměřenými na problematiku evropských inženýrů a jejich postavení ve společnosti. V této souvislosti jsou hlavními oblastmi činnosti FEANI inženýrské vzdělávání a trvalý profesní rozvoj inženýrů, podpora pracovní mobility inženýrů, standardy inženýrské profese a dodržování etických principů inženýrské práce, postavení a úloha inženýrské profese ve společnosti a šíření evropské profesní kultury v globálním měřítku. FEANI tvoří 32 členů reprezentujících národní inženýrské asociace. FEANI vede INDEX evropských inženýrských vysokoškolských institucí, do jehož databáze jsou zapsány vzdělávací programy, jejichž kvalita je ověřena akreditačním

řízením podle pravidel vypracovaných FEANI. V INDEXU je zapsáno cca 10 000 inženýrských vzdělávacích programů z více než 1 000 vysokých škol. Absolventi těchto programů mohou po získání inženýrské praxe získat profesní titul EUR ING, který garantuje profesní kompetenci inženýra a potvrzuje jeho profesní kvalifikaci, a který usnadňuje mobilitu inženýrských odborníků evropským i globálním pracovním trhem (dosud bylo uděleno cca 33 000 titulů EUR ING). V posledních letech bylo zahájeno vydávání profesní karty inženýra – *engineerING card*. Tento doklad mohou získat všichni absolventi vzdělávacích programů, ať už prvního nebo druhého cyklu, zapsaných v INDEXU FEANI. Profesní karta inženýra byla vyvinuta paralelně s evropskou profesní kartou EPC, která je výlučně určena pro uznávání profesních oprávnění v regulovaných profesích. Jako fyzický doklad *engineerING card* je vydávána plastová karta průkazového formátu, která obsahuje základní údaje o druhu získaného vzdělání, o typu vykonávané činnosti a o dalším vzdělání. Výpis z databáze chráněné přístupovým heslem obsahuje veškeré podrobnosti ve formě profesního CV. Všechny tyto údaje jsou před vydáním karty ověřovány. Karta zjednodušuje komunikaci držitele tohoto dokladu s potenciálním zaměstnavatelem apod. Subjektem certifikovaným k vydávání *engineerING card* je v ČR Český svaz VTS.

Dalším vystupujícím byl PhDr. Pavel Doleček z MŠMT. Podal informaci o připravovaných změnách zákona o vysokých školách, podle nichž má nastat – mimo jiné – změna v akreditačním systému vysokoškolského vzdělávání. Především má dojít ke zřízení akreditačního úřadu, který má rozhodovat o institucionálních akreditacích a o akreditacích studijních programů. Bude mít také kompetence k habilitačnímu a profesorskému řízení a má provádět vnější hodnocení činnosti vysokých škol. Podle nové úpravy bude přesně vymezeno, co bude posuzováno při akreditaci institucionální a jaké standardy budou určeny pro programovou akreditaci studijních programů. Je definována struktura akreditačního úřadu a postupy pro provádění akreditací.

Třetí prezentace byla jádrem jednání kulatého stolu. Přednášející prof. Remaud – předseda ENAEE – v ní se-

známil přítomné s činností této panevropské instituce. Ta inženýrské vzdělávání chápe – v souladu s principem většinově přijímaným v evropském prostředí – jako první krok na cestě k inženýrské profesi. V této souvislosti je nutné se vyrovnávat s rozdíly mezi globálními trendy a národními představami. Obecně to znamená formulování společného názoru na to, co lze považovat za definovatelný kvalifikační základ. ENAEE se soustřeďuje na garantování kvality absolventů inženýrských vzdělávacích programů, usnadnění jejich mobility evropským i celosvětovým pracovním trhem a podporuje kvalitu a inovace v inženýrském vzdělávání. Hodnocení studijních programů se provádí podle rámcových standardů a směrnic (EAFSG) podrobně zpracovaných experty v rámci projektů financovaných EK a schválených Generálním shromážděním ENAEE. Hlavním parametrem, který se při akreditačním řízení používá, jsou výstupy vzdělávacího procesu hodnocené v pěti kategoriích: vědomosti a znalosti, inženýrská analýza, inženýrská tvorba, získávání informací a jejich hodnocení, inženýrská praxe a trénink, měkké – přenosné dovednosti (v současné době se připravuje nahrazení poslední jmenované kategorie třemi novými: rozhodovací dovednost, dovednost komunikace a týmové práce, vzdělávací schopnost). Směrnice a standardy ENAEE podrobně popisují kritéria a požadavky pro akreditaci a stanoví procedurální postupy hodnocení. Studijním programům, které splní akreditační kritéria a požadavky je přiznána známka EUR ACE® a jsou zapsány do seznamu, vedeném ENAEE (FEANI respektuje tuto akreditaci a program může být bez dalšího zapsán do INDEXu FEANI). Akreditační systém EUR ACE® funguje decentralizovaně. Oprávnění k provádění akreditačních řízení získá národní akreditační agentura, která prokáže, že je schopna pracovat podle pravidel ENAEE. Mají různou formu – jsou to přímo národní inženýrské organizace, nezávislé subjekty zřizované inženýrskými sdruženími – respektive s nimi úzce spolupracující, anebo jde o obecné národní agentury, odpovědné za hodnocení kvality vysokoškolského vzdělávání, v jejichž rámci působí útvary speciálně pověřené pro hodnocení inženýrského vzdělávání. Přínosem EUR ACE® pro studenty a absolventy je: potvrzení, že vzdělávací program splňuje vyšší evropské a mezinárodní standardy, usnadnění horizontální i vertikální mobility studentů při přechodu mezi bakalářskými a magisterskými programy nabízenými na různých školách, podpora mezinárodního uznávání dosaženého vzdělávání (ERIC/NARICS apod.), ověření, že nabytá akademická kvalifika-

ce je základem, který otevírá cestu k faktickému výkonu činnosti profesního inženýra. Význam pro vysokoškolské instituce spočívá v doložení, že studijní program dosahuje kvality, definované evropskou inženýrskou komunitou (použitelné jako marketinkový nástroj), v řadě případů uznání EUR ACE® akreditace jako národní akreditace (v každém případě jsou programy automaticky zařazovány do INDEXu FEANI a splňují tak jednu z podmínek pro nárok na získání profesního titulu EUR ING a vydání profesní karty inženýra), v zjednodušení benchmarkingu k jiným programům, v informování o kvalitě bakalářského programu při rozhodování o vstupu jeho absolventů k magisterskému studiu, ve stimulování zájmu o studium oborů akreditovaných EUR ACE®. Zámka EUR ACE® informuje potenciálního zaměstnavatele, že uchazeč o zaměstnání, který absolvoval tento studijní program, získal akademické inženýrské vzdělání ve vyšším evropském a mezinárodním standardu a poskytuje mu informaci o kvalitě vzdělávacího programu s tím, že nespĺňuje pouze požadavky akademického standardu, ale i počáteční připravenosti pro inženýrskou práci. Aktivita k naplňování záměru na vytvoření evropského systému pro akreditaci inženýrského vzdělávání započaly v roce 2000. Organizace, vytvořená za tímto účelem, vypracovala za podpory Evropské komise (čtyři projekty hrazené z evropských grantů) návrh na systém hodnocení kvality evropského inženýrského vzdělávání a předložila návrh na zavedení tohoto systému zřízením ENAEE a v roce 2007 byla provedena první akreditace. V současné době je držitelem takového oprávnění k udělování akreditačních EUR ACE® celkem 13 národních subjektů a v současnosti je akreditováno podle EUR ACE® pravidel více než 1 800 inženýrských vzdělávacích programů.

Jako poslední vystoupil prof. Macukow s prezentací o inženýrském vzdělávání a jeho akreditaci v Polsku. V úvodě stručně popsal polský systém vysokého školství se zaměřením na technické univerzity. Nezávislá Polská akreditační komise (PAK), působící od roku 2002, provádí obligatorní institucionální a programovou akreditaci polských veřejných a soukromých vysokoškolských vzdělávacích institucí. Kromě této komise, v období okolo přelomu tisíciletí, byly vytvořeny z popudu konference rektorů sektorově zaměřené akreditační komise podle oborového charakteru (pro studia lékařská, chemická, pedagogická, umělecká, ekonomická, zemědělská, technická) a dále komise působící jako koordinační těleso. Šestá sekce PAK, působící směrem do akademického

prostoru inženýrství a technologií, provádí hodnocení kvality vzdělávání v jednotlivých oborech studia z programového hlediska a další aktivity příslušné instituce. V rámci druhého – sektorového – akreditačního proudu provádí akreditační komise technických univerzit (KAUT) akreditaci vzdělávacích programů systémem odpovídajícím pravidlům ENAEE, vytváří podmínky pro mezinárodní spolupráci škol, asistuje při implementaci systémů vnitřního hodnocení kvality a podporuje „best practice“ řešení kvality vzdělávání. K systému, zabezpečenému KAUTem, přistoupilo 25 vysokoškolských vzdělávacích institucí, vzdělávajících cca 220 000 studentů inženýrství a techniky. Organizační struktura KAUT je tvořena především zástupci těchto škol. Pravidla provádění akreditací jsou podrobně zpracována a konečné hodnocení provádí akreditační komise na základě stanoviska expertního panelu a závěrů monitorovacích týmů. Personálně jsou v těchto orgánech zastoupeni, kromě představitelů akademické obce, také zástupci zaměstnavatelů a studentů. V roce 2013 získala na základě autorizačního řízení KAUT

certifikaci k oprávnění provádět akreditační řízení podle pravidel ENAEE a zahájila vydávání EUR ACE® Label fakultám polských technických univerzit

V následující diskusi směřované především na objasnění podrobnějších informací o fungování akreditačního systému reagoval většinou prof. Remaud na dotazy několika účastníků kulatého stolu. Téma se však nepodařilo vyčerpat a některé otázky zůstaly otevřené. Prof. Remaud i prof. Macukow projevíli ochotu se zájemci komunikovat a poskytnout jim zpřesňující informace. Další informace k vystoupení prof. Remauda lze nalézt na www.enaee.eu. Prezentace vystupujících jsou k dispozici na webových stránkách <http://www.csvts.cz/index.php/11-aktuality/99-jednani-kulateho-stolu>.

doc. Ing. Zdeněk Trojan, CSc., EUR ING
prezident Českého národního výboru FEANI

PEKING 2015: ZLATÁ A DVĚ STŘÍBRNÉ

Tři studentky, tři rozdílné projekty. A všechny zpracované tak profesionálně, že uspěly ve světovém měřítku – v soutěži mladých vědců v Pekingu. České gymnazistky získaly jednu zlatou a dvě stříbrné medaile.

Loni tři zlaté medaile, letos jedna zlatá a dvě stříbrné. Mladí čeští vědci se už dva roky v mezinárodní soutěži The Beijing Youth Science Creation Competition konané v Pekingu rozhodně neztrácejí. Mezi svými vrstevníky (15 -18 let) se tři mladé vědkyně dokázaly prosadit. Magda Šubrtová získala nejvyšší ocenění, Tereza Pitrová a Lenka Svašková obsadily druhé pozice. Cesta k medailím však byla dlouhá.

Talentované studenty podpořil, zabezpečil a financoval Český svaz vědeckotechnických společností (ČSVTS), na soutěži se podílí také Asociace pro mládež, větu a techniku (AMAVET), o.s. a SOČ – Středoškolská odborná činnost.

„Obecně jsou uchazeči nominováni z republikových kol SOČ a AMAVET. Nominuje je porota příslušných soutěží, v nichž rovněž zasedám. Z každé soutěže jsou vybráni tři studenti, kteří se zúčastní užšího výběru, kterlse pak na podzim koná v sídle ČSVTS na Novotného lávce v Praze.

Zde porota, složená ze zástupců ČSVTS, SOČ a AMAVET vybere tři uchazeče, kteří se pak zúčastní soutěže v Pekingu,“ vysvětluje předseda ČSVTS prof. Ing. Jaromír Volf, DrSc.

Porotci hodnotí prezentace přednášené v angličtině a zaměřují se na odbornou stránku práce, schopnost komunikace v cizím jazyce, důkladnost, komplexnost, chápání problematiky, srozumitelnost, prezentační dovednosti i schopnost argumentace.

Body získala také originalita myšlenky a přístup k řešení problému.

Porotci přiznali, že i úroveň dalších prací byla velmi vysoká a tak rozhodování, kdo pojede do Pekingu, nebylo snadné. „Všechny tři projekty jsou velmi zajímavé,“ říká Volf s tím, že nemůže odpovědět, který byl nejlepší nebo nezajímavější. „To mi nepřísluší a ani nejsem odborníkem v příslušných oborech,“ objasňuje s tím, že přesto ho osobně zaujal projekt na výrobu ručního papíru z hyacintu vodníhoho. „Nikdy mě nenapadlo, že z něj lze vyrábět papír a na pohled velmi podobný našemu klasickému papíru.“

Soutěže v Číně se zúčastnilo přes 500 tamních studentů. V souběžně probíhající mezinárodní sekci, kde se prezentovaly i Češky, soutěžili studenti z Evropy společně se studenty z Macaa, Hongkongu a Taiwanu. Ve více než třicetileté historii soutěže dostali Češi příležitost zaujmout poprvé teprve loni. A rovnou se nadstandardně zadařilo – tři mladí studenti přivezli rovnou tři zlaté medaile.

Právě úspěch a vysoká kvalita prací otevřely dveře dalším studentům pro letošní rok. „To byl též jeden z našich cílů – dát příležitost talentovaným středoškolákům prezentovat svoje projekty na prestižní celosvětové soutěži, mít možnost porovnat úroveň svých prací s prací vrstevníků ve světě, navázat kontakty a nahlédnout do vzdálené země,“ říká Zora Vidovencová, vedoucí referátu vnějších vztahů z ČSVTS. „Domníváme se, že je též důležité ty nejlepší studenty odměnit za práci a aktivitu navíc, kterou dělají mimo své školní povinnosti, mnohdy ve veškerém svém volném čase.“

Loňským zlatým medailistům se práce navíc vyplatila – velvyslankyně Čínské lidové republiky Ma Keqing jim nabídla plné stipendium na libovolné univerzitě v Číně. „Zatím nabídku ale nepřijali,“ krčí rameny Volf.

Papír z „plevele“ pomůže v boji s chudobou

Také tři mladé nadějně vědkyně obětují část svého volného času, úspěch jim však může pomoci v kariéře. Třeba

Lenka Svašková by se ráda v budoucnu podílela na výzkumu nových léčiv. Sní o tom, že se svým budoucím vědeckým týmem vyvine lék na nevyléčitelné nemoci.

Ve svém projektu se však věnuje jiné formě pomoci, než je medicína a farmacie. Propojila humanitu s vědou a připravila projekt, který už čeká na praktickou realizaci a pomoc Keňanům. Nejen českou, ale i mezinárodní porotu zaujala tím, že se se svým inovativním nápadem pokouší odstranit chudobu a pozvednout hospodářství jedné z nejchudších afrických zemí díky rostlině, s níž mají tamní obyvatelé doposud jen problémy. Konkrétně se jedná o hyacint vodní (neboli tokozela nadmutá), který zaplavil známé Viktoriino jezero.

„Největší africké jezero je důležitým vodním zdrojem pro celý region. Avšak život tamním obyvatelům komplikuje hyacint vodní, což je jedna z nejvíce invazivních rostlin na světě. Díky rapidnímu šíření postupem času pokryl velkou část Viktoriina jezera, čímž způsobuje nemalé problémy od omezování dopravy až po přenos nemoci,“ vysvětluje Lenka Svašková s tím, že cílem jejího projektu bylo právě praktické využití hyacintu vodního.

„Chci využít jeho rychlého šíření. Mé řešení je vytvořit z hyacintu vodního papír.“

Veškeré podmínky pro výrobu jsou přizpůsobeny tamním reáliím, o čemž se studentka radila na dálku s místním učitelem Okodem Mosesem.

Věda jako sebeuplatnění

Věda Lenku Svaškovou oslovila už při nástupu na osmileté gymnázium, nejvíce si oblíbila chemii, se kterou se sžila natolik, že se ji rozhodla i v budoucnu studovat. Po maturitě plánuje studium na Vysoké škole chemicko-technologické v Pardubicích. „Věřím, že věda má pro svůj široký rozměr velkou budoucnost, perspektivu a poskytuje i možnost velkého sebeuplatnění,“ objasňuje své rozhodnutí Svašková.

Také Tereza Pitrová „přičichla“ k vědě na gymnáziu. Líbilo se jí, jak profesori zapojovali studenty do různých soutěží a mimoškolních aktivit. Přírodní vědy ji oslovily natolik, že by se jim v budoucnu ráda profesionálně věnovala. A v oboru se zkouší prosadit již nyní.

„Můj projekt se zabývá skupinou rostlinných hormonů zvaných cytokininy a jejich spojením se sírou, která je velmi důležitá zejména pro čeleď brukvovitých. Z této skupiny je zemědělsky nejvýznamnějším zástupcem řepka olejka. Podrobnější prozkoumání vztahu mezi sírou a cytokininy může do budoucna napomoci například při zvyšování výnosů z rostlin, oddalování stárnutí listů či zvětšování kořene,“ popisuje svůj projekt Pitrová.

Třetí úspěšnou studentkou, která Česko reprezentovala v Pekingu, je Magda Šubrtová. Gymnazistka z Brna plánuje studovat medicínu, lákají ji však i zahraniční či odborné stáže. Průpravu na prezentaci si udělala už v předstihu se svým projektem v oblasti molekulární biologie. Tento obor studentce připadá zajímavý tím, že v něm vědci za krátký čas dokázali postoupit tak dopředu.

„Ve své práci se zabývám funkcí proteinu AtARM v souvislosti s délkou telomer. Nebylo jasné, jak tento protein telomery ovlivňuje,“ vysvětluje studentka s tím, že telomery jsou koncové části chromozomů, které je chrání před poškozením. „S každým buněčným dělením se však zkracují, a jakmile jsou kriticky krátké, dochází k buněčné smrti. Zkracování telomer má také vliv na vznik různých genetických mutací a onemocnění, prodloužování může zase vést k rakovinnému bujení. Proto je důležité zkoumat do hloubky mechanismy udržování délky telomer,“ přibližuje poslání svého projektu. Jeho výsledkem bylo zjištění, že protein AtARM opravdu hraje důležitou roli v udržování délky telomer – vlivem jeho působení dochází k jejich prodloužování.

Magda Šubrtová dodává, že doposud protein zkoumala jen v rostlinném modelovém organismu, v následujících experimentech by bylo možné sledovat funkci proteinu také například u člověka.

Tři ambiciózní studentky jdou za svým snem, za což je obdivuje profesor Volf z ČSVTS. „V jejich letech jsem ještě nevěděl, že se budu věnovat vědě. Původně jsem chtěl být chirurgem nebo leteckým konstruktérem. Medicína nevyšla ze zdravotních důvodů a v době, kdy jsem končil gymnázium, se na Fakultě strojní ČVUT obor Konstrukce letadel neotevřel. Nicméně láska k letadlům mi dosud zůstala. Nakonec zvítězila třetí láska, a to elektrotechnika – kybernetika. Tady se pak začala rýsovat pedagogická dráha a s ní i vědecká dráha.“

Jak argumentovat v angličtině...

Tři studentky si výlet do Číny užily, i když před odjezdem měly z cesty respekt. Magda Šubrtová se sice obávala odborné diskuze, protože si nebyla jistá, do jaké míry bude schopná pohotově reagovat na otázky v cizím jazyce, zároveň se ale jako ostatní dívky těšila

na poznávání cizí země. „Dosud jsem nebyla za hranicemi Evropy,“ přiznává brněnská gymnazistka.

Než Tereza Pitrová odjížděla, byla zvědavá, zda téma zaujme nejen pozornost, ale i veřejnost, která měla šanci se přijít na projekty podívat. V zaujetí svým projektem doufala i Svašková, když představovala svou práci na téma přeměny hyacintu na papír. „Je nutné, aby se o problému s přemnožením hyacintu dozvědělo co nejvíce lidí. Čína je velmocí a pokud se rozhodne jakýmkoliv způsobem projekt podpořit, hned bude větší šance jej zrealizovat.“

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ SOUTĚŽ V PEKINGU

„The Beijing Youth Science Creation Competition“ je prestižní odborná soutěž, kde ve finále v Pekingu soutěží přes 500 čínských studentů. Letos jich bylo 516. Součástí finále je i mezinárodní sekce, která má svoje pravidla (letos se jí zúčastnilo 34 studentů). Věková hranice soutěžících je 15 – 18 let, jednacím jazykem je angličtina. Probíhá paralelně se soutěží čínských studentů. Pobyt v Číně zajišťuje čínská strana, jako doprovod se studentkami či studenty letí zástupce ČSVTS a AMAVET (vloni) nebo SOČ (letos). Ti jim pomáhají řešit případné problémy během cesty nebo na soutěži.

TŘI STUDENTKY V PEKINGU

Magdalena Šubrtová

AMAVET, Gymnázium Brno-Řečkovice
s prací *Analýza délky telomer metodou TRF*
zlatá medaile

Lenka Svašková, AMAVET

Gymnázium Dašická Pardubice
s prací *Hyacint vodní jako zdroj suroviny pro výrobu
ručního papíru – Keňa*
stříbrná medaile

Tereza Pitrová, SOČ

Gymnázium Brno-Řečkovice,
s prací *Pozdní odezvy krátkodobého působení
cytokininů: glutathion a metabolismus síry*
stříbrná medaile

Michaela Červená

měsíčník Literární noviny, duben 2015
www.literarky.cz

2nd EUROPEAN ENGINEER'S DAY

Dne 20. 11. 2014 se uskutečnil v Bruselu v Hotelu Sofitel 2nd European Engineer's Day (Druhý evropský inženýrský den), který uspořádaly společně hlavní evropské inženýrské federace (ECEC - European Council of Engineering Chambers, FEANI - European Federation of National Engineering Associations a ECCE - European Council of Civil Engineers) s podporou dalších evropských inženýrských organizací (ENAE - European Network for the Accreditation of the Engineering Education, EFCA - European Federation of Engineering Consultancy Associations, CLGE - Council of European Geodetic Surveyors a CLAIU - Comité de Liaison des Associations d'Ingénieurs Universitaires).

Téma konference, které se zúčastnilo celkem 150 delegátů z průmyslu, univerzit a profesních asociací, bylo zaměřeno na problematiku mobility inženýrů ve vztahu k inovacím v Evropě a nalezení východisek k dosažení tohoto cíle. Bylo tedy výzvou pro inženýrskou profesi jakým způsobem dosáhnout očekávání společnosti na jedné straně, a na straně druhé pak výzvou pro politiku EU, jak může pomoci inženýrské profesi v jejím snažení.

Konference byla organizována v tematických blocích, které byly uváděny vystoupeními vyzvaných expertů v dané oblasti, po nichž následovaly kulaté stoly složené z dalších odborníků, na kterých byly detailně diskutovány otázky z pléna.

Z jednání konference a kulatých stolů vyplynuly následující závěry, přijaté účastníky konference:

1. Inženýrská řešení jsou vždy komplexní a zohledňují, vedle vlastního technického návrhu funkčnosti také ekonomické aspekty a bezpečnost. Velká část ze soudobých společenských výzev, jako například udržitelnost ve vztahu k životnímu prostředí, stárnoucí infrastruktura, zavádění inovativních energetických zdrojů a ekonomický růst, má mezinárodní charakter. Z tohoto důvodu internacionalizace a přeshraniční uznávání inženýrských kvalifikací hrají stále důležitější roli pro zajištění lepší budoucnosti společnosti. Mezinárodní mobilita se stává nyní běžnou součástí profesního života inženýra. Globální inženýrská profese proto vyvinula nástroje k usnadnění tohoto procesu a pokračuje

ve svých mezinárodních aktivitách k podpoře excellence v inženýrském vzdělávání a praxi ve prospěch společnosti.

2. Profesní a etický kodex inženýra je nedílnou součástí inženýrské profese zajišťující bezpečnost společnosti a její ochranu před možnými škodlivými dopady navrhovaných řešení. Pro zajištění tohoto cíle je nezbytné, aby profesní inženýři měli pevný znalostní základ a udržovali svoji technickou a manažerskou kompetenci, a tak mohli odevzdat svým klientům v dané oblasti dílo o vysoké kvalitě. Tempo vědeckého a technologického rozvoje vyvolává potřebu celoživotního vzdělávání jako nutnou podmínku pro ovládnutí nových technologií a dovedností nezbytných pro udržení vysoké profesní úrovně. Z toho vyplývá potřeba hodnocení kvality úrovně základního i pokračujícího vzdělávání.
3. Inženýři s využitím svých intelektuálních schopností a vynalézavosti zajišťují příslušná udržitelná řešení konkrétních technických zadání světového významu. Společnost využívá pro svůj současný život i pro život dalších generací výsledky práce a vynálezy inženýrů jako zdroj prosperity a blahobytu. Regulace inženýrské profese prováděná různým způsobem, ať už je dobrovolná či ze zákona povinná, je mechanismem, který vazbou na profesní kodex nezávislým způsobem zajišťuje profesní kompetenci jednotlivých inženýrů.
4. Vývoj technických oborů byl vždy spojen s investicemi, inovacemi a internacionalizací. Veřejné či soukromé investice jsou nezbytné pro rozvoj infrastruktury a staveb. Inovace spojené s novými materiály a technologiemi jsou primární podmínkou úspěchu stavebních firem. Vzhledem k vysoké složitosti technických a technologických služeb a projektů je pro orgány zadávající veřejné zakázky obtížné porovnávat obsahy nabídek v tendrech, což mnohdy vede k rozhodnutím, založeným pouze na nejnižší nabízené ceně. Tento zjednodušený přístup může naopak vést k poškození zájmů spotřebitele/zákazníka a může ve svých důsledcích vést ke snížení kvality, nesplnění projektových cílů a vysokým neočekávaně konečným nákladům. Pro zajištění nejlepších

ekonomických výsledků je třeba realizovat pouze tendry založené na požadavku kvality inženýrských služeb a projektů.

5. Velmi malé, malé a střední podniky zaměstnávající většinu evropských inženýrů, včetně stavebních inženýrů, jsou jádrem evropské ekonomiky. Úspěch evropské ekonomiky proto bude záviset na naší schopnosti uvolnit potenciál tohoto sektoru podniků a také na našem úsilí podporovat podnikání v oblasti technologií v zemích EU. Pouze vysoká kvalita inženýrských služeb a projektů může zajistit, že se

dramaticky nezvýší jejich cena v důsledku slabého technického řešení. To je ve vlastním zájmu každého spotřebitele/zákazníka a, v případě veřejných zakázek, pak rovněž v zájmu veřejném.

doc. Ing. Daniel Hanus, CSc., EUR ING
čestný předseda ČSVTS

NEZASTUPITELNÁ ROLE TECHNIKY VE ZDRAVOTNÍ PÉČI

Čtvrtstoletí je už pěkná doba a příležitost k bilancování. Česká společnost pro zdravotnickou techniku využít této příležitosti. Aktivita směřující k založení tohoto oboru v ČSVTS se datují od počátku osmdesátých let, kdy vznikla při tehdejší Československé vědeckotechnické společnosti komise pro zdravotnickou techniku. Odborníci sdružení v této komisi začali ihned s přípravou ustavení společnosti. Neprošlo to z důvodů dnes už zapomenutých a nepochopitelných: nesplňovali počet členů KSČ požadovaný pro výbor společnosti. To však nepřekáželo intenzivní odborné činnosti; od počátku jsme pořádali konference a semináře. Byly většinou monotematicky zaměřené – bezpečnost elektrických zdravotnických přístrojů, ultrazvuk v medicíně, dialýza, jednotky intenzivní péče, informatika.

Ihned po změně režimu jsme 24. 2. 1990 založili Českou společnost pro zdravotnickou techniku (ČSZT) jako samostatný právní subjekt a stali se jedním ze zakládajících členů Českého svazu VTS. Společnost sdružuje techniky, odborníky na zdravotnickou techniku a další zdravotnické nelékařské pracovníky, které definuje zákon č. 96/2004 Sb.

Prvním předsedou ČSZT byl Ing. Miroslav Netušil, vedoucí pracovník lékařské elektroniky v IKEMu a spiritus agens vzniku společnosti, které dal do vínku na ustavující konferenci toto poslání: *„Společnost ZT vychází z toho, že technika velmi ovlivňuje kvalitu zdravotní péče. Proto chceme věnovat pozornost zejména aktivnímu šíření informací o nové technice, výměně názorů mezi uživateli*

a výrobci na kvalitu československé a zahraniční produkce. Jen tak lze docílit účelného dovozu adekvátní techniky a účelné domácí výroby“. Nezní to dodnes aktuálně a naléhavě?

Na mnoha odborných setkáních jsme konstatovali, že dnešní medicínu nelze dobře provádět holýma rukama. Nejen v ambulancích odborných lékařů, ale i u praktiků vidíme mnohé zdravotnické prostředky. Technizace medicíny je ještě více viditelná v nemocnicích, které se v České republice stávají medicínsky účinnějšími při klesajícím počtu lůžek. Orientují se zejména na traumatologii, operační léčbu a intervenční medicínu a lůžka jsou stále více profilována k resuscitační, intenzivní a intermediární péči. Na vrcholu rutinní péče založené na podpoře zdravotnické techniky stojí jednotky intenzivní péče, a to bez ohledu na klinický obor, ke kterému jsou ještě stále nevhodně přiřazovány. Jejich racionální členění nás ještě čeká (podle medicínského a ekonomického hlediska).

V průběhu času přibyla k původnímu zaměření na konstrukci, správné použití a bezpečné nakládání s technikou také úloha aplikovat stále přísnější legislativu do klinické praxe. To již bylo obsahem semináře „Technici ve zdravotnictví“ v říjnu 1991. Tam zazněla též sdělení o neutěšeném postavení inženýrů-techniků ve zdravotnických zařízeních, kteří byli navzdory své vysokoškolské kvalifikaci zaměřené na biomedicínský obor degradováni na pouhé servismany a administrativní pracovníky. Uvedená situace se zlepšila po přijetí zákona č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoz-

Vyšetřovna zátěžové ergometrie na Klinice radiologie v IKEM

Magnetická rezonance v dětské části Kliniky zobrazovacích metod FN Motol

láních a navazujících právních norem. V současnosti není situace zdaleka růžová. Zákon č. 268/2014 o zdravotnických prostředcích, který sněmovna loni schválila, opět silně omezuje pravomoci stávajících oddělení zdravotnické techniky a biomedicínských inženýrů na těchto pracovištích ve prospěch výrobců a dodavatelů ZT. Zdá se, že nás čeká nemalá, takřka sisyfovská práce v přesvědčování legislativců.

Z uvedeného je vidět, že ČSZT kráčí k vytýčenému cíli a potvrzuje to svou odbornou činností. Počet jejích členů je vyrovnaný, potěšitelné je, že zájem o činnost ve skupinách i výboru ČSZT mají mladí odborníci, kteří se aktivně podílejí na zaměření a přípravě konferencí, pracovních dnů, symposií a seminářů, z nichž zde uvádíme ty významné v uplynulých letech:

KVALITA ZDRAVOTNÍ PÉČE I. až VI., Pardubice, 2005 – 2015 dvouletá periodicitu

- VENTILAČNÍ A ANESTEZIOLOGICKÁ TECHNIKA, Praha, 2010
- STRATEGIE SERVISNÍ PODPORY ZDRAVOTNICKÝCH PRACOVIŠŤ, Praha, 2010

- NEŽÁDOUCÍ PŘÍHODY ZDRAVOTNICKÝCH PROSTŘEDKŮ, Praha, 2012
- SPECIÁLNÍ TECHNICKÁ ZAŘÍZENÍ NEMOCNIČNÍCH BUDOV, Praha, 2012
- ELEKTRICKÉ ROZVODY VE ZDRAVOTNICKÝCH PROSTORECH, Praha, 2013
- LÉKAŘSKÉ OZÁŘENÍ V PRAXI, Praha, 2014
- VÝBĚR ZP A JEHO VLIV NA BEZPEČNOST PACIENTA, Praha, 2014

Na závěr děkujeme všem předsedům ČSZT, kteří se v této funkci vystřídali. Jsou to:

Ing. Miroslav Netušil, MUDr. Josef Cabalka, Ing. Zdeněk Šlégr a MUDr. František Jurek.

Ing. Jiří Petráček
předseda ČSZT

ZAMYŠLENÍ NAD ČTVRTSTOLETÍM ČESKÉHO SVAZU GEODETŮ A KARTOGRAFŮ

Český svaz geodetů a kartografů (dále jen ČSGK) je nezávislým, dobrovolným a společenským profesním sdružením. Byl založen v dubnu 1990 na Novotného lávce 5 v Praze 1, kam se přestěhovalo vedení ČSVTS, které muselo opustit restituovaný objekt v Široké ulici. ČSGK je členem Mezinárodní zeměměřické federace (FIG) a používá zde označení Czech Union of Surveyors and Cartographers (zkratkou CUSC).

ČSGK je od roku 1990 zakládajícím členem Českého svazu vědeckotechnických společností (ČSVTS). Sdružuje několik stovek členů pracujících ve veřejném a soukromém sektoru a školství.

Posláním a cíli ČSGK jsou především hájení práv a zájmů svých členů, prosazování jejich odborných a profesních zájmů, vytváření prostoru pro otevřenou vědeckou a odbornou diskusi k řešení koncepčních, technických, ekonomických a dalších otázek činnosti

geodetů a kartografů, šíření a uplatňování v praxi nejnovějších poznatků vědy a techniky a plnění funkce informačního a koordinačního centra členské základny, systematické zvyšování kvalifikační úrovně pracovníků oboru geodézie a kartografie účinnými formami s využitím domácích i zahraničních zkušeností a možností, zajišťování případné rekvalifikace, zajišťování kontaktů svých členů s odbornými tuzemskými a mezinárodními společnostmi a zahraničními organizacemi, organizování společenského života svých členů sloužící především k vytváření neformálních vztahů mezi členy, spolupráce s příslušnými orgány státní správy, spolupráce s partnerskými tuzemskými a zahraničními organizacemi, provádění činnosti podle schváleného rozpočtu jako součásti ekonomické soběstačnosti, vydavatelská a nakladatelská činnost v souladu se svým posláním.

Vrcholným orgánem ČSGK je sjezd, který se dříve konal každé tři roky, v současnosti každé čtyři roky. Výkonným

orgánem ČSGK je jedenáctičlenná Rada, kontrolním orgánem je tříčlenná Revizní komise.

ČSGK se člení na individuální členy, regionální pobočky a odborné skupiny (odborná skupina Inženýrské geodézie, odborná skupina Katastru nemovitostí a v současnosti nově vzniklá odborná skupina Geomatika). ČSGK zastupuje ČR v FIG a tuto činnost zabezpečuje prostřednictvím Komitétu pro FIG.

ČSGK má v současnosti uzavřené mezinárodní dohody o spolupráci se Slovenskou společností geodetů a kartografů (dnes sloučenou se Slovenským svazem geodetů), Sdružením polských geodetů a též s Ukrajinskou společností geodetů a kartografů. V ČR má uzavřenou dohodu o spolupráci s Komorou geodetů a kartografů, s Českou asociací pro geoinformace a současně a dlouhodobě spolupracuje s Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním (ČÚZK). V ČR též neformálně úzce spolupracuje se Společností důlních měřičů a geologů, Českomoravskou komorou pro pozemkové úpravy, Kartografickou společností a Komitétem pro fotogrametrii a dálkový průzkum země.

Období let 1990 až 1993 bylo provázáno názorovými střety několika vůdčích osobností ČSGK a tehdejšího Českého úřadu geodetického a kartografického o podobu a rozsah působnosti nově vznikající státní správy oboru zeměměřictví a katastru a o možnosti přenesení určité míry působnosti státu na samosprávnou profesní komoru. Komora geodetů a kartografů (Zeměměřická komora) měla vzniknout, podle názorů představitelů ČSGK tak jako 12 dalších, tehdy nově založených profesních komor. Tedy vznik Komory podle zvláštního zákona a nikoliv podle obecného zákona o sdružování občanů, jako tomu bylo při ČSGK. Zatímco vedení resortu připravilo v letech 1991 až 1992 nový český katastrální zákon, zákon o českých orgánech zeměměřictví a katastru, dále ve spolupráci s tehdejším Slovenským úřadem geodézie a kartografie zákon o zápisu vlastnických a jiných věcných práv do katastru nemovitostí (jímž katastrální úřady převzaly od ledna 1993 konstitutivní působnost soudů - tehdy šlo ještě o zákon federální). Současně však podoba, obsah a rozsah hlavního oborového zákona o geodézii a kartografii byly předmětem ostrých názorových sporů (po diskusích byl později oficiálně zaveden nový termín „zeměměřictví“). V téže době představitelé ČSGK připravovali vznik Zeměměřické komory a bojovali

za zákon o geodézii a kartografii, jehož obsah a vymezení působnosti státu a komory se však ukázaly v roce 1993 nepřijatelné nejen pro tehdejší vedoucí politické představitele z řad vládnoucí Občanské demokratické strany, ale také pro některé představitele vedení ČÚZK. Výkonný orgán ČSGK v daném období odmítl nabídku přípravného výboru České komory autorizovaných inženýrů a techniků působících ve výstavbě (ČKAIT) spolupracovat na jejím vzniku a být její budoucí odbornou profesní sekci. S odstupem času a s přihlédnutím k dalšímu neúspěšnému vývoji ve věci vzniku samosprávné Zeměměřické komory lze jen spekulovat, zda doposud v ČÚZK odborně zanedbávaná oblast inženýrské geodézie by v ČKAIT také nezapadla, anebo právě naopak - našla by zakotvení a zastánce. Tehdejší touha mnohých geodetů po zcela samostatné profesní komoře byla velmi silná a představa, že ČKAIT by pro autorizované geodety nahrazovala nějakým způsobem předválečnou inženýrskou komoru, mohlo tehdy napadnout jen opravdu velmi zdatného prognostika.

V roce 1994 připravilo zcela nové vedení ČÚZK dodnes (od ledna 1995) platný zákon o zeměměřictví. Připravilo také, za spolupráce odborníků ČSGK a Zeměměřické komory, která se však musela ustavit podle zákona o sdružování občanů, prováděcí vyhlášku k zeměměřickému zákonu. Vzájemná odborná komunikace mezi ČÚZK, ČSGK a Zeměměřickou komorou se poté vyvíjela v relativně klidnějších vodách konstruktivní spolupráce. Tehdy velmi příznivá hospodářská situace státu připravila nově vzniklým soukromým zeměměřickým společnostem a samostatným zeměměřičům značný přebytek poptávky po zeměměřických službách. Zvýšená poptávka kladla značné nároky i na výkonnost a schopnost zeměměřických a katastrálních orgánů poskytovat potřebné informace soukromým firmám, osobám i státním orgánům a institucím. Spolupráce ČSGK s ČÚZK, dalšími resortními orgány a Zeměměřickou komorou se postupně rozvinula na základech vzájemné výměny informací a součinnosti při vzdělávání zeměměřičů (školení, semináře, konference) a dále v diskusích v rámci připomínkových řízení k novelám resortních právních a technických předpisů.

ČSGK byl krátce po svém vzniku, jako nástupnická organizace dřívější Společnosti geodézie a kartografie při ČSVTS, opětovně přijat za člena FIG (Mezinárodní zeměměřická federace sdružující nevládní profesní sdružení a společnosti) a již v roce 1995 na Valném shro-

máždění FIG v Berlíně byl svaz poctěn přidělením práva uspořádat v roce 2000 tzv. „FIG Working Week“ (Valné shromáždění a doprovodný program) v Praze.

V létě 1995 se – na základě trojstranných dohod národních svazů, a to ČSGK, Slovenské spoločnosti geodetov a kartografow a Stowarzyszenia geodetów Polskich – poprvé uskutečnily v Žilině na Slovensku I. mezinárodní slovensko-polsko-české geodetické dny. V následujících 20 letech byly tyto mezinárodní geodetické dny postupně pořádány obvykle na pomezí tří států, ale i v Praze, u Baltského moře a naposledy dokonce, a to z iniciativy polských geodetů, i v Berlíně.

Období let 1996 až 2000 bylo charakterizováno postupným zhoršováním vztahů Zeměměřické komory s ČÚZK. Není dobře spekulovat, zda byly hlavními důvody nedostatek finančních zdrojů v soukromém i veřejném sektoru a tím rostoucí napětí na trhu pracovních míst, nebo v privatizaci, nebo v zeměměřickém zákoně nedořešené rozpory o rozsah a potřebnou odbornost služeb poskytovaných katastrálními úřady a Zeměměřickým úřadem v Praze. Sporů o efektivní rozhraní mezi zeměměřickými službami soukromého a státního sektoru se představitelé ČSGK v zásadě neúčastnili, a to s ohledem na složení členské základny, která zahrnuje názory přiměřené zaměstnání ve státní správě, nebo soukromém sektoru nebo ve školství.

ČSGK ukončil první desetiletí své činnosti velmi úspěšnou organizací týdenního Valného shromáždění „FIG Working Week“ v Praze v květnu 2000.

Druhé desetiletí činnosti ČSGK nebylo tak hektické. ČSGK poměrně aktivně, a to desítkami převážně úspěšných odborných akcí plnil své odborné a společenské poslání doma i v zahraničí. Proměnná hospodářská situace a změny oborových předpisů sice podnítily mnohé vnitřní debaty členské základny, ale možné názorové střety vždy otupilo standardní, velmi setrvačné společenské prostředí, a také únava z faktické nemožnosti dosáhnout razantních změn k lepšímu. Profesní společenstva začal znepokojovat zřetelný úbytek kvality zeměměřické produkce způsobený převážně snahou udržet se na trhu formou cenového podbízení. Pocit, že společenská vážnost profese klesala, byl oprávněný a varující. I ve středoškolském a vysokoškolském vzdělávání převládla nespokojenost s úrovní absolventů

a možností uplatnění na trhu práce s odpovídající sociální úrovní. Příčinou byl nejen několikaletý propad hospodářství státu provázený všeobecným nedostatkem finančních zdrojů, ale paradoxně i velmi rychlý technický rozvoj viditelně snižující spotřebu lidské práce zeměměřičů nahrazené pokrokovými technologiemi sběru a zpracování geodat. Mnozí pociťovali převahu nabídky zeměměřické produkce nad poptávkou vlivem značně zvýšené efektivity sběru a zpracování geodat pro soukromý i veřejný sektor. To vše zejména v chudších oblastech státu. Zeměměřičům se také jen velmi málo dařilo prosadit se v tvrdé konkurenci blízkých profesí ve stavebnictví, zemědělství, veřejné správě, informačních systémech apod. Nenaplnily se zájmy na odstranění dlouhodobého nedostatku pracovních příležitostí s lepším společenským a sociálním ohodnocením, na prosazení ochrany před konkurencí nekvalifikované pracovní síly nebo před konkurencí výsledků činností „odborníků“ z příbuzných oborů (stavebnictví, geoinformatika, zemědělství, ...). Nenaplnily se ani naděje některých (nebo mnohých??) na ustavení profesní samosprávné komory, která by naplnila výše uvedené zájmy s eventuální možností partnerství se státní správou oboru zeměměřictví a katastru nemovitostí.

Lze shrnout, že k podstatné změně nepřispěly mnohaleté a často jalové debaty, proč v oboru geodézie a kartografie (zeměměřictví) nikdo jakousi regulací tvrdě neprosazuje a neobhazuje zájmy zeměměřičů. Z vývoje bylo zřejmé, že ve společenství chyběly osobnosti, které by byly ochotny obětovat množství svého času k prosazení zájmů alespoň na regionální, když ne na národní úrovni. U mnoha zeměměřičů přežíval pocit a přežívá, že vše by mělo být zařízeno bez jejich aktivní spoluúčasti kýmsi „shora“. Někteří dospěli i k přesvědčení, že je již pozdě a obor spěje k zániku. Problémem geodetů nebylo pořídit rychle geodata, bohužel mnohdy nekvalitně a mnohdy až nesmyslně levně, ale jejich problémem bylo je relevantně vyhodnotit, veřejnosti vysvětlit a zasadit do databázových souvislostí s ostatními údaji o území - tedy geodata úspěšně prodat a na správě databází se aktivně podílet. Prodeje a vysvětlování významu geodat a databází se ujímali představitelé jiných profesí, často však zoufale neodborně a za bezmocného úžasu zeměměřičů.

ČSGK se v letech 2011 až 2015 snažil vypořádat se zaoctáváním rozvoje zeměměřictví předchozího desetiletí

především prostřednictvím svých tří odborných skupin. Zatímco odborná skupina Katastru nemovitostí mohla z podstaty problematiky jen omezeně zasáhnout k ovlivnění správy této státní pozemkové evidence, pak odborná skupina Inženýrské geodézie a nově odborná skupina Geomatiky znatelně zvýšily, a to nad rámec pouhého vzdělávání, intenzitu nabídky veřejné správy, jednak součinností ale především i vyhotovením konkrétních dokumentů – zatím především v železniční a silniční dopravě, při naplňování cílů vlády v oblasti elektronizace veřejné správy a momentálně v oblasti „Strategie rozvoje infrastruktury pro prostorové informace v České republice do roku 2020“. Je zatím čas na objektivní hodnocení úspěšnosti výsledků, avšak ČSGK se podařilo navázat potřebné kontakty s dotčenými resorty a nabídnout jim konkrétní dokumenty (některé již úspěšně zástupci ČSGK vyhotovili).

Pokračovala běžná a obvykle úspěšná vzdělávací činnost ČSGK a úspěšná součinnost s domácími a zahraničními partnery. Stejně tak neustaly diskuse o formách možné profesní samosprávy, o zvyšování kvality prvotního a následného celoživotního vzdělávacího procesu a o stagnaci společenského uplatnění. ČSGK východiska jistě zhodnotí v dalších kulatinách své existence, ale střízlivě nelze očekávat brzký úspěch. I nadále půjde o vytrvalostní běh na dlouhou trať vyžadující hlavně čas a zapálené členy.

Po dvaceti letech začínají opětovné debaty o smysluplném rozhraní mezi činnostmi zeměměřičů prováděné v zájmu soukromého a veřejného sektoru. Podnětem se stala zejména okolnost, že resort zeměměřictví a kata-

stru nemovitostí představil svou novou koncepci mapování po ukončení obnovy katastrálních operátů digitalizací katastrálních map na většině území státu. Soukromí zeměměřiči však začali oponovat, že stát by neměl prostřednictvím svých uvolněných kapacit „podnikat“. Přitom pokračuje dialog na téma, kdo je schopen lepší kvality nových geodat a navazujících databází. Nelze být v tomto zamyšlení soudcem pravdivosti jednotlivých stanovisek, ale zdá se, že napětí z doby před dvaceti lety se poněkud navrácí.

Co napsat na závěr tohoto zamyšlení? Asi to, že jsou nemístné extrémní obavy některých o bytí nebo nebytí oboru geodézie a kartografie v příštím čtvrtstoletí. Spatřuji naději v rozumném zachování a rozvoji vzdělávacího procesu v odborném školství a v postupném neregulovaném vyrovnání úrovně společenské poptávky po zeměměřické produkci s její nabídkou. Rozhodně nelze regulovat tuto úroveň zákonodárstvím, neboť by to nebylo ani správné a už vůbec ne politicky žádoucí. Připouštím, že s mým názorem nemusí mnozí souhlasit. Myslím, že je výlučně na zeměměřičích, do jaké míry sami dokáží v budoucnu zaplnit místa společenské poptávky, v nichž zcela běžně působili jako soukromí geometři a měřiči v období do roku 1950, aby pak vyklidili tato místa uplatněním modelu masivního zestátnění a zúžení rozsahu činností v letech 1951 až 1990.

Petr Polák

předseda ČSGK od listopadu 1993 do února 2006
(nyní předseda revizní komise)

ČESKÁ NUKLEÁRNÍ SPOLEČNOST

Česká nukleární společnost (ČNS) je dobrovolnou, neziskovou odbornou organizací. Hlavním cílem je šíření objektivních informací z oblasti jaderné energetiky v duchu trvale udržitelného rozvoje lidské společnosti. Všeestrannou osvětou tak napomáhá vzdělávání veřejnosti ve všech oborech souvisejících s mírovým využíváním jaderné energie a ionizujícího záření.

Vznik

ČNS byla založena v roce 1992, kdy skupina předních odborníků Ústavu jaderného výzkumu v Řeži pocítila nutnost

vzniku občanského sdružení jako nezávislé odborné společnosti zaměřené na vzdělávání.

V té době se též utvářela nová struktura odborných společností v České republice a ČNS se stala jedním ze zakládajících členů Českého svazu vědeckotechnických společností. Současně se zapojila i do odborných struktur v rámci Evropy a stala se členem **Evropské nukleární společnosti (ENS)**, která sdružuje národní společnosti 23 zemí starého kontinentu. Ve středoevropském regionu od začátku úzce spolupracuje se Slovenskou nuk-

leární společností (SNUS) a prvních patnáct let činnosti rovněž s německou nukleární společností (KTG), jejíž postavení a činnost německá veřejnost a politická reprezentace v posledních letech v podstatě eliminovala.

Struktura

Společnost sdružuje jednotlivé zájemce o problematiku jaderné energetiky jako tzv. individuální členy a organizace, školy, výzkumné ústavy a komerční subjekty jako tzv. kolektivní členy formou členství právnických osob nebo jejich organizačních jednotek. Nejvyšším orgánem ČNS je konference, která na tříleté období volí výbor a revizní komisi. Výbor, který řídí činnost mezi konferencemi, volí prezidenta a viceprezidenty společnosti.

Členové se podle svých zájmů sdružují do odborných skupin, v místech větší koncentrace členů vznikají i místní pobočky. Aktivní je skupina reaktorových fyziků, která spojuje členy nejen z obou našich jaderných elektráren, ale i výzkumných pracovišť, a organizuje si své vlastní setkávání. Dále, již v roce 1997, byla založena sekce mladých „**Mladá generace ČNS**“, která si uvědomila, že generace odborníků, která v uplynulém půlstoletí budovala dnešní jaderný průmysl a know-how, postupně odchází po celoživotním úsilí právem na zasloužený odpočinek a je třeba na jejich práci navázat. Proto tato sekce cílí na mladé lidi, jejich vzdělávání, navazování kontaktů a možnosti prezentování svých názorů. Kromě svých několika ročních aktivit je Mladá generace ČNS velmi činná i na mezinárodním poli mladých. V roce 2000 vznikla při ČNS **sekce žen**, sdružení dam ze všech oborů mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření, které fungovalo nezávisle již od roku 1994. Sekce je zapojena v aktivitách mezinárodní organizace Women in Nuclear (WIN Global).

Činnost

O dění jsou členové informováni prostřednictvím **Zpravodaje ČNS** a díky elektronické komunikaci. Za účelem předávání informací širší veřejnosti jsou používány internetové stránky, které byly za svůj přínos dokonce oceněny Národní knihovnou ČR.

Činnost ČNS pro odbornou i laickou veřejnost je orientována na:

- pracovní setkání

Tato setkání bývají monotematicky orientovaná na specializovanou problematiku, výměnu zkušeností a někdy jsou doplněna přednáškami předních odborníků v rámci rozšiřování interdisciplinárních vědomostí svých členů či návštěvami provozů jaderných zařízení. Sice jsou obě jaderné elektrárny v rámci České republiky rozdílné v oblasti střední části palivového cyklu a na začátku provozu používaly palivo a řídicí systém i od odlišného dodavatele, jejich reaktoroví fyzici však našli podobnosti v jinak zcela odlišném metodickém přístupu a pro osobní výměnu zkušeností si tak založili dnes už tradiční setkání ČMSSRF. Toto setkání nese název **Česko Moravsko Slovenský Seminář Reaktorových Fyziků**, neboť v průběhu let se postupně rozšířilo o další české a slovenské organizace, které se zabývají jaderným průmyslem, jako jsou kromě 4 jaderných elektráren například ÚJV Řež, Škoda jaderné strojírenství Plzeň, VUJE Trnava, ALTA a FJFI. Rodinné setkání pod křídly ČNS se tak postupem času stalo malou konferencí. Jiným typem setkání jsou tzv. **Aprílová setkání** Mladé generace ČNS, která zprostředkovávají mladým odborníkům možnost nahlédnout pod pokličku toho kterého jaderného programu, jednou slovenského, podruhé maďarského, v loňském roce holandského a v letošním švédského. Na programu je vždy několik technických exkurzí a přednášek a mladí členové

tak po absolvování několika ročníků mají možnost se seznámit s opravdu širokým záběrem jaderné energetiky.

- odborné konference

Konference představují rozsáhlejší setkání našich i zahraničních odborníků, mohou být pravidelné ale i jednorázové, jako například **Transatlantic Nuclear Days** organizované v roce 2011 americkým velvyslanectvím v Praze. Mezi ty nejvýznamnější pravidelné patří **mezinárodní konference VVER** o zkušenostech z provozu tohoto typu reaktorů, která se koná každé 3 roky v Praze. Ta poslední z roku 2013 se více zaměřila na bezpečnostní aspekty této technologie a vyhlídky jaderné energetiky v „post-fukušimské“ době. Mezi dalšími bylo ke konci loňského roku uspořádáno již 20. setkání NUSIM, pro tentokrát s tématem Technické aspekty dlouhodobého provozu jaderných elektráren ve vzájemných souvislostech. Název této česko-slovenské konference je zkratkou z **NUclear Seminar and Information Meeting** a slouží k výměně informací napříč všemi souvisejícími disciplínami. ČNS dále pořádá společně s ÚJV Řež a Centrem výzkumu Řež již od roku 2003 **tradiční semináře v Řeži** u Prahy na aktuální témata výzkumu a vývoje v jaderné energetice. V roce 2014 se konaly dva semináře v Konferenčním centru v ÚJV, a to o současném stavu a perspektivách nejprve projektu ALLEGRO (demonstrační rychlý reaktor chlazený plynem) a posléze ALFRED (demonstrační rychlý reaktor chlazený eutektikem olovo/vismut). Tyto přednášky doplnily předchozí prezentace o ostatních reaktorech tzv. 4. generace (SCWR - superkritický vodní reaktor, HTR - vysokoteplotní reaktor a MSR - reaktor s tekutými solemi), které byly předneseny v předchozích letech.

- oceňování studentů

ČNS si je vědoma důležitosti technických oborů souvisejících nejen s jadernou energetikou, a proto v rámci svých

aktivit podporuje již řadu let odbornou činnost na středních školách a organizuje soutěž o nejlepší bakalářské a diplomové práce studentů vysokých škol v této oblasti. ČNS podporuje jednak přímo organizaci **Středoškolské odborné činnosti (SOČ)** organizované Národním institutem dětí a mládeže MŠMT, dále ale rovněž vybírá na úrovni celostátní přehlídky práce z jaderné energetických oborů či oborů souvisejících a těm uděluje zvláštní cenu. Současně uděluje zvláštní ceny i úspěšným pracím z oborů Matematika a statistika a Fyzika. Co se týče vysokých škol, ČNS začala v roce 2000 vyhlašovat soutěž o **nejlepší diplomové práce** v jaderných oborech, k čemuž se v roce 2011 připojil i ÚJV Řež. Za účelem představení oceněných prací mladých jaderných odborníků vznikla v roce 2001 tradice **Mikulášských setkání** Mladé generace ČNS na VUT v Brně. Oceněné práce jsou doplněny přednáškami mladých studentů, inženýrů a výzkumníků, přičemž jsou jejich příspěvky následně uspořádány do sborníků s přiřazenými čísly ISBN.

- vydávání publikací

Kromě již zmíněných pravidelně aktualizovaných internetových stránek a vydávání vlastního Zpravodaje jsou výstavními knihami vydanými ČNS následující čtyři se samovysvětlujícími názvy: „Rizika přesahující hranice – Případ Temelín“, „Dědictví Černobylu: Zdravotní, ekologické a sociálně-ekonomické dopady“, „Jaderné úsměvy“ a „Vznik a historie státního dozoru nad jadernou bezpečností Československé komise pro atomovou energii (1970-1992)“.

- podporu aktivit jiných sdružení

ČNS podporuje jiná občanská sdružení mající stejný cíl šíření informací a vzdělávání a na jejich aktivitách se spolupodílí. Příkladem je letní soustředění TCN aneb „Tudy cesta nevede, ale vy ji najdete!“ organizované

Studentskou unií Fakulty jaderné a fyzikálně inženýrské ČVUT v Praze. Je určeno pro studenty středních škol, kteří se zajímají o matematiku, fyziku, chemii nebo informatiku a uvažují o studiu na technicky či přírodovědně zaměřené vysoké škole. Dalším příkladem je Letní škola jaderného inženýrství sdružení CENEN (Czech Nuclear Education Network), které spojuje vysokoškolské katedry, ústavy a pracoviště zabývající se výukou v oboru jaderného inženýrství. Jelikož je na každé škole náplň studia odlišná, právě proto vznikla tato letní škola. Aby studenti získali představu, co vše jaderná energetika zahrnuje, jaké rozličné obory sdružuje a kam až sahá její působnost. Úplně novou spoluprací bude podpora organizace Mlžná komora Gymnázia Opatov, sdružující studenty a čerstvé absolventy předmětného gymnázia zapojené do výstavby, údržby a modernizace vlastním způsobem sestrojené mlžné komory pro detekci ionizujícího záření.

- mezinárodní zapojení

ČNS nechce být společností s pouze lokálním vlivem, ale podporuje zapojení svých členů v mezinárodních organizacích a iniciativách. Zastoupení tak má jak ve vedení Evropské nukleární společnosti, tak v nezávislé agentuře **NucNet** informující nepřetržitě o celosvětovém dění v jaderné oblasti. Mladá generace ČNS je aktivně zapojena v síti evropských mladých generací (ENS YGN) i v celosvětové organizaci **International Youth Nuclear Congress**.

Vrcholem tohoto zapojení byla organizace celoevropského fóra mladých **European Nuclear Young Generation Forum** v Praze v roce 2011 se 190 účastníky. Rovněž je třeba připomenout uzavřené **mezinárodní dvoustranné dohody** ČNS o spolupráci s jednotlivými národními nukleárními společnostmi, jmenovitě z USA, Japonska a od července loňského roku i Číny. Pokud jakákoliv partnerská organizace projeví zájem, ČNS ji zorganizuje technické exkurze po českých jaderných zařízeních, tak jako pro švédské, holandské a slovenské kolegy v nedávné době.

ČNS zve do svých řad všechny zájemce o problematiku jaderné energetiky. Jsme přesvědčeni, že její využití citelně přispívá k udržitelnému rozvoji lidské společnosti, nicméně zároveň jsme si plně vědomi rizik s ní spojených a chceme i nadále přispívat k jejich hlubšímu poznání a praktickému eliminování. Věříme, že vzdělaná společnost si jadernou energetiku zaslouží a jeden s druhým se vzájemně podporují a rozvíjí.

Ing. Tomáš Vytiska

„Mladá generace České nukleární společnosti“

ČESKÝ SPOLEK PRO PÉČI O ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

V době své jedenáctileté existence (ustaven byl v roce 2004, členem ENEP se stal v roce 2005, ČSVTS jej přijal jako řádnou členskou organizaci v roce 2007) se spolku podařilo úspěšně překonat všechny nesnáze provázející jeho založení. Úsilím svých členů, především pak členů výborů a revizních komisí se stal ekonomicky a odborně stabilní organizací, s dobrým jménem v ČSVTS i u odborné veřejnosti.

Problematika péče o životní prostředí je rozsáhlá, dotýká se doslova každého člověka. Není v lidských silách se hlouběji věnovat celé šíři péče o životní prostředí. Spolek se proto především soustředí na vzdělávání odborné veřejnosti, zejména v problematice nakládání s odpady, ochrany přírody, snižování produkce CO₂ v energetice (a to jak zvyšováním účinnosti při využívání energetických zdrojů, tak i přenosu a využívání energie všech zdrojů). Spolu s Českým národním výborem pro omezování nebezpečí katastrof se věnu-

je ochraně životního prostředí, jakož i lidí prostřednictvím prevence katastrof a omezování jejich nepříznivých následků. Český spolek pro péči o životní prostředí (ČSPŽP) spolupracuje ve své činnosti s řadou ministerstev a dalších významných, nejen českých, ale i mezinárodních institucí, organizací (ze zahraničních organizací např. s UNEP, GEF nebo ENEP) a s řadou odborníků.

Velká většina všech akcí spolku je účastníky velice chválena – vyzdvihují zvolená témata, přednášky i přínos účasti na seminářích pro svou činnost. Tradiční kabiny odpadů úspěšně navázaly na jejich více než 25leté trvání. Kabinety, stejně jako semináře se zaměřují na aktuální problematiku a umožňují její diskuzi.

Spolek se stal jednou z prvních nevládních organizací, věnujících se zlepšení nakládání s odpady ve zdravot-

nictví, zařízení sociálních služeb i v domovech důchodců. V letošním roce proběhne již 10. jubilejní seminář zaměřený na toto téma.

Velký rozsah problematiky a zájem o semináře, zaměřené na předcházení katastrofám a omezování jejich následků i jejich jedinečnost přiměly oba výbory k pořádání 3letého cyklu s nejméně 10 semináři, zaměřenými na jednotlivé dílčí úseky tohoto rozsáhlého oboru.

Snad neuškodí několik čísel, charakterizujících činnost ČSPŽP: v období let 2004 až 2014 bylo uspořádáno 81 akcí, kterých se zúčastnilo 4074 účastníků.

Spolek se postupně stará i o propagaci své činnosti i činnosti svých členů jak na národní, tak i mezinárodní úrovni.

Počínaje rokem 2010 proto provozuje spolek své webové stránky www.csvts.cz/cspzp. Jejich obsah byl v roce 2013 oceněn Národní knihovnou, která rozhodla o je-

jich archivování pro budoucnost. Od konce roku 2012 vydává Zpravodaj ČSPŽP, kterým informuje – především své členy – o činnosti ČSPŽP, ČSVTS a o dění v ENEP. V dubnu 2015 vyšlo jeho již 6. číslo.

„Bulletin“ ENEP (mezinárodní síť odborníků na životní prostředí) pravidelně informuje o významných akcích spolku a jejich závěrech, stejně tak jako o významných výsledcích práce členů spolku (např. ze SZÚ).

Český spolek pro péči o životní prostředí je připraven i nadále pokračovat ve své činnosti a prohlubovat ji ve prospěch ochrany životního prostředí.

Ing. Libuše Deylová

místopředsedkyně Českého spolku pro péči o životní prostředí

SDRUŽENÍ VODOHOSPODÁŘŮ ČESKÉ REPUBLIKY

Sdružení vodohospodářů ČR (SVČR) dovršuje v letošním roce oficiálně 25 let své činnosti, stejně jako ČSVTS, jeho společnosti či mnoho dalších organizací. Pracovali jsme jako vodohospodáři již dříve, ale bez sjednocení, a to v místních pobočkách ČSVTS či výjimečně v pobočkách vodohospodářské společnosti.

Když se kvalita podzemních i povrchových vod zhoršila natolik, tehdejší mocní, byť velice neradi, museli do vodního zákona č. 138/1973 Sb., vložit institut podnikových vodohospodářů. Zlepšení se mohlo rychle projevit. Předpis a hlavně vyhláška 42/1976 Sb., o vodohospodářích byla na světě, ale nebyli odborníci. Totalitnímu režimu to zcela nevadilo, resorty dostávaly nějaká hlášení, převážně vymyšlená, tehdejšími podnikovými vodohospodáři – energetiky, povinnost byla odškrtnuta a to bylo vše. Kdyby odborník tehdy uvedl skutečnost, poškodilo by to dobrou pověst o stavu našeho životního prostředí. Vždyť např. většina zemědělských podniků neměla ani legalizovaný odběr podzemních vod a kvalitu vody např. v okrese Kutná Hora jen ve 4 % v normě. Dělat sýr z kontaminovaného mléka byl problém a úhyn mláďat byl místy pro neúnosné množství dusičnanů v napájecí vodě hrozný. O dopadu na lidi raději nemluvě. V případě zjištění havárie na vodách kejdou či průmyslovými

hnojivy si uživatelé dotčených domovních studní raději nenechali provést kontrolu vody, protože pak by se teprve více báli „pitnou“ vodu ze studny používat. Jinou neměli. Proč by podniky měly šetřit s vodou, když byla za paku? A plošné znečištění, mimo výrazné havárie, stejně nikdo neuhlídá, jen zasvěcení znali místně strašnou skutečnost.

Náprava se našla. O vzdělání ve specializovaných kurzech měli vodohospodáři zájem, opačného názoru byli jejich zaměstnavatelé, ale i ti se dali přesvědčit. A výsledky vzdělání vodohospodářů přinesli ve velmi krátké době. Např. ve zmíněném okrese Kutná Hora měli zemědělci během necelých 3 let pitnou vodu přes 80 % v normě. Významný podíl na odborných informacích a výměně zkušeností měl ČSVTS. Různá forma konferencí přinesla požadované informace, účast na akcích překračovala 400 účastníků. Vodohospodáři se navíc navzájem seznámili a začali spolupracovat s vodoprávníky, hygieniky, pracovníky inspekce a dalšími odborníky a našli společně řešení.

Jak vše šlo? Odborné skupiny průmyslových a zemědělských vodohospodářů se začaly formovat od září 1989, a to na úrovni od různorodých místních organizací, až po ústřední skupinu při vodohospodářské společnosti.

Skutečné založení společnosti „Sdružení vodohospodářů ČR“ vzniklo na diskusním klubu V. setkání vodohospodářů v Bílém Podolí v roce 1990. Díky práci několika předních členů a zájmu všech budoucích členů se vše podařilo. V krátké době mělo Sdružení přes 1 500 členů. Vznikla také i jedna velká chyba, jejíž následky jsme brzy poznali a dodnes nedokázali napravit. Pro osobní roztržku předsedů vodohospodářské společnosti a sdružení zanikla tehdejší spolupráce mezi předními vodohospodáři resortů, povodí a inspekce se sdružením. Prozatím se nic nedělo, přední odborníci byli lektoři na našich školeních. Dokonce při přípravě nového vodního zákona č. 254/2001 Sb. byl celý republikový výbor sdružení na jednání v senátu. Při schvalování zákona v parlamentu však institut podnikových vodohospodářů, stejně jako vodní stráž, ze zákona o vodách vypadl. A problém ochrany vod a hospodaření s ní byl na světě a tím i s členstvím ve sdružení. Zákon zrušil resortní vodohospodáře, vodohospodáře krajů, okresů a tím postupně zanikali vodohospodáři i u podniků. Za odešlé do důchodu jen výjimečně byli povolani mladší a navíc v rámci „úspor“ manažeři podniků odborníky jen na „nějakou vodu“ přece nepotřebují. Že by ušetřili mnohem více, než je odborníci stáli (o nákladech za vodu manažeři vůbec nic neví). Že by je uchránili od postihů, když na ně vodoprávníci a inspekce nemají čas, to neřeší, a stejně tak dopad na životní prostředí. Zisk za každou cenu je důležitější.

S odchodem podnikových vodohospodářů na jiné funkce ubývá vodohospodářů ve sdružení, či se mění jejich zájmy. Členská základna stárne, mladí nemají čas na funkce a ani o ně nemají zájem, a tak práce zůstává na malé části obětavých. Po případném odchodu předsedů oblastí, za které vesla vedení nepřevzal nikdo další, členové raději přešli k jiné oblasti, zanikla oblast západočeská, východočeská, jihočeská prakticky nepracuje a severočeská z administrativních důvodů při přechodu mezi spolky se oddělila. Kolektivním členem SVČR se stala firma ASIO, spol. s r.o. Brno. Všeobecně poklesla účast na akcích (u nás na 1/4), a tím chybí i přebytky financí z akcí.

V roce 2008 po odchodu Ing. Voka Malínského, CSc. z funkce předsedy republikového výboru, nikdo z tehdejšího výboru funkci nepřevzal a na valné hromadě při min. účasti bylo bez souhlasu delegátů navrženo zrušení sdružení a vyčerpány finanční prostředky. Jen zásluhou

3 členů byla svolána mimořádná valná hromada a zvolen nový republikový výbor. Výbor zvolil lepší způsob spolupráce s oblastmi a celkově řízení sdružení. Místo odvodu členských příspěvků z oblasti republikovému výboru, oblastem výbor dle činnosti a počtu členů z daru od ČSVTS přispívá na činnost. Poslední výbor pracoval velmi obětavě a věřím, že i dobře. RV SVČR během volebního období uskutečnil minimálně 7 schůzí. Plně spolupracoval s ČSVTS.

V předchozí době musel zabezpečit dva životně důležité body:

1. Hlavním úkolem byla přeregistrace SVČR při splnění požadavků nového občanského zákoníku 89/2012 Sb. mezi spolky ČSVTS na SVČR z.s. Vedle nových stanov musely být přepracovány i základní dokumenty spolku. Předložená verze stanov SVČR pro valnou hromadu SVČR byla velmi podrobně projednávána přes 8 měsíců se všemi oblastmi, aby splňovala přísné a těžkopádné požadavky občanského zákoníku 89/2012 Sb.
2. Připravili jsme, počínaje „kulatým stolem“, návrh a projednali se zástupci mnoha vodohospodářských institucí a organizací novely vodního zákona „Odborně způsobilé osoby vodního hospodářství právnických a fyzicky podnikajících osob“. Návrh byl předán MZe (resortu pro vodní hospodářství). Po původním přijetí po 6 měsících změnil názor RNDr. Pavel Punčochář, CSc. Nyní se snažíme o prosazení novely s pomocí předsedy ČSVTS, případně musíme najít jiné cesty, jak zajistit schválení nezbytné novely. Bez navržené novely nebude zavedena (navrácena) vodohospodářská odbornost do „nevodárenských“ podniků a následně nezískáme nové a hlavně mladé aktivní členy a tak bude hrozit zánik SVČR.

Nadále musíme pokračovat v pořádání odborných akcí, zlepšit informovanost členů i veřejnosti pomocí webových stránek (www.vodakh.cz) a příspěvků do odborných časopisů a vydávat vlastní zpravodaje. Právě předávání odborných informací bylo a je pro nás nejpodstatnější.

Na chodu SVČR po dobu 25 let, lépe již přes 30 let, se podílelo několik mimořádných obětavých členů, kteří pěstovali sdružení, i více spolupracujících předních odborníků vodního hospodářství, kteří sdružení svým vystupováním výrazně pomohli. K jejich ocenění jsme

připravili důstojné oslavy 25 let činnosti SVČR, abychom jim alespoň veřejně poděkovali. Oslavy byly projednány a naplánovány na naší nejkvalitnější a již tradiční každoroční akci – jubilejního XXX. setkání vodohospodářů v Kutné Hoře. Bohužel, předsedkyně kutnohorské oblasti příslibné zajištění oslav neúnosně zdeformovala, takže republikový výbor od celkových oslav ustoupil a přenechal je jednotlivým oblastem s podporou republikového výboru.

Závěrem bych chtěl všem navrženým poděkovat za velmi dobrou dlouhodobou spolupráci a nástupcům přát

dotažení připravené novely do vodního zákona.

Věřím, že i v následujících letech bude sdružení pokračovat v dobré činnosti a bude ji ještě více rozvíjet i za pomoci novely vodního zákona „Odborně způsobilé osoby vodního hospodářství právníků a fyzicky podnikajících osob“.

Jan Lázňovský

předseda Sdružení vodohospodářů ČR

ČESKÁ ELEKTROTECHNICKÁ SPOLEČNOST, z.s.

Česká elektrotechnická společnost, z.s. (ČES) je samostatnou neziskovou organizací. ČES patří k 67 vědecko-technickým společnostem, které tvoří ČSVTS a je jeho zakládajícím členem. Společnost řídí devítičlenný výbor, kontrolou je podle stanov pověřena tříčlenná dozorcí skupina. Vrcholným orgánem je „Shromáždění členů“, které se nominálně koná jednou za tři roky. ČES má celkem 137 individuálních členů a jednoho kolektivního člena – Fakultu elektrotechnickou Západočeské univerzity v Plzni. Postavení ČES a její organizační struktura jsou stabilizované, po finanční stránce je společnost dostatečně zajištěná.

ČES má svou internetovou stránku web.cvut.cz/ces/ s odkazy jak na internetovou stránku ČSVTS, tak na internetové stránky jednotlivých Ústředních odborných skupin - ÚOS.

ČES zřídil institut „Ocenění pracovníků“, které se uděluje na základě nominace výborem ústředních odborných skupin a po schválení výborem ČES. „Ocenění“ může být uděleno členovi i nečlenovi ČES za jeho celoživotní práci v příslušném oboru elektrotechniky, nebo za dosažení mimořádných

výsledků v oblasti základního, aplikovaného výzkumu, či vývoje, význačných publikací, či monografie, význačného manažerského výsledku, apod. Doposud bylo toto ocenění uděleno celkem sedmnácti pracovníkům. Jejich jména včetně zdůvodnění jsou na internetové stránce ČES.

V rámci České elektrotechnické společnosti působí tři ÚOS: Elektrické pohony, Chemické zdroje elektrické energie a Mikrovlnná technika.

Ústřední odborná skupina **Elektrické pohony** je tvořena dvanácti individuálními členy ČES a třemi osobami kolektivního člena ČES na Elektrotechnické fakultě v Plzni. Činnost odborné skupiny se soustřeďuje na organizační a obsahovou přípravu tradičních konferencí o elektrických pohonech. Konference se konají každé dva roky v Plzni, v poslední době v prostorách FEL ZČU. Každé konference se zúčastňuje přes 100 účastníků a konají se ve spolupráci s firmami z oboru elektrických pohonů. Přednášky jsou publikovány na CD a také formou tištěných sborníků. Odborná skupina pro elektrické pohony se schází nepravidelně třikrát až pětkrát ročně podle potřeby. V současné době probíhá příprava XXXIV. celostátní konference o elektrických pohonech, která se uskuteční 9. – 11. 6. 2015 v Plzni.

Ústřední odbornou skupinu **Mikrovlnná technika** řídí patnáctičlenný výbor pod vedením prof. Jana Macháče. Výbor skupiny se schází nepravidelně cca čtyřikrát až pětkrát ročně podle okamžité potřeby vzhledem k přípravě seminářů. Skupina svou činnost zaměřuje na pořádání seminářů nejen z oblasti mikrovln, ale i z příbuzných oborů, jakou je radiotechnika apod., pořádaných pravidelně dvakrát ročně pod názvem „Pravidelné setkání zájemců o mikrovlnnou

Seminář „Pravidelné setkání zájemců o mikrovlnnou techniku“

Z exkurze během semináře pořádaného Ústřední odbornou skupinou Chemické zdroje elektrické energie

techniku“. Bližší informace o seminářích jsou na webových stránkách společnosti. Přednášky seminářů jsou publikovány v tištěných sbornících. Program setkání je zpravidla uveden přednáškou v délce dvou hodin, následují krátké přednášky v délce půl hodiny. Setkání bývají poměrně dobře navštívena. Účast se pohybuje kolem 60 účastníků plus přednášející a vystavovatelé. Každý seminář je doprovázen výstavkou spolupracujících firem a ukončen diskusním večerem uvedeným zajímavou, zpravidla populární přednáškou. Semináře se staly rovněž příležitostí k setkávání kolegů pracujících v oboru a platformou pro výměnu informací. V současné době se připravuje 42. setkání.

Ústřední odborná skupina **Chemické zdroje elektrické energie** je řízena výborem pod vedením doc. Ing. Petra Bači, Ph.D. Činnost se soustřeďuje na přípravu tradičních konferencí, přičemž výbor se schází nepravidelně cca dvakrát ročně podle potřeby konferencí. Všechny příspěvky jsou publikovány jak v papírové podobě sborníků, tak na CD nosičích, které jsou doplněny o prezentace přednášek a další soubory. V minulém období bylo rozhodnuto rozšířit záběr konference z původních elektrochemických zdrojů elektrické energie na mnohem širší oblast nekonvenčních zdrojů elektrické energie. Přestože problematika obnovitelných zdrojů elektrické energie je díky politickým rozhodnutím značně kontroverzní a vyvolává u laické i odborné veřejnosti bouřlivé emoce, ukázalo se toto rozhodnutí jako správné. O konferenci je vzrůstající zájem, což je vidět nejen na počtu přednášek, ale i na počtu účastníků, který přesáhl číslo 70. Na konci 32. ročníku proběhla živá diskuze o vhodném termínu konání dalších ročníků. Výsledkem této rozpravy byl přesun termínu konání na jarní měsíce.

V současné době v rámci České elektrotechnické společnosti působí **dvě pobočky**: pobočka v Táboře a pobočka při Elektrotechnické fakultě ČVUT v Praze.

Hlavní činnost **pobočky ČES Tábor** je zaměřena na každoroční pořádání seminářů „Měření a údržba sdělovacích kabelů“. Velká část sdělení je věnována obecným problémům telekomunikačních sítí a ICT technologiím. Účast na seminářích se pohybuje mezi 180 až 200 posluchači, ve dvou půldnech je předneseno 15 – 20 přednášek a sdělení. Od roku 2011 se semináře konají v Táboře v tradičním květnovém termínu.

Činnost **pobočky při FEL ČVUT** v Praze se zaměřuje na vzdělávací aktivity realizované uspořádáním přípravných kurzů z matematiky pro uchazeče o studium na VŠ a kurzů Vyhlášky č. 50. Činnost pobočky je řízena tříčlenným výborem a sekretářkou. Pobočka má vlastní webovou stránku www.fel.cvut.cz/vts.

ČES podala v říjnu 2008 v rámci výzvy 23 OP LZZ projekt „Profesionální vzdělávání v oblasti elektromagnetické kompatibility“ zaměřený na zaměstnance malých a středních podniků a na OSVČ. Projekt byl přijat a jeho řešení probíhalo od prosince 2009 do října 2012. Projekt řešil vzdělávání těchto osob v problematice součinnosti profesí a jejich postupu v oblasti elektromagnetické kompatibility při uvádění do provozu tzv. pevných instalací. Kurzy prošlo celkem 243 účastníků v pěti regionech ČR.

prof. Ing. Jan Macháč, DrSc.
předseda České elektrotechnické společnosti, z.s.

prof. Ing. Jiří Pavelka, DrSc.
místopředseda České elektrotechnické společnosti, z.s.
Fakulta elektrotechnická ČVUT v Praze

ČESKÁ VĚDECKOTECHNICKÁ SPOLEČNOST PRO INFORMATIZACI A INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE

Společnost byla založena v lednu 1990 a po registraci se stala zakládajícím členem nově vznikajícího Českého svazu vědeckotechnických společností. Iniciátory vzniku společnosti byli pracovníci zabývající se výpočetní technikou – zejména ti, kteří v dobách komunistického režimu nemohli plně vyjádřit své názory a představy o budoucnosti tohoto oboru. Programově byla společnost zaměřena na dvě vzájemně se podmiňující oblasti:

- a) **informatizaci** – jako proces využívající informace a kybernetiku v nově vznikajícím systému svobodné společnosti,
- b) **informační technologii** – jako prostředek podporující rychlost a efektivnost rozhodovacích procesů.

Naše společenská činnost musela zejména ve vzdělávací oblasti překonávat stereotypy minulosti, ve které byl občan „objektem“ vládnoucího komunistického režimu a ne „subjektem“ vlastní vůle ve svobodném, demokratickém prostředí. Svoboda už nebyla „poznatelná“, informace „filosofická kategorie“, kybernetika „buržoazní pavěda“ a hmota „objektivní realita“.

S odstupem času a s koncem bouřlivého rozvoje informační a komunikační technologie (ICT) musíme přiznat, že v počátcích byla naše činnost emocionálně bohatá, věcně různorodá, ale ne vždy systematická a systémová. V té době nebylo v silách vedení společnosti naplňovat původně plánované záměry a činnosti. Systémová návaznost nastala až v době prvního plánovacího období EU v letech 2004 – 2006. Požadavky nově definované „informační společnosti“ (viz 3i) nám umožnily využít finanční prostředky z přiděleného fondu EU pro Českou republiku. Byl zpracován, schválen a úspěšně realizován projekt „Platforma i 2010“. Hlavním řešitelem projektu se stala naše společnost, ve spolupráci s institutem mikroelektronických aplikací (IMA), katedrou telekomunikace ČVUT a Hospodářskou komorou hl.m. Prahy. Při řešení byla iniciativně navázána spolupráce k podpoře elektronického vzdělávání (e-learning). Gestorem tohoto problému byl Institut mikroelektronických aplikací (IMA), projektem „PSEV“ (Pražská síť elektronického vzdělávání). Po ukončení těchto aktivit podporujících koncepci

„informační společnosti“ jsme tuto spolupráci vyhodnotili jako efektivní a zejména inspirativní do budoucnosti.

Společně jsme předpokládali, že úkol bude pokračovat i v druhém plánovacím období v letech 2007– 2013. Byl připraven záměr projektu „Platforma i 2020“. O jeho pokračování však zadavatel projektu nerozhodl.

Po ukončení předcházejících aktivit musíme dnes – v roce 2015 – respektovat progresivní změny, které nastaly z hlediska „informatizace“ (viz ad a) programového zaměření naší vědeckotechnické společnosti) a „informační technologie“ (viz ad b). Entropie společnosti se nejen změnila, ale také zvýšila a rovněž entropie informací (podkladů pro rozhodování různých subjektů) se zvýšila. Internet, který v České republice startoval před 23 lety (13. února 1992 – ve čtvrtek v 9.30 hod) byl poměrně rychle naplněn různými „problémově orientovanými“ a systémově nekompatibilními aplikacemi typu facebook, google, twitter, skype, wikipedia atd. Dá se očekávat, že v roce 2020 bude ve světě na internet napojeno až 26 miliard zařízení. Internet **věcí** (internet of things) a internet **všeho** (internet of everything) začne od roku 2015 pomalu splývat v internet **čehokoli** (internet of anything). Z internetu se tak pomalu začne stávat zastřešující, internetový operační systém. Je to situace, jakoby sám „stvořitel“ zadal pro řešitele úkol využít internet pro božské rozhodování: „Kdo do pekla, kdo do očistce a kdo do nebe“.

Náš původní pohled na využití „informačních technologií“ (přesněji řečeno technologií ICT – informačních a komunikačních) se rovněž podstatně změnil. Historická úloha „sálových počítačů“, které poměrně rychle nahradily počítače osobní (PC), které již pronásleduje „post - pc éra“ bez jakýchkoliv systémových vazeb nastupuje komerční boom s notebooky, tablety, chytrými telefony, čtečkami... a v rychlém sledu pak s takzvanou „nositelnou elektronikou“ (vícefunkční hodinky atd.). Hlavním problémem zůstává kybernetická bezpečnost. Očekává se rozvoj v oblasti cloudových řešení (cloud = vzdálené úložiště) a přístrojů integrovaných do věcí. Revoluci v propagaci a zejména ve výrobě přináší 3D tisk. Nastává doba čipová – využití čipů v lidském těle.

Budme však optimisté – ekologové se radují z předpokládaných mikroelektronických aplikací v automobilovém průmyslu. Současná výroba aut plných elektroniky, usnadňujících práci řidiče je postupně nahrazena zadáním programu automatické jízdy bez řidiče. Logicky pak následují ekologická auta bez řidiče a bez posádky. Do budoucna však stále platí výzva, kterou jsme v počátcích naší činnosti – víceméně intuitivně prezentovali při úvodních přednáškách na téma „Hrozby a naděje

informační společnosti“. Bohužel současný stav reálně potvrzuje, že „hrozby“ v mnoha případech převažují „naděje“.

Ing. Jindřich Skokan

zakladatel a dlouholetý předseda společnosti

ČESKÁ VĚDECKOTECHNICKÁ SPOLEČNOST SPOJŮ, ZAKLÁDAJÍCÍ ČLEN ČSVTS

Česká vědeckotechnická společnost spojů – od roku 1991 v transformované podobě – nemůže, jako zakládající člen Českého svazu vědeckotechnických společností, pominout takřka společné výročí čtvrtstoletí činnosti. Naše společnost se snaží nepolevovat v úsilí udržovat dosavadní tradici souběžného rozvíjení všeobecně přijímaných (tj. mimopodnikových) odborných aktivit s čím dál tím více navzájem se oddělujícími akcemi podnikovými. Je to právě uplynulé čtvrtstoletí, kdy v telekomunikacích došlo k těm nejpřevratnějším změnám **technologickým** (digitalizaci sítí a integraci s počítačovými technologiemi) a **současně** i k přeměnám **obchodně-politickým** (privatizaci sítí a vznik konkurenčního prostředí). Bezprecedentní, rychlý a mimořádně účinný dopad nových metod pořizování, předávání a vyhodnocování informací na dosud obvyklá schémata mezilidské komunikace se projevil nevyhnutelně na dosavadních zvyklostech. I kdyby ne jinak, zcela jistě v konkurenční soutěži. Za své vzala dosavadní, přes 120 let regulovaná **jednotná telekomunikační síť** a zrodil se **jednotný telekomunikační trh**: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-13-622_cs.htm.

Vznikl tak paradox: neustále vzrůstající přesun komunikačních kanálů do informačních soustav, který vytěsňuje potřebu lidských osobních kontaktů. Podíl ČVTSS a její příspěvek k technickému rozvoji je takto nezanebatelně omezován. Její více než padesátiletá tradice byla a je založena právě na soustředování „chytrých mozků“. Tento jev s mnohařádkovým růstem dostupnosti informací na nejrozličnějších informačních kanálech spojených s internetem a následně, v posledním desetiletí lavinový nástup nejrozličnějších sociálních sítí, i těch od-

borně orientovaných, jakou je v telekomunikacích platforma LinkedIn, přispívá k odklonu posledních generací odborníků od tradičních informačních zdrojů. „Chytré mozky“ není nutno v dříve potřebném rozsahu soustřeďovat osobně – stačí k tomu systémy IT. Nemluvě o tom, že v konkurenčním prostředí telekomunikačního trhu má mnohdy větší cenu zamlčení než zveřejnění informací.

Naštěstí k tomu ještě v úplnosti zdaleka nedošlo a společnosti se daří pokračovat v činnosti. Nepovažuji za nezbytné v tomto textu vyjmenovávat jednotlivé akce nebo alespoň jejich výběr. Omezíme-li náš pohled pouze na období vlastní prezentace na internetu, tak po návštěvě webové stránky www.cvtss.cz či přesněji přímo na odkaz uskutečněných akcí, lze, od března 2008, odkdy jsou zde akce umísťovány, nalézt úctyhodných 77 (!) položek. Jedná se o akce tradičně technické, ale i školicí pro přípravu projektantů k autorizačním zkouškám, právní - orientované na dopady legislativních změn, zejména do investičního procesu i spojené se zaváděním nového občanského zákoníku. Nechybí akce i záměrně zcela diskusní, např. týkající se výstavby sítí nové generace. Zde stojí za zmínku poněkud netradiční seminář **Stavím, stavíš, stavíme síť FTTH**, který byl pro velký úspěch již opakován. Jednalo se o setkání osobností z oboru se zkušenostmi z výstavby a provozu těchto sítí, kde z důvodu legislativní nevyjasněnosti řada investorů, zejména dominantní provozovatelé telekomunikačních služeb, stále váhá, a to nejen u nás, ale napříč celou Evropou. Semináře, jejichž podstatnou částí byly otevřené diskuze, proběhly za nebývalého zájmu odborníků, kteří dokázali tentokrát zcela zaplnit velký sál. Bohatou činnost rozvinula v posledních pěti letech i Odborná pobočka sdělovací a zabezpečovací techniky

při ČVTSS. Celá řada akcí jsou školení zahrnutá do programu celoživotního vzdělávání v návaznosti na ČKAIT a tím tedy také na akreditaci i Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Zahraniční kontakty společnosti ve směru na FITCE, tedy Federaci telekomunikačních inženýrů evropských společenství, jsou zmíněny na jiném místě. Pouze za stručné připomenutí stojí organizace 49. kongresu FITCE v Praze v roce 2009.

Navzdory rozdělení státu v roce 1993 nebyly zpřetrhány svazky se slovenskými kolegy. V roce 2015 vychází na naši společnost (ve dvouletém cyklu) řada na pořádání tradiční společné akce se Slovenskou elektrotechnickou společností **NoTeS 15**, která bude uspořádána v Praze, letos 17. června. V sudých letech je konference pořádána recipročně slovenským partnerem v Banské Bystrici za podpory tamějšího Výzkumného ústavu spojov a v jeho prostorech.

Závěrem by nebylo na místě vynechat jmenovitě osobní zásluhy organizátorů. Na prvním místě Ing. Františka

Janouška, který jako manažer akcí, za podpory tajemníka společnosti Martina Čecha, má na všem po léta rozhodující podíl. Z členů Rady ČVTSS je nutno zdůraznit podíl doc. Ing. Miloše Schlittera, CSc., který v roli vědeckého tajemníka je s to trvale směřovat společnost a orientovat dramaturgii odborné činnosti z pozice své kvalifikace a letitých zkušeností. Nelze nezmínit ani hospodářku společnosti paní Irenu Tampierovou, která pravidelně zajišťuje prezenci na těchto akcích. Příslibem kontinuity a generační výměny v roli místopředsedy je Ing. & Ing. Pavel Schlitter, Ph.D. Samozřejmě vše je zaštiťováno trvalou podporou dlouholetého předsedy společnosti pana Josefa Ptáčka.

Ing. Václav Křepelka, Ph.D.

člen Rady České vědeckotechnické společnosti spojů

ČESKÁ STROJNICKÁ SPOLEČNOST V ROCE 25. VÝROČÍ ČSVTS

Letošní výročí ČSVTS se setkává v České strojnické společnosti s bilancováním uplynulých čtyř let. Zatímco oslavy 25. výročí ČSVTS se chystají, strojaři mají za sebou VII. sjezd v novodobé historii, který se koná s železnou pravidelností podle stanov každé čtyři roky. Tentokrát se konal 14. března, samozřejmě v budově ČSVTS na Novotného lávce.

Úkolem sjezdu bylo především rekapitulovat a zhodnotit veškerou odbornou činnost, všechny akce provedené odbornými sekcemi včetně akcí s mezinárodním přesahem. Dále pak sjezd referoval o dalších důležitých událostech ve společnosti, předložil přehled o stavu členské základny a zprávu o hospodaření a stavu financí.

ČESKÁ STROJNICKÁ SPOLEČNOST (ČSS) NA ZAČÁTKU FUNKČNÍHO OBDOBÍ 2011 – 2015

Minulý, VI. sjezd se konal v atmosféře doznívající hospodářské krize. Ta zcela logicky dolehla i na naši společnost. Většina firem a institucí v zoufalé snaze šetřit provozní náklady odmítala uvolňovat své pracovníky, naše členy, na odborné akce. Nejen že to tlumilo činnost naší společnosti, ale projevovalo se to i poklesem příjmů.

Vedení společnosti v předchozím období s těmito nepříznivými podmínkami statečně bojovalo. Zavedla se některá úsporná opatření v provozu společnosti a vedení se též intenzivně podílelo na akvizici nových členů – právnických osob, i na zajišťování účasti na odborných akcích v sekcích. Činilo tak v úzké spolupráci s vedením odborných sekcí a tento trend převzala pak i nově zvolená rada ČSS.

Nová rada však hned po svém zvolení přistoupila k ještě radikálnějšímu úspornému opatření. Především zredukovala svoji sestavu na 5 členů, kteří se vesměs rekrutují z řad dvou aktivně fungujících sekcí – sekce Hydrauliky & pneumatiky a sekce Tribotechniky.

Velkou úsporu znamenala redukce kancelářských prostor, zbavení se zbytečného inventáře a další opatření zlevňující provoz sekretariátu.

Rada upustila od pravidelných schůzí a scházela se vždy z pracovních důvodů, tj. když bylo třeba se podílet na organizaci důležité akce typu mezinárodní konference, schválit finanční rozpočet, atp. Kromě toho se zavedla ne-

formální, leč velmi intenzivní a prospěšná spolupráce jednotlivých členů rady se sekretariátem, která často přispěla k řešení některých záležitostí bez zbytečného odkladu.

ČINNOST ODBORNÝCH SEKCI ČSS V OBDOBÍ MEZI VI. A VII. SJEZDEM

Již předchozí rada v roce 2010 poděkovala předsedovi sekce „Nástroje a strojírenské technologie“ panu Bohumilu Plškovi za jeho dlouholetou a obětavou práci ve společnosti, protože z funkce odstoupil s ohledem na vysoký věk. Bohužel se nenašel nikdo z této sekce, kdo by nastoupil na jeho místo a tak se činnost sekce zcela utlumila, ačkoliv občas registrujeme zájem o jejich dříve pořádané semináře.

Tak se stalo, že ČSS po posledním sjezdu vstoupila do nového období se dvěma odbornými sekcemi, které vyvíjejí faktickou činnost. Jak už bylo zmíněno, je to sekce „Hydraulika & pneumatika“ a sekce „Tribotechnika“. Tyto sekce však naopak vyvíjejí činnost dost rozsáhlou, nadále mají zájem o organizační začlenění pod zavedenou značkou České strojnické společnosti, vzájemně spolupracují a hospodaří na principu vzájemné solidarity a těší se z výborně fungujícího společného servisu, který jim poskytuje sekretariát ČSS.

ODBORNÁ SEKCE „HYDRAULIKA A PNEUMATIKA“

Její aktivity vycházejí především ze zavedené dlouholeté tradice pravidelných čtvrtletních setkání. Ta jsou vždy spojena s tematickými semináři zaměřenými zejména na novinky a trendy v oboru hydrauliky a pneumatiky. Na semináře jsou zváni nejen všichni členové v sekci registrovaní, ale prostřednictvím inzerce i širší technická veřejnost.

Zcela mimořádnou aktivitou sekce H+P je pořádání pravidelných mezinárodních konferencí „Hydraulika a pneumatika“ v intervalu 2 1/2 roku. (Pointa této tradice spočívá v tom, že jednou se konference pořádá v jarním, podruhé v podzimním období.) V uplynulém období se konaly dvě tyto konference.

První z nich byla v pořadí 21. a konala se 1. – 3. června 2011 na půdě Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava. Bylo předneseno 26 příspěvků v angličtině, a to účastníky tuzemskými, ze Slovenska, Německa, Polska, Rakouska, Rumunska, Slovinska a také z Francie a Japonska.

Jednání konference bylo obohaceno o exkurzi v laboratořích technické univerzity a v rámci společenského programu též návštěvou muzea automobilky Tatra.

V termínu 23. - 25. října 2013 se konala již 22. konference, což při zmíněném intervalu znamená úctyhodnou tradici 55 let!

Na konferenci se sešlo přes 60 účastníků a bylo předneseno celkem 26 příspěvků. Kromě Čechů a kolegů ze Slovenska přijeli na konferenci například účastníci ze sousedního Rakouska či Polska, ale také z USA a Japonska (viz foto).

ODBORNÁ SEKCE „TRIBOTECHNIKA“

Sekce již dlouhou dobu pořádá s úspěchem kurzy „Základy tribotechniky“ a „Nástavbové kurzy tribotechniky“. Kurzy jsou organizovány jako internátní, tradičně se odehrávají v hotelu SKI v Novém Městě na Moravě a zpravidla jsou velmi dobře obsazovány, stále je o ně zájem. Tato činnost je pak dále doplňována občasnými semináři v Praze, v budově ČSVTS.

V období 2011- 2014 sekce zorganizovala 13 odborných akcí.

V dubnu minulého roku uspořádala velmi úspěšnou konferenci s názvem „Mazání v moderním průmyslovém podniku“, pro jejíž konání zvolila osvědčené a krásné prostředí hotelu SKI. Na konferenci bylo předneseno 18 příspěvků a zúčastnilo se jí 51 pracovníků z oboru. Byla svým způsobem také mezinárodní, neboť v řadách účastníků bylo 12 kolegů ze Slovenska, včetně předsedy Slovenské společnosti pro tribologii a tribotechniku prof. Mariána Dzimka.

MEDIÁLNÍ PREZENTACE

V současné době jsou na internetu snadno a rychle dostupné stránky jak vlastní ČSS, tak jejich dvou aktivních sekcí – Hydraulika & pneumatika a Tribotechnika.

Kromě trvalých informací o struktuře a poslání naší společnosti, nabídky kurzů a kontaktních adres, najde návštěvník těchto internetových stránek aktuální informace o programu naší společnosti minimálně na nastávající půlrok. Na stránkách je zveřejněna většina příspěvků z naposledy uskutečněných seminářů. Je to oceňováno těmi, kdo se z vážných důvodů semináře nemohli zúčastnit, anebo těmi, kdo se potřebují vrátit k některým, pro ně zajímavým momentům v programu semináře.

K velmi dobré dlouholeté tradici sekce Tribotechnika patří vydávání časopisu „Tribotechnické informace“, t. č. jako přílohy časopisu Techmagazín. Uvedený časopis se dokonce otevřel i pro spolupráci se sekcí Hydraulika a pneumatika.

Sekce Hydraulika a pneumatika získala v době přípravy Mezinárodní konference jako mediálního partnera časopis MM průmyslové spektrum. V současné době sekce má v časopise zajištěnou trvalou rubriku pro propagaci všech svých aktivit, případně i publikaci odborných článků.

ZAHRANIČNÍ STYKY

Sekce Hydraulika a pneumatika pod názvem Czech Association for Hydraulics and Pneumatics (CAHP) je členem prestižní organizace CETOP, která s dlouhou tradicí zastřešuje obor na evropské úrovni. V minulosti byla autorem mnoha oborových standardů, které později byly převzaty jako standardy ISO a dodnes je v tomto směru aktivní. Agenda CETOPu je dnes ale velmi obsáhlá, mimo jiné se velmi věnuje oblasti vzdělávání v oboru. Ale kromě toho, že členství je prestižní záležitostí (spolu se Slovinskem jsme byli prvními přijatými členy z postkomunistického bloku), tak členství drobné přínosy má – CAHP a její členské firmy - „právnícké osoby“ jsou citovány při některých veletrzích a výstavách a v každoročně vydávaném sborníku CETOP, který dává přehled o výrobcích hydrauliky a pneumatiky, objemu výroby, atd.

CAHP je každopádně respektovaným členem. Před lety jsme hostili jako první postkomunistická země valnou

hromadu CETOPu a vloni v březnu pracovní schůzi předsednictva. A náš zástupce se pravidelně zúčastňuje každoroční valné hromady.

Sekce Tribotechnika má velmi dobré kontakty na Slovensku, např. se Slovenskou společností pro tribologii a tribotechniku ZSVTS. To se i odrazilo v již zmíněné účasti slovenských kolegů na loňské konferenci v hotelu SKI v Novém Městě na Moravě. A obráceně: slovenská ZSVTS ocenila spolupráci s českými kolegy udělením čestné plakety předsedovi sekce Tribotechnika Ing. Špondrovi.

SOUČASNÁ SITUACE ČESKÉ STROJNICKÉ SPOLEČNOSTI

Jak už bylo řečeno, v současné době v ČSS existují dvě výše uvedené odborné sekce, které jsou aktivní, vykazují přínosnou činnost a mají i konkrétní plány do budoucna.

Z organizační struktury ČSS zcela zmizely „pobočky“, které se v nové době ukázaly jako neživotaschopné a samy se postupně zrušily.

V současné době existují pouze dvě formy členství v ČSS:

- Individuální členství fyzických osob, které jsou zpravidla paralelně zaregistrovány v některé z odborných sekcí, na jejíž činnosti se podílejí.
- Kolektivní členství „právníckých osob“, prakticky firm, které se rovněž váží na některou z odborných sekcí, jejíž činnost svými příspěvky fakticky sponzorují.

V době konání VII. sjezdu sekretariát ČSS registroval 119 individuálních členů a 28 právníckých osob.

VII. sjezd doporučil zachovat nejen současnou organizační strukturu České strojnické společnosti, ale i její členství v ČSVTS, které zaručuje velmi dobré podmínky pro pokračování dosavadní činnosti i v následném období.

Ing. Přemysl Malý, CSc.

předseda České strojnické společnosti

ČESKÁ HUTNICKÁ SPOLEČNOST – 25 LET V RÁMCI ČSVTS

Česká hutnická společnost (ČHS), která rovněž stála u zrodu nové historie ČSVTS, si v roce 25. výročí založení současně připomíná i svoji dlouhou historii. Význam oborů hutnictví a slévárenství ovlivnil založení Vysoké školy báňské, která jako technická univerzita vznikla již v roce 1849. Následně přirozeně vznikají cechovní společnosti, ve kterých se sdružují zejména absolventi této školy. Cechovní organizace měly svůj velký význam a i dodnes si připomínáme přijetí do cechu symbolicky, a to „skokem přes kůži“. Mnohokrát již bylo popsáno další období, prakticky až do konce 2. světové války – hutníci měli podobně jako v jiných zemích i u nás velkou snahu se sdružovat a tak spolupůsobit na rozvoj odvětví.

Byly to také tyto obory – hutnictví a slévárenství - které byly v roce 1955 začleněny do nově vznikající zájmové organizace Československé vědeckotechnické společnosti. Tato byla nejdříve organizačně začleněna pod ČSAV a od roku 1958 pak byla přičleněna pod odborovou organizaci. Postupně byly i v rámci našeho oboru vytvářeny sekce a odborné skupiny na celostátní i krajské úrovni a současně také pobočky v podnicích, výzkumných ústavech a ve školách. Základem činnosti, a to i v následujících letech, byla zejména práce v podnikových pobočkách. Počet členů přesahoval 3500 a počet organizovaných konferencí, seminářů a tematických cest je obtížné číselně vyjádřit. Ještě dnes jsou k dispozici materiály z těchto aktivit a ke sborníkům se často odborná veřejnost vrací.

Po roce 1989 se i přes velkou snahu nepodařily zachovat jako základní jednotky podnikové pobočky a tak vývoj dospěl k současné situaci, kdy základem ČHS jsou odborné skupiny a individuální členové. Sídlo společnosti je dnes v Třinci, a to hlavně díky dobré spolupráci s Tříneckými železárnami – pracuje zde více než 20 odborných skupin, přičemž členové těchto skupin jsou z více než 10 společností, ústavů a škol. Hlavní činností je stále pořádání odborných seminářů, workshopů, školení, a to jak na národní, tak i mezinárodní úrovni. Velkým přínosem je trvalá spolupráce s obdobně zaměřenými společnostmi ze sousedních zemí – VDEh v Německu, SITPH v Polsku a rovněž se Slovenskou hutnickou společností. Česká hutnická společnost je trvalým členem komise pro organizaci odborných konferencí v Evropě i ve světě a zástupci ČHS se pravidelně účastní setkání

evropských i světových hutnických společností, na kterém se v Düsseldorfu schvaluje kalendář mezinárodních akcí. Jde zejména o sladění termínů konání akcí a jejich hlavního odborného zaměření. Několik těchto konferencí se konalo rovněž i v naší republice – naposledy v loňském roce byla Českou hutnickou společností organizována 7. mezinárodní konference European Oxygen Steelmaking Conference ve dnech 9 - 11. září v Třinci. Tuto konferenci se podařilo zařadit do mezinárodního kalendáře evropských a světových odborných konferencí sdružení International Society and Steelmaking Institutes (ISSI), jejichž členem je ČHS od roku založení v r. 2006. Konference takového významu a rozsahu v oblasti ocelářství se v České republice konala vůbec poprvé. Konference byla zaměřena na výrobu oceli, provozní zkušenosti, ekonomiku výroby a dopady na životní prostředí.

Potvrzuje se tedy to, co bylo cílem – dát dohromady odborníky, kteří mají zájem o obor a výsledky jejich práce prezentovat a publikovat. ČHS výrazným způsobem ovlivňuje také vydávání Hutnických listů, jediného odborného periodika, které se danou problematikou zabývá. Přispívá tím k naplnění tradice a je vytvářena záruka pro dobrou budoucnost oboru. V současné době jsou aktivity směřovány i k podpoře zvýšení zájmu o technické vzdělávání. Proto ČHS oceňuje úspěšné diplomové práce v oboru a studentům s dobrými výsledky ve škole (od středních škol až po školy vysoké) zajišťuje možnost uplatnění teoretických výsledků v praxi. Díky spolupráci se zahraničními společnostmi mají možnost členové ČHS prezentovat výsledky své vynálezecké práce na světových výstavách patentů a vynálezů. Za posledních deset let získali naši členové více než 20 ocenění – zlatých, stříbrných i bronzových medailí. Um našich inženýrů a techniků byl prezentován na těchto mezinárodních výstavách a veletrzích: Brusel – Eureka, IWIS ve Varšavě a INNOWACJE v Gdaňsku. Zlepšování a zdokonalování kvality vyráběných hutních výrobků vede k lepšímu uplatnění na trhu a vyšší spokojenosti dnes již velmi náročných zákazníků.

V oblasti ekologie reagovala ČHS na kritiku z polské strany k znečišťování ovzduší v příhraničních regionech iniciací původně dvoustranné soutěže ČR – PL, která později byla rozšířena o Slovensko. V současné době

probíhá již 10. ročník této proekologické iniciativy, která značnou měrou přispěla ke zlepšení životního prostředí na trojmezí České republiky, Polska a Slovenska.

Své pevné místo v povědomí hutnické společnosti si získaly Hutnické pivní slavnosti, jež jsou obdobou „skoku přes kůži“. Této společenské akce se pravidelně účastní zástupci družebních zahraničních hutnických sdružení, představitelé technických vysokých škol, Ministerstva průmyslu a obchodu ČR i veřejného života. V letošním roce proběhne již 17. ročník této oblíbené kulturně společenské akce.

Česká hutnická společnost je dobrovolnou stavovskou organizací sdružující přes 1 000 odborníků z oboru, kteří

pracují jak ve výrobních podnicích, tak i ve školách a na výzkumných pracovištích a navazuje na dlouholeté tradice. Při pohledu do minulosti se ČHS za svou činnost nemusí stydět, ba naopak. Stovky úspěšných akcí, mezinárodních konferencí, tematických cest, ale i společenských akcí, na které vzpomínáme s určitou nostalgií, stály za to a byly zpestřením hutnického života.

Ing. Jan Kobielsz

předseda České hutnické společnosti

ČINNOST ČESKÉHO SVAZU VYNÁLEZCŮ A ZLEPŠOVATELŮ ZA DOBU JEHO EXISTENCE

Český svaz vynálezců a zlepšovatelů (ČSVZ) byl založen, stejně jako Český svaz vědeckotechnických společností, před 25 lety České strojnické společnosti – nepočítaje jeho existenci v období před rozdělením republiky, obdobně jako ČSVTS. ČSVZ se těšil v prvních 10 letech velké přízně členské základny, která od cca 250 platících členů klesala pomalu až k dnešním 25. Je to obecný jev umocněný navíc nezájmem státu o vynálezcovství. To bylo, v letech před rozdělením, a zvláště před sametovou revolucí, silně sledováno a podporováno státem. ČSVZ ale i s touto tendencí poklesu členské základny dosahuje pozoruhodných úspěchů.

V období let 1990 – 2005 se prováděla činnost svazu převážně v rámci ČR. Byly to vzdělávací semináře k měnící se legislativě v oblasti vynálezů, průmyslových vzorů, ochranných známek, užitných vzorů a autorských práv (Copyright). O ty byl dosti velký zájem nejen z řad nově vznikajících i stávajících podniků, ale i z nově vznikající kategorie patentových zástupců. Tak semináře, pořádané v budově ČSVTS na Novotného lávce i v některých větších podnicích na území ČR, přinášely svazu úspěch i drobný zisk spotřebováváný na existenci a rozvoj společnosti. Vynálezci se poskytovaly i konzultační dny ve formě akcí – 10 x odpověď. Legislativa průmyslového práva se ale ustálila a nevytvářela se prakticky nová, což vedlo k poklesu zájemců o semináře a konzultační dny.

Zájem vynálezců se přesouval směrem obchodním, tj. ke shánění finančních prostředků na odzkoušení svých nápadů, jejich realizaci a případné prosazení na trhu. Na to ale svaz nebyl ustaven, ani vybaven, a tak členů začalo ubývat.

ČSVZ se stal v r. 1993 členem nově vzniklé nadnárodní organizace národních svazů vynálezců jednotlivých členských zemí – IFIA – International Federation of Inventors Association. Ta začala postupně s realizací mezinárodních výstav členských svazů a jejich členů – vynálezců. Nejprve to byly 1 – 2 výstavy ročně a postupně se tento počet zvýšil, s nástupem nového předsedy IFIA Dr. Andrase Vedrese v r. 2005, na cca 10 výstav ročně. Pořádány byly ve vybraných členských zemích z počtu cca 88. Také ČSVZ se od r. 2008 aktivně zapojil do účasti na těchto výstavách. Problémem bylo nejen sehnat finanční prostředky na účast výborných českých vynálezců, ale i tyto vynálezce, kteří by nesli svoji kůži na světový trh. Povedlo se a odvážlivcům se to vyplatilo v jejich vyšší konkurenceschopnosti. Znamenalo to ale dokonalou znalost angličtiny, marketingu a propagace, a to hlavně u předsedy ČSVZ Ing. Pavla Dlouhého, EUR ING, který tento nový trend v ČSVZ prosadil a převážně osobně realizoval. Za období 7 let tak výborní čeští vynálezci získali v zahraničí celkem 2 nejvyšší ceny IFIA, 12 zlatých, 11 stříbrných, 6 bronzových medailí a 10

speciálních cen. Navštívilo se aktivně 14 mezinárodních veletrhů IFIA. Předseda dále přednášel na vyšší průmyslové škole v Šanghaji Minhang High School v r. 2010. Představil svůj vynález „Klasifikace inovací ve službách“, za což sklídl mezinárodní úspěch. Tento vynález má nadnárodní platnost a používají jej i hodnotitelé projektů programu EUREKA a Eurostars v Bruselu a Universita ISU (International Show University) na Taiwanu, kde také získal v r. 2011 jednu z nejvyšších cen.

Po vzoru mezinárodních výstav IFIA se podařilo i ČR uspořádat v r. 2013 na Výstavišti v Praze – Holešovicích obdobnou mezinárodní výstavu vynálezů – INVENTO. Byla to přelomová akce po cca 40 letech absence těchto výstav v ČR, za podpory pouze Úřadu průmyslového vlastnictví (ÚPV) a INCHEBA EXPO Praha. Na této akci vystavovalo 14 zahraničních zemí a ČR získala 8 zlatých, 9 stříbrných a 8 bronzových medailí. Další medailí na výstavě INVENTO pro české vynálezce byla nejvyšší cena WIPO, a to pro ČVUT Praha za vynález „Bezlopatková turbína“. Výstava INVENTO 2013 a další akce ČSVZ by nebyly možné bez velké podpory činnosti ČSVZ od Úřadu průmyslového vlastnictví (ÚPV) Praha 6.

Za aktivní činnost ve výkonném výboru IFIA – ExCo (Executive Committee) po dobu 5 let byl předseda ČSVZ oceněn mezinárodní cenou IFIA – Rytíř vynálezců. Tato cena byla předsedovi ČSVZ udělena jako 108. na světě a prvnímu v ČR právě na výstavě INVENTO.

V souvislosti s 8. mezinárodní výstavou vynálezů v Kunshanu (Čína) na podzim 2014 se ČSVZ podílel na zprovoznění technologického centra NANOPOLIS Suzhou (Čína), kde

spolu s kanceláří CzechTrade v Šanghaji zajistil medailově oceněným českým vynálezci z této výstavy jejich prezentaci v tomto nově otevřeném technologickém centru.

ČSVZ díky vysoké aktivitě členů výboru pomohl založit v r. 2009 organizaci – spolek ARID (Asociace pro rozvoj inovací a duševního vlastnictví) Hradec Králové. Její činnost podporuje rovněž ÚPV, a tak se někteří její řídicí členové stali řešiteli projektu Evropského patentového úřadu (EPO) a s velkým úspěchem zajistili v Hradci Králové vznik Patentové knihovny - PATLIB, první tohoto druhu v ČR.

ČSVZ je nyní malou organizací, ale velkého významu a s vysokou aktivitou předsedy a členů výboru, neboť úzce spolupracuje s podobnými organizacemi na mezinárodní úrovni (Taiwan, Polsko, Indie). V rámci ČR pak pochopitelně s ÚPV a MK ČR (Autorský zákon), CzechTradem (Nanopolis), AIP ČR (Cena Inovace roku) a v nemalé míře vystupuje i jako aktivní člen ČSVTS. Spolupráce se Slovenskem je ale na nízké úrovni a spíše individuální a osobní, protože Svaz slovenských vynálezců a zlepšovatelů zanikl v r. 2011 vnitřním rozkladem.

Doufám, že se Českému svazu vynálezců a zlepšovatelů bude i přes nezáměr členské základny, vlády a ministerstev dařit takto úspěšně i nadále.

Ing. Pavel Dlouhý, EUR ING

předseda Českého svazu vynálezců a zlepšovatelů

SPOLUPRÁCE ČESKÉHO SVAZU VYNÁLEZCŮ A ZLEPŠOVATELŮ A ČESKÉ HUTNICKÉ SPOLEČNOSTI

Spolupráce těchto dvou zájmových odborných spolků má svou dlouholetou tradici, vždy se však jednalo zejména o spolupráci na pořádání odborných seminářů a konferencí pro rozvoj technické veřejnosti v oblasti národního nebo mezinárodního patentového práva.

S odkazem na tuto dlouholetou spolupráci byla od r. 2013, a to již před konáním světové výstavy vynálezů INVENTO 2013 v Praze, započata také spolupráce

na poli prezentace českých vynálezů na mezinárodní úrovni mimo ČR. Díky této spolupráci byla v roce 2014 již podruhé prezentována společná expozice na mezinárodních výstavách konaných v Polsku, kde tato společná iniciativa dosáhla výrazného úspěchu.

Ve Varšavě se v termínu 14. až 16. října uskutečnil 8. ročník mezinárodní výstavy inovací IWIS (International Warsaw Invention Show) Polského svazu vynálezců

a zlepšovatelů (SPWiR), který se zde již tradičně koná pod čestnou záštitou prezidenta Polské republiky Bronisława Komorowského a za spolupráce polského Ministerstva pro vědu a vysoké školy, Ministerstva hospodářství a Mezinárodního sdružení zlepšovatelů a vynálezců (IFIA).

Stánek společné expozice Českého svazu vynálezců a zlepšovatelů a České hutnické společnosti z Třineckých železáren, jako jediných vystavovatelů z ČR, představil na této výstavě celkem osm vynálezů. Jeden vynález z expozice byl přihlášen do třetího ročníku zde konané soutěže vynálezů v oblasti chemie. Jednalo se o „Oxidický katalyzátor pro odstraňování N_2O z odpadních průmyslových plynů“, který v této soutěži obdržel ocenění „The IFIA Glory Medal for excellent chemical invention“.

Celkově byla česká expozice na této výstavě velmi úspěšná. Kromě výše uvedeného ocenění v soutěži vynálezů v oblasti chemie obdržel vynález s tímto oceněním rovněž ocenění polského ministra pro vědu a vysoké školy, a z celé expozice si zástupci z ČR odvezli celkem osm medailí. Zlatou medailí s vyznamenáním (with mention) obdržel vynález „Způsob výroby nanostrukturálního titanového polotovaru pro implantáty“ vynálezce doc. Ing. Miroslava Gregera CSc. a kol. z VŠB TU Ostrava, zlaté medaile obdrželi Ing. Miroslav Sedláček, CSc. z ČVUT Praha za vynález „Bezlopatková odvalovací turbína“ a prof. Ing. Jaromír Volf, DrSc. za vynález PLANTOGRAF V 12. Tři stříbrné medaile

byly uděleny za vynálezy z VŠB TÚ Ostrava. Jednalo se o „Tepelný výměník pro kogenerační jednotku s mikroturbínou“ od kolektivu vynálezců pod vedením Ing. Radima Kocicha, Ph.D., „Lehčený materiál na bázi strusky“ vynálezce doc. Ing. Josefa Vlčka, Ph.D. a jeho kolektivu a již dvakrát zmíněný vynález „Oxidický katalyzátor pro odstraňování N_2O z odpadních průmyslových plynů“, který byl vytvořen kolektivem pod vedením prof. Ing. Lucie Obalové, Ph.D. Výčet obdržených medailí pak uzavírají dvě bronzové medaile za vynález bezkontaktního detektoru výbušnin „MiniEXPLONIX“ vynálezce Ing. Jiřího Bláhy a jeho kolektivu a „Schéma tříd vynálezecké úrovně ve službách“ od Ing. Pavla Dlouhého, EUR ING.

Všechna ocenění byla předána zástupcům jednotlivých vystavovatelů na závěrečném ceremoniálu z rukou předsedy IFIA Andrese Vedrese, předsedy SPWiR prof. Michala Szoty a náměstka ministra pro vědu a vysoké školy prof. Jacka Guliňského, který v závěrečné řeči uvedl velmi důležitou připomínku, kterou si dovoluji volně interpretovat takto: „Jakkoliv je vynález oceňován medailemi, nic to neznamená pro jeho konečný úspěch, neboť úspěch vynálezu je spojován vždy se dvěma podmínkami, které lze vyjádřit slovy ‚ochrana a aplikace‘. Pravá hodnota vynálezu neroste jeho pouhým vlastnictvím a obdrženou patentovou ochranou, ale jen rychlým nasazením do výroby a jeho využíváním“.

Druhou výstavou, na níž se představila společná expozice Českého svazu vynálezců a zlepšovatelů a České hutnické společnosti byla mezinárodní výstava **TECHNICON INNOWACJE** – veletrh průmyslové techniky, vědy a inovací, který se konal ve dnech 23. – 24. října 2014 v sídle mezinárodního gdaňského výstaviště – Výstavním a kongresovém centru AmberExpo.

Tato výstava se tradičně koná za podpory polského Ministerstva pro vědu a vysoké školy, pod záštitou Ministerstva hospodářství, hejtmána Pomořanského vojvodství, prezidenta města Gdaňska, Polského patentového úřadu a dalších významných místních institucí, sdružení a škol. V rámci 10. výročí byla letos výstava poprvé rozšířena do celého prostoru a návštěvníkům byly k dispozici další výstavní akce jako např. „Salón moderna“ k podpoře vědy a techniky pro zvýšení kvality života

handicapovaných osob, starších a nemocných nebo „Dny pomořanské energie 2014“, „Smartmetropole“ a další.

Česká hutnická společnost zde prezentovala celkem 8 vynálezů a ze soutěže **GRAND PRIX INNOWACJE 2014** přivezla stříbrnou medaili za vynález „Způsob výroby nanostrukturálního titanového polotovaru pro implantáty“ autora doc. Ing. Miroslava Gregera, CSc. a jeho kolektivu z Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava.

Účast na mezinárodních výstavách není jen otázkou prezentace vlastních vynálezů a inovativních technických řešení, je to, jak jsme se mohli mnohokrát osobně přesvědčit, rovněž místo pro vlastní inspiraci při hledání nekonvenčních řešení ve vlastním výzkumu. Česká hutnická společnost z Třineckých železáren samozřejmě také na každé výstavě hledá řešení, která mohou podpořit výzkumníky ze své základny. Řešení uplatnitelná v hutnictví nebo na hutních výrobcích se snaží vždy vyhodnotit a nejlepším řešením uděluje vlastní ocenění. Na výstavě **TECHNICON INNOWACJE 2014** tak udělila pohár za řešení „Optické zjišťování povrchových vad kolejnic“ z Technického ústavu polského leteckého vojska.

Ing. Bohdan Suchanek

člen výboru Českého svazu vynálezců a zlepšovatelů a předsednictva České hutnické společnosti

OHLÉDNUTÍ ZA ČINNOSTÍ ČESKÉ LESNICKÉ SPOLEČNOSTI V ROCE 2014

I když byl rok 2013 pro Českou lesnickou společnost, o. s. (dále jen „ČLS“) hodně bohatý (viz loňské číslo Zpravodaje), rok 2014 byl co do rozsahu a záběru aktivit ještě aktivnější. Jako **lesnická stavovská organizace** jsme se i v roce 2014 věnovali především aktivitám v oblasti **celoživotního vzdělávání** a **lesnicko-politickým otázkám** týkajících se systémového nastavení lesnického sektoru.

Členská základna zůstala oproti roku 2013 v téměř nezměněné výši (**42 poboček** rovnoměrně pokrývajících celou v ČR s celkem cca **1 900 členy**). Jedná se o pracovníky LČR, VLS ČR, NP a CHKO, lesnických škol, krajů a měst, podnikatele v lesnictví, zaměstnance v lesnických firmách, atd. **Přes dvě stě členů ČLS jsou mladí lidé do 35 let.**

V roce 2014 se uskutečnilo pod vedením Republikového výboru ČLS celkem **devět samostatných odborných akcí** (průměrná účast 60 osob na akci) a **dalších jedenáct seminářů** proběhlo v rámci projektů č. 13/018/1310b/120/000122 „*Budování environmentálního profilu podniku*“ a 13/018/1310a/163/000121 „*Priority EU v oblasti lesnictví*“ financovaných z Programu rozvoje venkova, OSA I - Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, Opatření I.3.1 – Další odborné vzdělávání a informační činnost. Dále se uskutečnilo 19 seminářů k tématu Nařízení o dřevě EUTR. Reportáže a fotografie z jednotlivých akcí jsou k dispozici na webu ČLS (www.cesles.cz). **Celkem** těmito aktivitami bylo **osloveno přes cca 1 600 osob**, z toho některé opakovaně. Z většiny odborných akcí je vydán sborník příspěvků s vlastním ISBN.

Stále pokračujeme v pořádání **pravidelných lesnických podvečerů** vždy **druhý čtvrtek v měsíci** (kromě prázdninových měsíců července a srpna) na Novotného lávce, které jsou **zdarma** přístupné **široké veřejnosti** a pravidelně se jich účastní cca **20 osob**. Tyto podvečery mají charakter velmi příjemného komorního setkání s nějakou zajímavou osobností. Obvykle jsou promítány fotografie doprovázené poutavým, i pro laiky srozumitelným komentářem.

Jednotlivé odborné a osvětové akce však realizují i jednotlivé **pobočky ČLS**.

ČLS je aktivní i v práci s dětmi a mládeží na poli tzv. **lesní pedagogiky**. Jednotlivé aktivity v této oblasti realizují některé pobočky ČLS. Republikový výbor ČLS zastřešuje mezinárodní soutěž „*Mladí lidé v evropských lesích*“ (YPEF) jako tuzemský národní koordinátor. V roce 2014 se uskutečnilo celkem 15 místních kol (pro žáky základních a středních škol), čtyři regionální kola (pro vítěze místních kol) a jedno národní kolo (pro vítěze z regionálních kol). Vítězné družstvo bylo následně vysláno na **mezinárodní kolo do Německa**. Soutěže se celkem zúčastnilo téměř 400 dětí. Na to jsme navázali v letošním roce 19 místními koly a 6 regionálními koly.

Na přelomu března a dubna 2014 se ČLS aktivně zúčastnila mezinárodního veletrhu Silva Regina v Brně. Jedná se o zemědělsko-lesnický veletrh s dlouholetou tradicí, který se pořádá jednou za dva roky a ČLS zde měla **vlastní rozsáhlou expozici** o rozloze 180 m² pod názvem „*Jak šel čas lesu, a jak lidem*“. Tato expozice byla hojně navště-

vovaná a mezi návštěvníky veletrhu sklízela velký ohlas. V roce 2014 ČLS dále rozvíjela své členství v evropském sdružení lesníků UEF. Pomohla zorganizovat odborný program pro několik zahraničních exkurzí do ČR a aktivně se účastnila kongresu UEF v Bulharsku. Členové RV ČLS se zúčastnili **mezinárodního setkání v Polsku**, jehož výsledkem byla **deklarace o spolupráci mezi ČLS a Svazem polských lesníků**.

Prostřednictvím základní pobočky Křivoklát, která ČLS zastupuje v o.p.s. Lesnický park Křivoklátsko, probíhaly **veřejně-politické akce a jednání k záměru vyhlášení NP Křivoklátsko**.

ČLS je také zastoupena v **certifikační organizaci PEFC**, kde je člen RV ČLS zároveň **členem předsednictva** tohoto sdružení právnických osob.

Dva zástupci ČLS se ve spolupráci s ČSVTS **aktivně účastní pracovních skupin** připravujících jednotné metodické prostředí pro programové období 2014 – 2020 a novou podobu Programu rozvoje venkova.

Informace o jednotlivých akcích jsou průběžně vystavovány na **webových stránkách ČLS** a na Facebooku.

Aktivity ČLS jsou financovány částečně z členských příspěvků a darů, částečně z grantů a dotací, částečně ze sponzorských příspěvků a vlastních příjmů (zejména vložné na akcích). V roce 2014 byl **největší objem financí** na činnost ČLS poskytnut **Ministerstvem zemědělství ČR**, a to v rámci programu „*Vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů*“ dle Zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním a neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy.

Česká lesnická společnost, o.s. je největší profesní organizací v lesnickém sektoru a jako taková bude svou činnost i nadále rozvíjet.

Ing. Pavel Drašík
předseda České lesnické společnosti

ČESKÁ SPOLEČNOST PRO JAKOST MOTIVUJE K POUŽÍVÁNÍ MODELU EXCELENCE EFQM

Česká společnost pro jakost je národním zástupcem nadace EFQM. Tato nadace iniciovala před 25 lety vznik Modelu excelence EFQM. Model se stal **nejpoužívanějším manažerským nástrojem** těch firem a organizací veřejného sektoru, které usilují o **excelentní (nadprůměrnou) výkonnost**.

Díky členství ČSJ v EFQM je možné přinášet do České republiky novinky o Modelu excelence EFQM i o proce-

su sebehodnocení, na kterém princip používání Modelu excelence EFQM stojí. Dále ČSJ nabízí licencované kurzy EFQM a je odborným garantem Národní ceny kvality České republiky. Opět, tato cena je postavena na hodnocení dle kritérií Modelu.

Česká společnost pro jakost se snaží společně s partnerskými subjekty (Sdružení pro oceňování kvality, Rada kvality ČR) motivovat organizace, aby používaly

tento Model (EFQM deklaruje, že Model používá více jak 30 000 organizací). Jednou ze společných aktivit bylo ustanovení Centra excelence, jakožto platformy pro sdílení zkušeností s používáním Modelu excelence EFQM. Více informací lze nalézt na webu www.centrumexcellence.cz.

Další aktivitou pro zatraktivnění Modelu bylo zařazení nového typu ocenění do Národní ceny kvality s názvem START EUROPE. Tento program oceňování je kompatibilní s mezinárodním oceněním Committed to Excellence udělovaného EFQM.

Zjednodušeně lze říci, že v rámci standardních programů Národní ceny kvality České republiky jde o to, provést sebehodnocení vůči Modelu excelence EFQM a získat od hodnotitelů maximální počet bodů, od kterého se odvíjí udělení příslušného ocenění.

V loňském roce byl zaveden program oceňování START EUROPE, který se od dosavadních programů liší. Uchazeči v tomto programu sice rovněž provádějí sebehodnocení dle zvoleného nástroje (např. za pomoci jednoduchého dotazníku START), ale těžiště úspěchu je kladeno na **realizaci projektů zlepšování**, které mají prokazatelně pozitivní výsledky. Tyto projekty nejčastěji vycházejí z identifikovaných slabých stránek v rámci sebehodnocení.

Smyslem programu START EUROPE tedy není „honba“ za bodovým ziskem, ale jde především o to, aby účastníci pochopili celý proces sebehodnocení a byli schopni řídit projekty zlepšování, které mají smysl. Navíc se uchazeči naučí řídit projekty podle metodiky RADAR, která je veřejnosti spíše známá jako nástroj pro „bodování“ než jako nástroj řízení projektů.

Podmínkou udělení ocenění je úspěšná realizace alespoň dvou projektů zlepšování. Tyto projekty jsou obvykle realizovány v rozpětí 6 - 9 měsíců. Po ukončení projektů přichází k uchazeči tzv. validátor (pracovník Sdružení pro oceňování kvality), který sice ověří výstupy sebehodnocení, ale posuzuje především realizované projekty. Úspěšná organizace získá ocenění národní – Perspektivní organizace, ale i mezinárodní – Committed to Excellence. Je třeba zdůraznit pozitivní motivační úlohu Rady kvality ČR, která přispívá v plné výši na úhradu poplatku EFQM za vydání mezinárodního osvědčení.

Zkušenosti ze sebehodnocení v České společnosti pro jakost

Česká společnost pro jakost (ČSJ), zároveň národní partner EFQM, přináší do ČR novinky a know-how EFQM. S cílem prověření doporučeného postupu sebehodnocení a se zřejmým záměrem zlepšit se, byl v červnu 2012 zahájen proces sebehodnocení v ČSJ. Do jara 2013 byly realizovány projekty zlepšování a poté proběhla návštěva validátora, který konstatoval úspěšné splnění kritérií pro udělení ocenění Committed to Excellence. Další kolo sebehodnocení proběhlo na jaře 2014. Ze získaných zkušeností vyplynulo, že pro proces sebehodnocení je třeba:

- podpora vrcholového vedení,
- informovanost pracovníků o smyslu sebehodnocení,
- odborná způsobilost pracovníků, kteří sebehodnocení provádějí, a v neposlední řadě
- uvolnění časových kapacit (v případě ČSJ to bylo cca 7 dní práce příslušných týmů).

S ohledem na dobré zkušenosti s programem oceňování doporučila ČSJ zavedení analogického programu do Národní ceny kvality ČR pod názvem START EUROPE.

Závěrem

Sebehodnocení podle Modelu excelence EFQM lze používat bez ohledu na sektor a velikost organizace. Sebehodnocení není nutné využívat pouze pro vnitřní potřebu. V případě zájmu se může organizace přihlásit do některého z programů Národní ceny kvality, kde kromě zpětné vazby od hodnotitelů, může získat i příslušné ocenění, které lze marketingově využít (www.sokcr.cz).

Ing. Petr Koten

výkonný ředitel České společnosti pro jakost

ČESKÝ KOMITÉT PRO VĚDECKÉ ŘÍZENÍ

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

Český komitét pro vědecké řízení (**ČKVŘ**) je jedním z nejstarších vědeckých společenství od roku 1918. U jeho vzniku stáli nejen akademici, ale i mnozí velcí praktici počátku podnikání v Československé republice. Jméno rodiny Baťovy je toho důkazem. Komitét si prošel ve své existenci různými peripetiemi stejně jako celý náš stát a česká a slovenská společnost v průběhu svého vývoje. Dotkly se nás pochopitelně i změny, související s vědeckým řízením – jako průřezovým oborem.

ČKVŘ se hlásí k myšlenkám a je historickým, obsahovým a věcným pokračovatelem Československého národního komitétu pro vědeckou organizaci, který vznikl v roce 1926 – podle zákona o zřízení Masarykovy akademie práce (MAP) č. 119 1920 Sb. zák.

Stal se také zakládajícím členem mezinárodní instituce pro vědeckou organizaci práce CIOS (Comité International de l'Organisation Scientifique), v níž zastupoval tehdejší ČSR, nyní ČR. Součástí komitétu byl svého času také Institut poradenství při ČKVŘ – s vlastní právní subjektivitou.

Komitét tak vznikl na základě potřeb národního hospodářství nové ČSR, formálně rezolucí Prvního mezinárodního kongresu pro vědecké řízení práce (PIMCO) v roce 1924 (Praha). Na jeho uskutečnění a přípravě měly významný podíl kromě MAP i Americké rady pro inženýrství a také významné osobnosti politického, hospodářského i akademického života 1. republiky, až do let 1948.

Záštitu nad kongresem měl tehdy prezident-osvoboditel T. G. Masaryk. Jeho čestným předsedou byl vynikající národohospodář, ministr obchodu a pozdější prezident USA Herbert Hoover, sídlem stálé delegace kongresu byla zvolena v roce 1925 (2. kongres) právě Praha.

Na kongresu vznikla zároveň myšlenka světové kooperace v ekonomickém a především vědeckém řízení práce.

V protektorátních letech komitét existoval pod názvem Českomoravský komitét pro vědeckou organizaci (ČMKO). Aktivita komitétu byly v této době značně omezeny.

Československý komitét pro vědeckou organizaci (ČSKO) se v poválečných letech snažil navázat na své úspěšné předválečné působení, včetně obnovy a rozvíjení rozsáhlých mezinárodních styků, účasti na kongresech a konferencích (i uvnitř ČSR). Padesátá léta však znamenala pro komitét naprostou tragédií.

Činnost komitétu byla, v rozporu s tehdy platným zákonem č. 68/1951 Sb., zastavena a k její obnově došlo až v roce 1965. V etapě tzv. „konsolidace společnosti“ byl komitét v roce 1974 násilně začleněn do „Československé vědeckotechnické společnosti“ a „Institut poradenství“ při ČKVŘ zrušen.

Po roce 1989 ČKVŘ obnovil svou činnost a navázal na léta předchozí, a to registrací podle zákona č. 83/1990 u MV ČR, a od té doby takto působí – jako dobrovolné občanské sdružení (budoucí spolek) a jeden ze zakládajících a řádných členů ČSVTS.

Tolik historický exkurz. S tím podrobnějším se čtenáři budou moci seznámit při příležitosti oslav 90. výročí naší existence, na které se již s potěšením připravujeme.

ČKVŘ je i nadále nejen zakládajícím členem ČSVTS, ale i zakládajícím členem European Management Association (EMA) a také členem Asociace inovačního podnikání ČR, z.s. (AIP).

Komitét je ve svém působení systematickým strážcem odkazu tradic vycházejících z principů „Masarykovy akademie práce“ a kongresu PIMCO. V podmínkách současné společnosti směřujeme dále k poznávání, rozvoji a efektivnímu uplatňování i prosazování moderních postupů a metod v oblastech řízení (managementu), organizace práce a poradenství v nich.

Svou činností směřuje jak do sektoru hospodářského i společenského života v ČR, tak i do sektoru neziskového, tj. do veřejné (státní) správy, do samospráv i jejich účelových organizací a rovněž do sektoru malého a středního podnikání. Zde oblasti řízení a organizace práce potřebují profesionální podporu a rozvoj neustále a zde je tudíž naše místo.

V předchozích letech (kolem roku 2000) získaly zaslouženou pozornost i úspěch cykly seminářů komitétu k pro-

blematicke organizace a techniky řízení (nyní organizace řízení) a vnitřních organizačních a řídicích norem i struktur. Připravila a realizovala je pro komitét firma DRINGS, s.r.o. z Turnova, zvláště pak její představitel kolega Ing. Brožek a jeho tým (člen komitétu a jeho dozorčí rady).

Obdobně tomu bylo po roce 2003 s klubovou činností (JUNIOR klub, Akademický klub, Ředitelský klub a v neposlední řadě i Řečnický klub).

V současné době se komitét věnuje problematice mezigeneračního předávání zkušeností a pravomocí v oblasti řízení, a to zejména v prostředí rodinných podniků a firem.

Jsme mezi vámi už dlouho, pro některé z nás dokonce od „nepaměti“, ale stále se těšíme na společnou práci

a setkávání s vámi všemi kdykoliv, nebo nejpozději u příležitosti oslav našeho 90. výročí v roce 2016.

Hezké jaro a mnoho nejen, vědeckotechnických úspěchů vám všem.

JUDr. Pavel Cihlář

Český komitét pro vědecké řízení

Ing. Bc. Lukáš Vojtěch, Ph.D.

předseda Český komitét pro vědecké řízení

DŮM TECHNIKY ČESKÉ BUDĚJOVICE, spol. s r.o.

Roční plán odborné činnosti byl v roce 2014 splněn na 104,2%. Kromě mezinárodní konference Červený kohout dům techniky pořádal odborné a rekvalifikační kurzy, školení a semináře na aktuální téma. Rekvalifikační kurzy jsou realizovány pro úřady práce na základě úspěšného výběrového řízení. Výuka probíhala a nadále probíhá v Českých Budějovicích, Strakonici, Písku a Mariánských Lázních. Další aktivitou byla realizace subdodávek rekvalifikačních kurzů do projektů financovaných z ESF.

Celkový počet účastníků na odborných akcích za rok 2014 činil 1010. Odborné akce probíhaly v Českých Budějovicích, Plzni a Jihlavě.

V období ledna – března 2015 bylo zahájeno plnění vysoutěžené veřejné zakázky Úřadu práce České Budějovice (elektro-motovožíky a dispečer logistiky) pro roky 2015 - 2018. V období I. čtvrtletí se uskutečnilo 20 odborných akcí.

Ve dnech 24. - 25. 3. 2015 se uskutečnil již 18. ročník požární konference s mezinárodní účastí „Červený kohout“.

Jako každý rok, i letos jsme konferenci pořádali ve spolupráci s HZS Jihočeského kraje a pod záštitou náměstka gen. ředitele HZS ČR brig. generála Ing. Miloše Svobody. Po šesti letech, kdy se konala konference v Parkohotelu v Hluboké nad Vltavou, jsme účastníkům nabídli nové místo – Wellness Hotel Frymburk, který se nachází v krásném prostředí lipenského regionu. Program konference obsahoval 17 odborných přednášek. Byl koncipován tak, aby svým obsahem, odborností a zaměřením obsáhl co nejširší spektrum požární tematiky, reagoval na nové

legislativní změny v požární bezpečnosti. Součástí programu byly i komerční (firemní) přednášky společností a firem zabývajících se požární problematikou a prezentace firem u stánků jednotlivých vystavovatelů. Možnosti prezentovat svou firmu na konferenci „Červený kohout“ využilo 17 vystavovatelů.

Každoročně připravujeme pro účastníky konference i malý bonus v podobě exkurze, prohlídky požární techniky apod. V letošním roce jsme uspořádali exkurzi do nové požární stanice ve Frymburku a kolegové z HZS Jihočeského kraje představili účastníkům konference technické výjezdové vozidlo CAS-20-S2T. Účast na 18. ročníku konference byla rekordní, zúčastnilo se 286 osob.

Program a foto z konference naleznete na: www.cervenykohout.com.

Ing. Anna Skálová

jednatelka Domu techniky České Budějovice, spol. s r.o.
www.dumtechnikycb.cz

Martina Marková

manažerka odborné činnosti

DŮM TECHNIKY ČS VTS Kladno s.r.o.

Dne 27. března 2015 byla v domě techniky slavnostně otevřena pobočka **Středního odborného učiliště pro dospělé se zdravotním postižením a sociálním znevýhodněním** ve spolupráci s Pedagogicko – psychologickou poradnou a Speciálně pedagogickým centrem pro dospělé a děti.

Střední odborné učiliště nabízí nové učební obory - práce ve stravování, práce ve stravování speciální, zahradnická výroba, stravovací a ubytovací služby, malířské práce, zednické práce, provozní služby speciální, zahradnické práce. Dále nabízí praktickou školu dvouletou.

Zahájení a následné panelové diskuse se zúčastnil Mgr. Jiří Dienstbier, ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu, Mgr. Zdeněk Syblík, posla-

nec parlamentu ČR za obvod Kladno, dále zástupci Středočeského kraje, Úřadu práce v Kladně a mnoho dalších hostů.

Bc. Zdeněk Procházka

jednatel Domu techniky ČS VTS Kladno s.r.o.
www.dtkladno.cz

DTO CZ, s.r.o. (DŘÍVE DŮM TECHNIKY OSTRAVA)

DTO CZ – VZDĚLÁVÁNÍ JAK MÁ BÝT!

Domy techniky lze asi považovat za lakmusový papírek vývoje vzdělávání v ČR. Vzdělávání dospělých vždy bylo, a v Ostravě rozhodně zůstalo, dominantou jeho činnosti. Jak se vyvíjelo? Jak se měnilo? Jaké byly trendy? Ale hlavně kam směřuje nyní?

Vzdělání a vzdělávání je nesporně právem považováno za přednost a výhodu každého státu. A to ve všech sektorech činnosti. Sledovat stále nové trendy, sdílet znalosti, pomáhat v jejich rychlém uplatňování v praxi - to byla a je vize i strategie Domu techniky Ostrava (dnes zkráceně jen DTO CZ). Pokud se chvíli zastavíme v rychlém proudu stálých změn současné doby a zavzpomínáme na doby relativně minulé, jakoby se odvinul příběh o tom, jak se měnilo se společností i vzdělávání dospělých.

Dnes nic není tak, jak bylo dříve. A určitě ke stejnému poznání dojdeme za dalších 25 let. Marketing se s nástupem internetu a nových informačních technologií změnil k nepoznání, změnila se struktura i obsahy kurzů a konferencí, změnil se způsob přihlašování, ceny, podklady a nakonec se mění i to nejpodstatnější - formy výuky. Můžeme vést nekonečnou debatu o tom, jak e-learning změnil „tvář“ vzdělávání a zda přinesl novou hodnotu. Jisté je, že nová informační doba je zde a nemohla minout ani vzdělávání dospělých. Ovšem to nejpodstatnější jsme zatím nezmínili: **výrazně se změnila ochota sdílet zkušenosti a znalosti**; dnes je mnoho informací, dat a znalostí považováno za know-how. Také se zkracuje čas, kapacita i zdroje pro vzdělávání (běžné je tvrzení: „Jak rád bych šel na nový kurz, ale nemám čas, nemá mě kdo zastoupit.“). K tomu

v Česku geometricky přibýlo těch, kteří se rozhodli, že budou učit a vzdělávat. Utvořilo se přecpané až předimenzované tržní prostředí poskytovatelů vzdělávání (nemalou měrou tomu přispěly i fondové zdroje), které nikdo nijak legislativně nereguloval. S jakým dopadem? – to si jistě umí každý dovodit sám. A nakonec téma: inovace, novinky, trendy. Jakoby poklesl zájem o dané téma, jakoby přibýlo rutinních specialistů s definovaným předmětem práce, jakoby se chtěla rychleji získat dovednost pro výkon nějaké práce, než myšlenek pro změnu.

DTO CZ vždy ctílo a bude ctít zásadu, aby účastník vzdělávání získal nové znalosti nebo dovednosti k uplatnění v reálné praxi. K vytvoření nebo posílení hodnoty organizace nebo hodnoty své. Jsme rychlími a flexibilními tvůrci a realizátory vzdělávání s ambicí rychlého šíření poznatků, směrů i informací pro praktické užití. Vše pro naplnění hesla: Vzdělávání jak má být! A nemalé úsilí věnujeme začleňování prvků inovativního myšlení a přístupů do praxe různých specialistů.

Za téměř čtvrt století se v DTO CZ v Ostravě událo:

- Realizovalo se 4.500 kurzů, seminářů a konferencí v celé ČR.
- Proškoleny byly tolik účastníků, kolik je dnes evidováno občanů v Plzni.
- Akce dříve připravovalo přes 40 zaměstnanců DTO CZ, dnes jen 18.

Jak dále ve vzdělávání dospělých? Neustále musíme (nebo chceme?) být „in“, pořád sledujeme novinky a nové směry, oslovujeme špičkové specialisty jako lektory, při-

Sídlo DTO CZ Ostrava v roce 1999

Stejně sídlo v roce 2015

pravujeme zajímavé workshopy a praktické tréninky, školíme přímo v organizacích dle potřeb klientů, připravujeme interaktivní semináře a konference, zavádíme poradenství a koučink. Učíme hrou, diskuzí, badatelstvím, sdělováním zkušeností, praktickým vedením na místě. Naši klienti jsou z průmyslu, automotive, ale i ze zdravotnictví nebo sociální sféry, a stále působíme v celé ČR.

Chceme-li být stále na špici, **musíme být** v něčem **výjimeční**. Jiní než ostatní. Protože výjimečnost se mění, dnes jsme např. unikátní v rámci ČR: organizujeme největší kongres v ČR k tématu gerontologie, vyhlašujeme osobnost roku

v geriiatrii v ČR, udržujeme ucelenou nabídku kurzů kvality pro automotive, pořádáme dvousemestrální kurz kreativity a inovací, konference KVALITA v Ostravě letos slaví 24 let, školíme auditory systému managementu podle všech známých norem... a připravujeme další zajímavé projekty. Pořád se něco děje, pořád řešíme nové výzvy. Vzdělávání jak má být!

Ing. Alan Vápeníček, CSc.

jednatel DTO CZ, s.r.o. Ostrava

www.dtocz.cz

DŮM TECHNIKY PLZEŇ spol. s r.o.

Odborná činnost

Dům techniky byl úspěšný ve veřejných zakázkách jako dodavatel vybraných rekvalifikačních kurzů pro roky 2015 - 2016 (řidiči motorových vozíků, elektro 50/78 Sb. a výpočetní techniky) v Plzeňském a Karlovarském kraji. Smlouvy o realizaci byly podepsány do konce roku 2016.

Úřad práce ČR – krajská pobočka v Plzni vyhlásila pro rok 2014 pro zaměstnavatele 2 projekty:

„Vzdělávejte se pro růst v Plzeňském kraji II“ a „Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců“.

Projekty jsou zaměřené na podporu vzdělávání zaměstnanců v Plzeňském kraji a na podporu zaměstnavatelů. DTP se do tohoto projektu rovněž zapojil a realizuje vzdělávací akce v několika společnostech z oblasti strojírenství, služeb, elektropřůmyslu, projektování, stavebnictví, gastronomie, velko a maloobchodu. Vzdělávání v těchto společnostech bylo zahájeno na podzim 2014 a bude pokračovat do konce I. pololetí 2015. Projekty umožní podnikům získat finanční příspěvky na vzdělávání či rekvalifikaci svých zaměstnanců. Současně budou zaměstnavateli hrazeny mzdové náklady vzdělávaných zaměstnanců a to po dobu jejich vzdělávání.

Projektová činnost

V roce 2014 DTP ukončil 3 projekty, 1 bude ukočen v pol. roku 2015:

- „Nová šance“ - OP LZZ, oblast podpory – posílení aktivních politik zaměstnanosti, vyhlášovatel: MPSV ČR, doba realizace: 1. 3. 2013 – 31.8 2014,
- „Vzdělání výhodou“ - OP VK, oblast podpory – podpora nabídky dalšího vzdělávání, vyhlášovatel: Krajský úřad Plzeňského kraje, doba realizace: 1. 3. 2013 – 31. 8. 2014,
- „Finanční a ekonomická gramotnost“ OP VK, oblast podpory – podpora nabídky dalšího vzdělávání, vyhlášovatel: Krajský úřad Plzeňského kraje, doba realizace: 1. 5. 2013 – 31. 8. 2014,
- „Trend“ - OP VK, oblast podpory – podpora nabídky dalšího vzdělávání, vyhlášovatel: Krajský úřad Plzeňského kraje, doba realizace: 1. 4. 2014 – 30. 6. 2015.

Ing. Jiří Vavříčka

jednatel Domu techniky Plzeň spol. s r.o.

www.dtplzen.cz

150 LET OD ZALOŽENÍ SIA V KRÁLOVSTVÍ ČESKÉM

PRVNÍ VĚDECKÉ SPOLEČNOSTI

Datum 24. březen 2015 je 25. výročí naší existence pod názvem Český svaz vědeckotechnických společností, který si jako přímý pokračovatel někdejšího Spolku architektů a inženýrů a jeho následovníků připomíná výročí 150 let svého trvání.

Kořeny jemu dalších podobných vědeckých společností ve světě však tkví v mnohem vzdálenější minulosti, v době znovuoobjevování vědění antické minulosti, následných objevů Galilea Galileiho, Isaaca Newtona a dalších. Brzy se nárůst zájmu o výsledky vědy projevil zakládáním prvních novodobých vědeckých institucí s cílem poznatky zprvu jen shromažďovat, třídit a zpracovávat. Již v roce 1645 byly v Anglii položeny základy „The Royal Society“ a záhy nato i ve Francii „Académie des Sciences“. Zprvu však přetrvávala, již od dob antiky se táhnoucí hluboká propast mezi akademickým a praktickým technickým myšlením. Výsledky novodobých objevů tehdy zpravidla stále ještě neopouštěly akademickou půdu či nepřekračovaly stadium pokusů, byť již s počínajícími trhlinami.

Změny přineslo až následující století, kdy se, zejména v Anglii, mezi akademickými vědci prosadili i laičtí vynálezci. Právě oni stáli u zrodu prvních převratných novodobých vynálezů, ať mechanických textilních strojů, metalurgických procesů, ale zejména parního stroje. Tento první nezávislý hnací stroj, transformující tepelnou energii v mechanickou práci, byl nezbytným předpokladem pro rozvoj rodícího se průmyslu. Naproti tomu Francie se tehdy spíše soustředila na využití vědeckých poznatků ve vojenství. Již v roce 1675 tam maršál Sébastien de Vauban vytvořil zvláštní technický oddíl, specializovaný na ženíjní a fortifikační práce, jehož příslušníci měli titul „Ingénieur du Roi“. Poprvé tak tehdy došlo k použití starého španělského pojmu „ingenioros“, označujícího původně osoby obsluhující a později i stavící válečné stroje, v novém významu nyní tvůrce staveb pozemních, byť zprvu jen komunikačních a fortifikačních.

ZALOŽENÍ STAVOVSKÉ INŽENÝRSKÉ ŠKOLY V PRAZE – ZROD INŽENÝRSKÉHO STAVU

Ve francouzské armádě tehdy sloužil i mladý Christian Josef Willenberg původem z Rakouského Slezska. Aniž byl členem francouzských inženýrských oddílů, díky své vnímavosti se seznamoval s vymoženostmi francouzské

vojenské techniky. Když se pak v Evropě na konci 17. století zdvihla proti francouzské rozpínavosti široká koalice, ke které se připojilo i Rakousko, vydal v roce 1689 císař Leopold I. příkaz, aby se všichni jeho poddaní, jsoucí ve francouzských službách, navrátili do vlasti. Příkazu tehdy uposlechl i Willenberg. Po návratu předpokládal, že bude moci své znalosti uplatnit i v rakouské armádě, což se mu nezdařilo. Usadil se proto v Praze a začal vyučovat šlechtické synky. Součástí výuky byly, vedle matematiky a geometrie, i inženýrské disciplíny. V prvních letech 18. století se zúčastnil i úspěšného tažení prince Eugena Savojského do Itálie, po jehož skončení pojal úmysl zřídit v Praze veřejné učiliště, ve kterém by konečně mohl uplatnit své zkušenosti nabyté během služby ve francouzské armádě. Za tím účelem sepsal v lednu 1705 suppliku v českém jazyce adresovanou císaři Leopoldovi. Jeho nástupce, císař Josef I., nařídil zvláštním reskriptem s datem 18. ledna 1707 českým stavům inženýrské učiliště v Praze zřídit. Válečná rada proto na příkaz Dvorské kanceláře podrobila jeho odbornou způsobilost důkladným zkouškám, u kterých Willenberg výtečně obstál, a udělila mu titul císařského inženýra.

Přes rozhodnutí císaře k založení stavovského inženýrského učiliště však nedošlo. Teprve po dalších vítězných taženích prince Eugena Savojského, kdy se již plně potvrdila nezbytnost inženýrského vzdělání u důstojníků, napsal Willenberg roku 1716 císaři i českým stavům novou žádost. Císař Karel VI. jeho žádosti i tentokrát vyhověl a opět přikázal stavům učiliště zřídit, což se tentokrát dekretem z 9. listopadu 1717 skutečně zdařilo. Pražské stavovské učiliště se tak stalo první inženýrskou školou v Evropě. Tím byl položen základní kámen inženýrského stavu nejen v Království českém, ale i v celém rakouském mocnářství. V dalších letech, tak jak se výuka prohlubovala a prodlužovala z původních dvou let na roky tři, mizelo postupně původní zaměření na stavby fortifikační a stále více pozornosti se přesouvalo ke stavbám civilním a dalším vznikajícím oborům. S počátky vzniku prvních manufaktur je spojeno i uspořádání první průmyslové výstavy konané v Praze roku 1791 u příležitosti korunovace císaře Leopolda II. Výstava již tehdy dokládala průmyslovou vyspělost zemí Koruny české v rámci rakouského mocnářství.

ZALOŽENÍ PRAŽSKÉ POLYTECHNIKY

Na samém konci 18. století podal Franz Josef Gerstner, profesor vyšší matematiky na Karlo-Ferdinandově univerzitě, pozoruhodný návrh na zřízení polytechniky ve Vídni s celostátní působností. Vzorem mu byla krátce předtím v Paříži v roce 1794 založená „École polytechnique“. Po počátečním příznivém ohlasu přišlo ochlazení. Následoval letitý Gerstnerův zápas o novou školu, kterou se mu nakonec podařilo založit v tehdy provinční Praze. Výuka na Pražské polytechnice byla zahájena na podzim 1806. Do základů inženýrského stavu tak přibyl další z důležitých kamenů.

Založení polytechniky v Praze přišlo tehdy právě včas. Do Rakouska postupovala ze západní Evropy průmyslová revoluce, pro kterou škola v předstihu vychovávala potřebné inženýry. Zvláště po skončení napoleonských válek se z Anglie, která byla tehdy daleko před ostatním světem, počaly do kontinentální Evropy dovážet, byť zprvu tajně, nové stroje a technologie. Ve srovnání s ostatními korunními zeměmi rakouské monarchie byli zdejší vysokoškolsky vzdělaní inženýři, spolu s dostatkem surovin, rozhodujícím předpokladem rychlého rozvoje průmyslu v Českých zemích.

Do života společnosti tehdy nezadržitelně vstupovala technika. Jako příklad zde připomeňme dílo mechanika Pražské polytechniky Josefa Božka, který již v roce 1815 předvedl v Praze, jako jeden z prvních na světě, parním strojem poháněné vozidlo. V září letošního roku 2015 tomu bude právě 200 let. O dva roky později sestrojil i parním strojem poháněný člun. Pražská polytechnika stála nepřímo také u zrodu první železnice na evropském kontinentu z Českých Budějovic do Lince, navržené jejím ředitelem Franzem Josefem Gerstnerem a stavěné jeho synem Franzem Antonem Gestnerem. Ve stejné době již mechanické spřádací a tkací stroje ovládly domácí textilní průmysl, přičemž k jejich pohonu byl stále častěji používán parní stroj místo vodních kol. Vznikaly také novodobé hutě využívající anglických technologií, ať výroby železa v koksových vysokých pecích, či oceli pudlováním. V průmyslových centrech v severních Čechách, Praze i Brně byly zakládány také první strojírny. Vzdělaní technici se stále více uplatňovali rovněž ve veřejné správě.

ZAKLÁDÁNÍ PRVNÍCH VĚDECKÝCH SPOLEČNOSTÍ V KRÁLOVSTVÍ ČESKÉM

Rozmach průmyslu byl v Čechách provázen i zakládáním prvních vědeckých, společenských a průmyslových spo-

lečností, byť zpočátku převážně šlechtických. Již v roce 1818 bylo v Praze založeno Národní muzeum, spravované Společností vlasteneckého muzea v Čechách. Jen o deset let později byly položeny základy Jednoty k povzbuzení průmyslu v Čechách, ustavené v březnu 1833. Jejím úkolem bylo podporovat průmyslové podnikání v zemích Koruny české formou přednášek, vydáváním knih a pořádáním výstav výrobků domácího průmyslu. Začaly vycházet i první odborné technické časopisy, z nichž nejprestižnější byl od roku 1830 ve Vídni vydávaný „Förster's Allgemeine Bauzeitung“. Zvláště je zde třeba připomenout stěžejní dílo 30. let 19. století „Handbuch der Mechanik“ Franze Josefa a France Antona Gestnerů, vydané v letech 1831 – 34 v Praze a podávající vyčerpávající obraz techniky té doby. Především bylo dílem, určeným pro praktickou potřebu konstruktérů a projektantů, oproštěným od tehdejší pouhé popisné formy, ale naopak podloženým exaktními výpočtovými metodami s použitím vyšší matematiky. Ve třech objemných svazcích, doplněných velkolepou obrazovou přílohou 109 mědirytinových tabulí, Gerstnerové soustředili s vyváženým podílem teorie a praxe tehdejší vědění z oboru mechaniky tuhých těles, dopravy, hydrauliky a hutní výroby.

Absolventi Pražské polytechniky se tehdy uplatnili i v daleké cizině. Zvláště o tom svědčí jejich působení v Rusku, kde pod vedením někdejšího svého profesora Franze Antona Gerstnera vystavili dráhu z Petrohradu do Carského Sela a podíleli se i na návrzích dalších tamních drah. Zde připomeňme jméno alespoň jednoho z nich, inženýra Jana Pernera. Po návratu z Ruska se nejprve na Moravě podílel na stavbě Severní dráhy císaře Ferdinanda a později zejména trati Severní státní dráhy, kde byl pod jeho vedením postaven úsek z Pardubic do Prahy a vyprojektováno pokračování dráhy do Saska. Od jeho narození uplyne letos v září také 200 let.

Změny v dosavadní orientaci Jednoty k povzbuzení průmyslu v Čechách přinesl počátek 40. let 19. století, kdy byl její dosavadní aristokratický ráz opuštěn a převahu v ní nabyly podnikatelské kruhy z řad měšťanstva, které postupně nabývalo mezi majiteli továren převahy. Stále rostoucí zájem o techniku se projevil rovněž zakládáním dalších vysokých technických škol. V roce 1849 to byla Báňská akademie v Příbrami a jen o rok později Polytechnika v Brně. Do stejné doby spadá i zakládání prvních inženýrských spolků. Krátce po sobě byly v roce 1848 ve Vídni založeny Architekten-Verein a Ingeniuer-Verein.

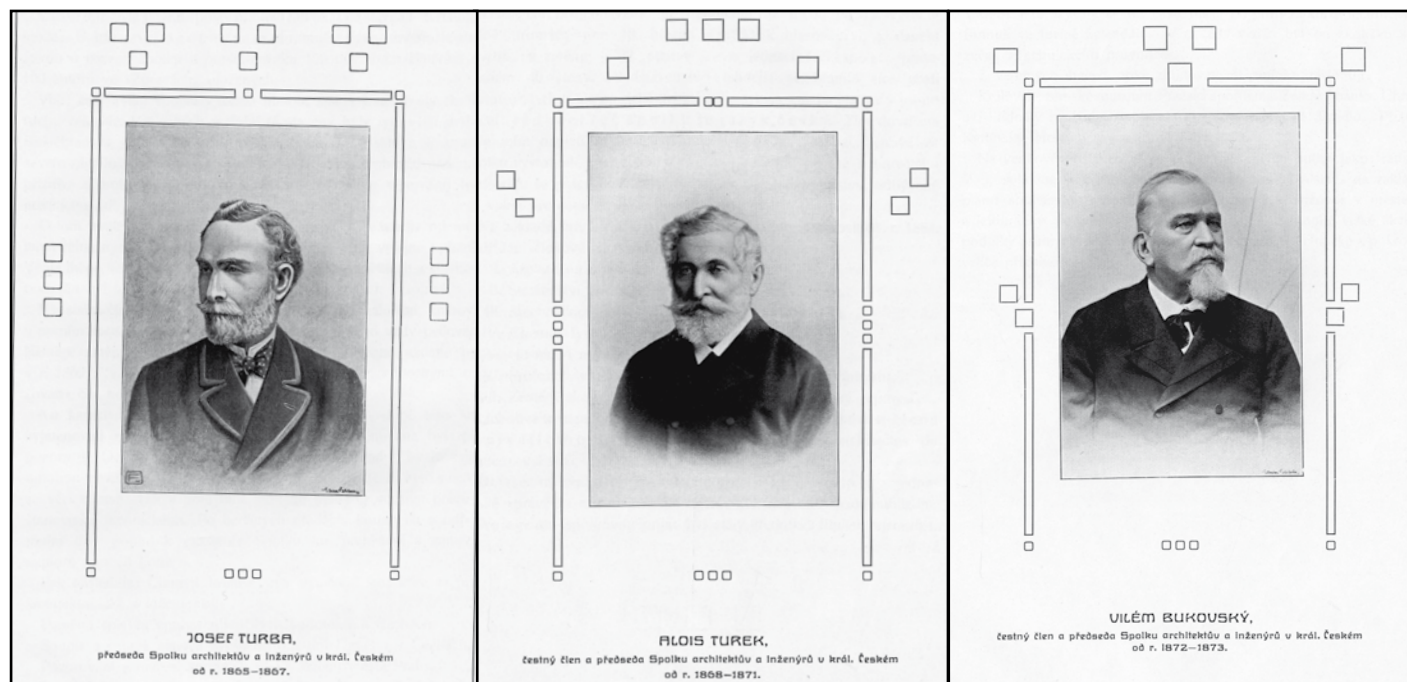
Zvláště je třeba připomenout změny po pádu Bachova absolutismu v roce 1859, kdy se celkové uvolnění projevilo ve všech oblastech společenského a hlavně národního života. Vlna národního uvědomění tehdy zasáhla zejména Pražskou polytechniku, kde studenti, na rozdíl od univerzity, pocházeli převážně z nižších a středních společenských vrstev. Navíc byli ze 2/3 české národnosti. Již ve školním roce 1861/62 tam byly některé přednášky vedeny v češtině. Po následné reorganizaci polytechniky byla škola rozčleněna na čtyři vyučovací obory, předchůdce dnešních fakult, kde se již každý předmět přednášel v češtině i němčině. V čele Polytechnického ústavu Království českého stanul tehdy poprvé místo ředitele rektor. Časem ale vznikly mezi oběma skupinami profesorů i studentů národnostní třenice, které v roce 1869 vedly z německé strany k ukončení tohoto krátkého utrakvistického období a rozdělení školy na českou a německou. Za dalších dvanáct let se na českou a německou rozdělila i Karlo-Ferdinandova univerzita.

ZALOŽENÍ SPOLKU ARCHITEKTŮ A INŽENÝRŮ V KRÁLOVSTVÍ ČESKÉM

Růst úlohy inženýrů a architektů se odrazil i na poli společenském. Od roku 1848 dva existující rakouské spolky – Architekten-Verein a Ingenieur-Verein se v roce 1864 sloučily v jeden s celostátní působností pod názvem Oesterreichischer Ingenieur- und Architekten-Verein se sídlem ve Vídni. To bylo bezpochyby impulzem pražským technikům k založení vlastního Spolku architektů a inženýrů.

Sled dalších událostí byl velmi rychlý. Již 15. března 1865 se na popud arch. Josefa Turby konala v hostinci „U Modré hvězdy“ první porada o založení vlastního spolku. Na druhé schůzi 26. března byl již zvolen přípravný komitét, kterému bylo uloženo zahájit neprodleně práce na ustanovení spolku. Přesně za dalších šest měsíců, 26. října, císař nejvyšším rozhodnutím založení Spolku architektů a inženýrů v Čechách povolil. Zbývalo již jen schválit stanovy spolku, což, se svolením c. k. státního ministerstva ze dne 31. října 1865, učinilo c. k. místodržitelství v Čechách svým rozhodnutím z 27. ledna 1866. Konstituování spolku bylo provedeno na valné hromadě konané ve dnech 20. – 22. února 1866. Původní název spolku byl po vydání královského reskriptu ze dne 12. září 1871 změněn na Spolek architektů a inženýrů v Království českém.

Hlavní snahou spolku bylo, aby všichni příslušníci stavu, bez ohledu na národnost, byli získáni pro spolkovou činnost. Podobně, jako na Pražské polytechnice, byly i ve spolku ustanoveny čtyři shodné základní obory. Přednesené přednášky byly vždy publikovány v češtině ve spolkovém časopise „Zprávy“ a od roku 1872 v češtině i němčině ještě ve čtvrtletníku „Technický oznamovatel“. Protože se doba založení spolku a první jeho činnosti překrývala s „železniční horečkou“, lze v těchto časopisech nalézt nesmírné množství autentických informací. Za pouhých deset let bylo tehdy v letech 1865 – 74 postaveno jen v Českých zemích na 2 500 km, převážně hlavních tratí!

Původně utrakvistický spolek se záhy, podobně jako polytechnika, rozpadl odštěpením německých členů, kteří si v roce 1869 založili vlastní Deutscher polytechnischer Verein in Böhmen. Na činnosti spolku se to ale nikterak záporně neprojevovalo. Počet členů nadále vzrůstal a i „Zprávy“ nadále vycházely ve stále větším nákladu, a to nejen v češtině, ale i v němčině. To především proto, aby je bylo možno zasílat do zahraničí spolkům s podobným zaměřením na výměnu za tamní technickou literaturu.

V prvním desetiletí byl zvláště aktivní obor strojnictví a technologie. U příležitosti každoročních valných hromad pořádal výstavy průmyslových výrobků, jejichž cílem bylo zejména seznamovat veřejnost se stavem domácího průmyslu. Spolkové časopisy věnovaly tehdy největší zájem parním strojům a kotlům, zejména příčinám jejich častých výbuchů. To později vedlo k založení „Spolku pro přehlížení parních kotlů“. Rovněž bylo pozoruhodné, že i výlety členů spolku byly převážně směřovány do oblasti strojnictví, do Kladna, Králova Dvora a Nového Jáchymova. Na valné hromadě, konané 18. března 1883, byl na návrh několika členů a za při-

spění Dr. Miroslava Tyrše, přijat návrh na změnu stanov v článku o jednání řeči spolku, kterou měla být napříště jen čeština.

Na základě nových stanov, schválených o rok později 4. prosince 1884, byli členové spolku rozčleněni do sedmi skupin:

1. Architektura, výtvarné umění a pozemní stavitelství,
2. Stavitelství vodní, silniční, železniční a geodézie,
3. Mechanika, strojnictví a mechanická technologie,
4. Chemie, fyzika, elektrotechnika a fotografie,
5. Hornictví a hutnictví,
6. Profesori a učitelé technických věd, umění a průmyslu,
7. Zemědělské a lesnické inženýrství a hospodářský průmysl.

Třetí desetiletí spolku bylo opět ve znamení výstav. Po několikaleté přestávce přikročil spolek v roce 1887 k uspořádání rozsáhlé spolkové průmyslové výstavy, konané v prostorách Náprstkova průmyslového muzea, založeného již v roce 1862. Výstava se u veřejnosti setkala s velkým

ohlasem a byla předzvěstí mnohem rozsáhlejší výstavy v nedaleké budoucnosti, Jubilejní zemské výstavy v roce 1891. Na její přípravě se spolek nejen aktivně podílel, ale zejména přispěl k jejímu úspěchu samostatnou expozicí. Jubilejní výstava sama poskytla tehdy českým inženýrům možnost prokázat v dosud nebývalé míře vysokou vyspělost české vědy i praxe. V roce 1892 počal spolek vydávat další spolkový časopis, „Technický obzor.“

V letech, která následovala, se spolek, vedle rozsáhlé činnosti odborné, zaměřil větší měrou i na oblast spo-

lečenskou. V roce 1893 uspořádal spolek oslavu 100. výročí narození vynálezce lodního šroubu Josefa Resslera a o rok později připomněl manifestačním shromážděním v Pantheonu Muzea Království českého 25 let trvání české techniky. Na sklonku sledovaného desetiletí došlo na valné hromadě v březnu 1895 k založení České Matice technické, jejímž hlavním úkolem bylo systematické vydávání odborné literatury v českém jazyce. Zejména jí vydávané mnohosvazkové dílo „Technický průvodce“ postupně zahrnuje všechny obory techniky. Navenek se spolek těšil stále většímu uznání, o čemž podávají nejlepší důkaz čas-

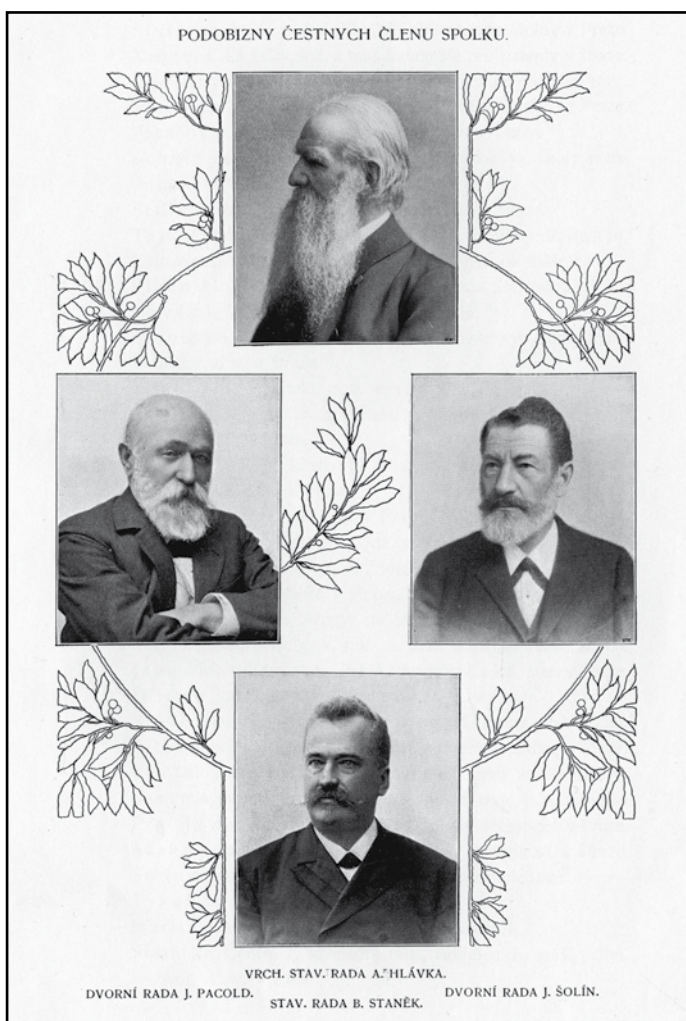

té vyžádané posudky i delegování jeho členů do znaleckých porot v celém království. Ve vedení spolku se nadále střídali přední odborníci, podnikateli Františkem Křížikem a Richardem Jahnem počínaje, přes architekty Josefa Mockra, Antonína Wiehla a Kamila Hilberta, a konče profesory České vysoké školy technické Karlem Zengerem, Josefem Šolínem a Augustinem Salabou. Záslužná činnost Spolku architektů a inženýrů v Praze podnítila inženýry i v dalších městech ke stále častějšímu zakládání podobných místních spolků. Pražský spolek přitom často přistupoval jako jejich činný člen, či se stával přímo jejich zakládajícím členem. Stále důrazněji bylo rovněž dbáno, aby členové technického stavu byli přiměřeně zastoupeni také v zákonodárných sborech a veřejné správě.

Rozsáhlá výstavní činnost spolku pokračovala i v dalších letech. Zvláště významná byla samostatná výstava architektury a inženýrství, uspořádaná v roce 1898 ve všech výstavních prostorách výstaviště ve Stromovce. Výstava se stala záležitostí celonárodní a byla nejen přehlídkou české vzdělanosti, ale i důkazem hospodářské vyspělosti. Významným mezníkem české technické práce byl

28. duben 1900, kdy z bran První českomoravské továrny na stroje v Praze – Libni vyjela první parní lokomotiva, postavená v Českých zemích. Počátek nového století přinesl nebývalý rozmach i všech dalších technických oborů. České země se staly nejprůmyslovější součástí rakouské monarchie. Dalším mezníkem byl rok 1908, kdy Obchodní a živnostenská komora pražská uspořádala na výstavišti rozsáhlou výstavu s cílem demonstrovat vyspělost české kultury, stavitelství, průmyslu a zemědělství. V souvislosti s konáním výstavy se již v lednu téhož roku profesorský sbor České vysoké školy technické navrátil ke starší myšlence a usnesl se zřídit v Praze technické muzeum. První schůze přípravného výboru se konala 5. července 1908. Za základ sbírek posloužily mnohé z vystavených exponátů, darované po skončení výstavy muzeu. O dva roky později byly již první expozice Technického muzea Království českého zpřístupněny veřejnosti ve Schwarzenberském paláci na Hradčanech. O založení technického muzea se významně zasloužil i Spolek architektů a inženýrů, protože jeho hlavní iniciátoři, profesori pražské techniky, byli předními členy spolku. Do slibně se rozvíjející činnosti spolku v dalších letech zasáhla rušivě první světová vál-

ka. Nadále ale byly konány přednášky, vycházely časopisy, byť v omezeném rozsahu. Hodnota v nich uvedených prací tím ale nebyla nikterak poznamenána.

SPOLEK INŽENÝRŮ A ARCHITEKTŮ V ČESKOSLOVENSKU – SIA

Po skončení války se členové spolku ihned přihlásili Národnímu výboru a podíleli se na veřejné správě. Současně zesílily snahy, projevující se již před válkou, aby jednotlivé inženýrské spolky se sloučily v jednu celostátní organizaci, jež by mohla daleko účinněji propagovat technickou tvorbu. Ke sloučení došlo na mimořádné valné hromadě pražského spolku, konané 18. května 1919. Po schválení změny stanov 27. října 1920 se sloučení stalo skutkem. Pod upraveným názvem Spolek inženýrů a architektů v Československu a zkratkou SIA, představoval od té doby spolek celostátní organizaci, sdružující převážný počet vysokoškolsky vzdělaných inženýrů a architektů. Po sloučení se další výroční sjezdy nekonaly již pouze v Praze, ale také v dalších městech, druhý v roce

1922 v Plzni a třetí v následujícím roce v Košicích. Vznikly i nové časopisy – Strojnický obzor, Zprávy čs. normalizační společnosti i další spolkové listy. SIA přitom zůstal nadále bohatě členěn jak zájmově, tak i územně. Zvláště významně se do činnosti spolku zapsal rok 1925, kdy byl u příležitosti 60. výročí založení spolku položen základní kámen vlastního spolkového Domu SIA v Praze, otevřeného o tři roky později. Na financování jeho stavby se vedle státu podíleli průmyslové závody i členové spolku. V roce 1932 začal za spoluúčasti SIA vycházet akademický časopis „Technik“, zaměřený na studenty a jen o rok později si SIA sama začala vydávat „Věstník SIA.“ SIA tehdy vybudovala řadu dalších vlastních zařízení, jako nakladatelství, záložnu a prodejnu.

Mnohem hlouběji než ta první, zasáhla do další činnosti SIA druhá světová válka. Tentokrát nezůstalo jen u omezení činnosti, ale došlo i na ztráty lidské. Změněn byl i název SIA na Spolek českých inženýrů SIA.

KONEC DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY – POČÁTEK SNAH O LIKVIDACI SIA

Doba, kterou přinesla poválečná léta, se ale nečekaně v mnohém lišila od let před válkou. Znázorňovací tendence a boj proti všemu soukromému a zejména elitářskému zasáhly tehdy hluboce také do činnosti SIA. V prvních letech se SIA sice ještě pokoušel svobodně rozvíjet svoji odbornou činnost, ale již 28. února 1948 byl v SIA členy-komunisty ustanoven Ústřední akční výbor SIA, který ihned spontánně uchwátil řízení spolkových záležitostí. Z rozhodnutí ministerstva vnitra byla následně 2. března 1948 uvalena na SIA národní správa a úpravou stanov ihned zrušen akademický charakter SIA. Byl to počátek systematické kampaně za rozbití stávající struktury SIA. V červenci 1948 byla při Ústředním akčním výboru Národní fronty ustanovena Technická sekce,

kteřá sestavila soupis všech technických spolků a připravila návrh na jejich nové uspořádání. Cílem bylo vytvořit „jednotnou organizaci techniků a inženýrů“ na co nejširší základně, ke kterým byli záhy připojeni i zlepšovatelé. Na sjezdu SIA v Brně v roce 1949 se zástupci SIA dohodli s dalšími obdobnými spolky na vytvoření „společné pracovní základny“. V Praze byl za tím účelem zřízen Ústřední technický koordinační výbor, který dostal za úkol vypracovat směrnice pro vytvoření nové struktury technických spolků. SIA proto na sjezdu v roce 1949 změnila svůj název na Spolek československých inženýrů a techniků.

Ve stejné době se začalo o technické spolky zajímat i Revoluční odborové hnutí. Jeho snahou bylo pod pláštěm stále zdůrazňované organizační roztříštěnosti odstranit zejména jejich výběrovost. Na schůzi předsednictva Ústřední rady odborů, konané 13. ledna 1950, došlo k rozhodnutí, že ROH hodlá sdružit všechny dosavadní stavovské spolky SIA a spojit je s ostatními kluby i spolky techniků a zlepšovatelů. Proto byl při ROH ustanoven Ústřední klub techniků a zlepšovatelů, kam byla v únoru 1951 po bouřlivé diskusi usnesením delegátů SIA přenesena veškerá dosavadní činnost SIA. Zrušeny tím byly i všechny organizační složky SIA, sestávající z 13 odborů a 19 poboček. Následným rozhodnutím ministerstva vnitř z 18. července 1951 byl spolek vymazán ze spolkového registru, čímž byla právně ukončena jeho činnost.

Úkolem Ústředního klubu bylo především kontrolovat, organizovat a koordinovat činnost jednotlivých klubů, kroužků techniků a zlepšovatelů v regionech. Ústřední klub techniků a zlepšovatelů sice začal připravovat i návrhy na organizační uspořádání, ale ty zásluhou některých zástupců SIA vyústily v závěr, že sjednocení techniků bude vyžadovat samostatnou organizaci založenou výhradně na principu odborného sdružování. Kluby techniků a zlepšovatelů proto nebyly dobudovány a vytváření vědeckých technických společností bylo odsunuto až na období po založení Československé akademie věd, do které měly být začleněny také technické spolky.

VÝVOJ TECHNICKÝCH SPOLKŮ V RÁMCI ČSAV

Československá akademie věd byla zřízena v roce 1952 jako nástupce České akademie věd a umění, Královské české společnosti nauk, Masarykovy akademie práce a Československé národní rady badatelské, které tím de facto zanikly. ČSAV byla zřizovacím zákonem přiznána

kompetence přičleňovat vědecké společnosti, což poskytlo základnu pro sjednocení i technických spolků v rámci Technické sekce Akademie. Opět následovalo ustanovení řady komisí, ve kterých se ještě podařilo prosadit řadě bývalých čelních členů SIA, v čele s prof. Kloknerem, prof. Bažantem, prof. Maštovským a dalšími. V lednu roku 1953 se na schůzi Komise vědeckých technických společností již projednával organizační řád připravovaného Svazu vědeckých technických společností. Práce na zahájení činnosti odborných společností však postupovaly velmi pomalu. Teprve začátkem roku 1954 opět ožilo úsilí o vytvoření jednotlivých společností, což se zprvu projevilo jen změnou názvu Komise vědeckých technických společností na Přípravný výbor vědeckých technických společností, který se v zápětí dále členil na další přípravné výbory pro jednotlivé odborné společnosti. Po dalších dlouhých jednáních schválilo prezidium ČSAV v březnu 1954 přidružení vědeckých a technických společností jako právnických osob do volného svazku s ČSAV. Ve stejné době se přípravnému výboru podařilo v roce 1955 získat někdejší Dům SIA na nábřeží. Ne však nadlouho. Již za rok, v květnu 1956 musel být objekt předán pro potřeby Světové odborové federace.

Dne 16. března 1955, téměř na den přesně 90 let od založení Spolku architektů a inženýrů v Království českém, schválila vláda usnesení o zřízení Vědeckých technických společností – VTS a jejich koordinačního orgánu Rady vědeckých technických společností při ČSAV. Úkolem prvních let činnosti VTS bylo postupně vytvořit základní odborové společnosti a počínaje rokem 1958 v nich vymýtit přežívající výběrovost s cílem přeměnit je na masové organizace.

Mnohé společnosti ale získávaly nadále své členy jen z řad vysokoškolské inteligence a málo se staraly o zakládání závodních poboček, což bylo ostře kritizováno na schůzi stranické skupiny Přípravného výboru VTS.

Ukončením činnosti Přípravného výboru VTS v roce 1956 a ustavením Rady VTS v témže roce skončila 1. etapa budování ČS VTS. Ustanoveno bylo 16 VTS a 64 odborných skupin. Vytvoření ČS VTS při ČSAV se však v průběhu dalších dvou let ukázalo jako ne zcela vyhovující. Zatímco jednotlivé VTS existovaly jako samostatné právnické subjekty, byla ČSAV rezortním orgánem pro vědu a základní výzkum. Na přelomu let 1957–58 se proto většina VTS vyjádřila pro odloučení od ČSAV a vytvoření nové jednotné

organizace napojené nejlépe na ROH. Základním článkem VTS se měly napříště stát závodní pobočky. Otázkou přičlenění ČS VTS k ROH se v roce 1958 zabýval i sjezd KSČ!

VÝVOJ ČSVTS V RÁMCÍ ROH

O přenesení veškeré dosavadní činnosti SIA do Ústředního klubu techniků a zlepšovatelů ROH rozhodl sbor delegátů SIA v únoru 1959. V dubnu téhož roku pak byla na 1. celostátní ustavující konferenci přestavba dosavadních jednotlivých vědeckých technických společností v jednotnou masovou organizaci přidruženou k ROH s novým názvem Československá vědeckotechnická společnost – ČSVTS dokončena. Z výběrové organizace se tím konečně podařilo vytvořit masovou organizaci. Členství v ČSVTS se stalo přístupným všem, bez ohledu na dosažené vzdělání, pracovní zařazení a věk. Ve zvoleném předsednictvu ČSVTS však již nenalézáme žádného z bývalých představitelů SIA. Samotná náplň činnosti ČSVTS se oproti minulosti příliš nezměnila. Léta dokola opakované úkoly, jako zvyšování iniciativy pracujících, podpora cílevědomého zlepšovatelského hnutí, včetně tolik zdůrazňované podpory výrobně-technické a ekonomické propagandy, se nadále příliš plnit nedařilo.

Náznak změn se projevil až v polovině 60. let v souvislosti se změnami v řízení národního hospodářství. Již na II. sjezdu ČSVTS, konaném v roce 1966, byl ze stanov vypuštěn článek, že je ČSVTS společenskou organizací a v roce 1967 se již začalo uvažovat i o změnách ve struktuře společnosti. Z možností, které se tehdy naskytly, bylo rozhodnuto udělit ústředním výborům jednotlivých společností v rámci decentralizace právní subjektivitu. V dubnu 1968 proto ČSVTS požádala o členství v rámci Národní fronty ČSSR jako samostatná organizace. Znamé jsou i pokusy někdejších představitelů SIA prof. Nejpsy, prof. Höschla sen. a dalších, vzkřísit tuto instituci v někdejší podobě. Události ze srpna roku 1968 ale učinily všem těmto snahám konec.

ČSVTS JAKO ORGANIZACE NÁRODNÍ FRONTY

Nové pohledy na činnost ČSVTS se promítly zejména do Žofínské rezoluce z dubna 1968, usilující o co největší organizační a hospodářskou samostatnost jednotlivých společností, přetvoření ČSVTS ve federaci odborných společností a o omezení pravomoci centrálního řídicího orgánu. Do organizační struktury ČSVTS se ale následně výrazně promítly změny v souvislosti s federativním uspořádáním státu. ČSVTS se stala federativní organizací, kterou tvořily dvě samostatné organizace: Český svaz vědec-

kotechnických společností a Slovenská vědeckotechnická společnost. V období takzvané normalizace společenských a politických poměrů v Československu, které následovalo po jeho okupaci vojsky Varšavské smlouvy 21. srpna 1968, došlo i v činnosti ČSVTS k postupným změnám, v důsledku kterých byly zrušeny předchozí usnesení předsednictva i jeho jednotlivých svazů. Stalo se tak na plenární schůzi Ústřední rady ČSVTS v prosinci 1969. Změněn byl i název Českého svazu vědeckotechnických společností na Českou vědeckotechnickou společnost – ČVTS.

V dalších letech se činnost ČVTS opět vrátila do starých kolejí. Jedno usnesení vedení stíhalo druhé, kde pokaždé téměř stejnými slovy byly již po tolikáté opakovaně ukládány ČSVTS nové úkoly. Cesty, jak je splnit, měla ukazovat především usnesení z plén a závěrů sjezdů KSČ. Na rozdíl od vrcholových politických orgánů ČSVTS a ČVTS, nebyla ale tato usnesení nižšími složkami důsledně respektována. ČSVTS byla v těchto složitých letech jednou z mála společenských organizací, která poskytovala svým řadovým členům možnost sdružovat se dle svého výhradně odborného zaměření, zajišťovala jejich další odborný růst a mnohým z nich také pracovat na co možná nejvyšší úrovni. ČSVTS sehrála v této době významnou roli například při nástupu výpočetní techniky do československého hospodářství informační kampaní, poradenstvím a organizováním kurzů práce na počítačích. Mnohé přední osobnosti naší vědy a techniky mohly často jen díky ČSVTS navazovat kontakty se zahraničím a držet tak nejen krok se světem, ale i prezentovat výsledky své vlastní práce na mezinárodním fóru. Časem se v rámci ČSVTS dařilo stále většímu počtu členů účastnit se jak konferencí a symposií ve světě, tak formou tematických zájezdů navštěvovat výstavy, veletrhy a přední průmyslové podniky. Přesto, přes všechny úspěchy ČSVTS v odborné činnosti její členské základny, byl jí v roce 1978 udělený Řád práce nikoliv jako ocenění její odborné, ale především politické práce. Tak přežila ČSVTS do roku 1989.

ZALOŽENÍ ČESKÉHO SVAZU VĚDECKOTECHNICKÝCH SPOLEČNOSTÍ

Dnešní Český svaz vědeckotechnických společností, podle současného občanského zákoníku opět zapsaný spolek, je pokračovatelem někdejšího Spolku architektů a inženýrů v Království českém i pozdějšího Spolku inženýrů a architektů v Československu – SIA. Vznikl transformací Československé vědeckotechnické společnosti ČSVTS. Stalo se tak rozhodnutím mimořádného českého sjezdu

Československé vědeckotechnické společnosti ze dne 24. března 1990. Z důvodu vyjádření návaznosti činnosti nově ustanoveného Svazu na minulou vědeckotechnickou společnost v nových podmínkách rodící se demokratické společnosti v Československu po událostech v listopadu 1989, byl s ohledem na stejné iniciály názvu obou institucí ponechán původní akronym. Obdobně na Slovensku vznikl Zváz slovenských vědeckotechnických společností ZSVTS. Oba svazy se dohodly na úzké spolupráci bez řízení centrálním orgánem, kterým byla bývalá Ústřední rada ČSVTS. Tento stav byl potvrzen na mimořádném celostátním sjezdu, který se konal v Brně 5. května 1990. Sídlo Českého svazu vědeckotechnických společností je v historickém jádru Prahy v těsném sousedství Karlova mostu na Novotného Lávce.

V současné době Svaz sdružuje 67 nezávislých a samostatných spolků, které vyvíjejí svoji činnost na základě svých vlastních stanov. Svaz je také zakladatelem a jediným vlastníkem domů techniky, společností s ručením omezeným, nacházejících se v Českých Budějovicích, Kladně, Ostravě, Pardubicích a Plzni. Vedle uvedených, působí také ČSVTS v rámci akciové společnosti Kongresové centrum Brno, a.s. v areálu brněnského výstaviště jako vlastník budovy v partnerství s Veletrhy Brno, a.s.

Český svaz vědeckotechnických společností zastupuje zájmy svých členů doma i v zahraničí. Je členem Světové federace inženýrských organizací WFEO a Evropské federace národních inženýrských asociací FEANI, v nichž je uznáván jako představitel české inženýrské komunity. Na základě uzavřených bilaterálních dohod spolupracuje s řadou zahraničních inženýrských a vědeckotechnických organizací. Zvláštní místo mezi zahraničními partnery zaujímá spolupráce se slovenským ZSVTS, se kterým Svaz úzce spolupracuje při pořádání společných odborných akcí. Smlouvy o spolupráci má ČSVTS uzavřeny s VDI

(Svaz německých inženýrů), s CAST (Čínská asociace po vědu a techniku), s UUSEA (Ukrajinský svaz vědeckých a inženýrských asociací) a s IE (India) – (Institute inženýrů Indie). Neformální (nesmluvní) pracovní spolupráce je realizována s celou řadou dalších zahraničních inženýrských a vědeckotechnických asociací (Rakouským spolkem inženýrů a architektů OIAV, polským svazem FSNT NOT, francouzským národním komitétem vědců a inženýrů CNIF, britskou inženýrskou radou EC UK, americkou Asociací inženýrských společností AES, portugalskou inženýrskou komorou OE a dalšími obdobnými institucemi působícími v evropských i mimoevropských zemích).

Ing. Karel Zeithammer, CSc.

Prameny a literatura:

1. ZPRÁVY Spolku architektů a inženýrů – I. ročník 1866, knihovna NTM, sign. 101417/D78
2. TECHNICKÝ OZNAMOVATEL – roč. 1875, knihovna NTM, sign. 3131/D84
3. PAMĚTNÍ SPIS o čtyřicetiletém trvání Spolku architektů a inženýrů v Království českém 1865 – 1905, Knihovna NTM, sing. 8390/C 274
4. Sborníky ze sjezdů SIA 1921 – 1940, Knihovna NTM sign. /C 274
5. Příspěvky k historii ČSVTS – 1. díl, Praha 1982, Vydavatelství: ÚR ČSVTS, Dům techniky ČSVTS Praha, Praha, 1982, autor článku Dr. Josef Žabka, str. 25 až 66
6. Konsultace s pamětníky: prof. Ing. Cyril Höschl, DrSc., sen., doc. Ing. Zdeněk Trojan, CSc., EUR ING, Ing. Zdenka Dahinterová, EUR ING, doc. Ing. Daniel Hanus, CSc., EUR ING

VÝZNAMNÉ ŽIVOTNÍ JUBILEUM OSLAVUJÍ

ING. KVĚTOSLAVA KOŘÍNKOVÁ, CSc.

vědecká tajemnice ČSVTS

předsedkyně Společnosti dopravy

předsedkyně komise pro vědu, výzkum a vzdělávání

první předsedkyně ČSVTS, později místopředsedkyně ČSVTS

ING. HELENA RYBÍNOVÁ, CSc.

tajemnice České společnosti pro zdravotnickou techniku

bývalá členka předsednictva ČSVTS, členka a předsedkyně dozorčí rady ČSVTS a členka investiční komise předsednictva ČSVTS

PROF. ING. JIŘÍ PAVELKA, DrSc.

[80 LET]

místopředseda dozorčí rady ČSVTS

místopředseda České elektrotechnické společnosti

předseda ČSVTS v letech 2004 – 2007

JUDr. VLADIMÍR ZAMRZLA

[70 LET]

předseda komise pro úpravu základních dokumentů

**SRDEČNĚ GRATULUJEME JUBILANTŮM A PŘEJEME JIM HODNĚ ZDRAVÍ,
ŠTĚSTÍ, ŽIVOTNÍHO OPTIMIZMU A ÚSPĚCHŮ JAK V PRACOVNÍM,
TAK V OSOBNÍM ŽIVOTĚ.**

členové předsednictva a komisí ČSVTS a kolegové

VŠECHNO NEJLEPŠÍ!

KYTLICE – MÍSTO ODPOČINKU NEBO PRÁCE rekreační a školicí prostory ČSVTS

ČSVTS nabízí rekreační a školicí prostory v malebné vesničce Kytlice v CHKO Lužické hory a na okraji národního parku České Švýcarsko.

Rekreační a školicí zařízení je po úplné rekonstrukci a poskytuje ubytování v pěti plně vybavených apartmánech pro 3-4 osoby. Školicí místnost se dá v případě potřeby také využít pro ubytování až 8 osob.

K dispozici jsou garáže, které se dají použít také k uskladnění jízdních kol v případě aktivních dovolených. Kromě turistiky a cykloturistiky v CHKO Lužické hory a v nedalekém Česko-Saském Švýcarsku, poskytuje sportovní vyžití i blízká obec Jiřetín pod Jedlovou (plážový volejbal, nohejbal, fotbal, tenis, minigolf, venkovní bazén, v zimě lyžařské trasy) a to vše obklopené lesy a zvlněnou krajinou. Kouzelná je i jízda místní lokálkou. Kytlice se proslavila koncentrací chalupářů z řad známých osobností především z oblasti kultury. Pohádkově malebné prostředí v horách sopečného původu, udržované roubenky, jezírko s vodníkem, koně, lesní divadlo, říčka Kamenice to vše vytváří pohodu, dodávají klid a dávají možnost na chvíli zvolnit tempo nebo plně se soustředit... Hospůdka vzdálená asi 200m s dobrým jídlem a rodinnou atmosférou podtrhuje hezké chvíle strávené v Kytlici.

Ceny za ubytování jsou více než příznivé:

228 Kč včetně DPH za apartmán a noc pro členské organizace ČSVTS a 570 Kč včetně DPH za apartmán a noc pro ostatní zájemce. Detaily k cenám v létě najdete na <http://kytlice.csvts.cz/>.

ZPRAVODAJ ČSVTS

Elektronický zpravodaj zdarma je umístěn na webových stránkách
<http://zpravodaj.csvts.cz>

Vychází 2 x ročně, v květnu a listopadu.

Zpravodaj ČSVTS je rozesílán spolkům ČSVTS a domům techniky, jejich členům a partnerům, výzkumným a výrobním podnikům, institucím terciárního vzdělávání, státní správě a zaregistrovaným odběratelům.

Noví odběratelé se mohou k odebírání Zpravodaje ČSVTS zaregistrovat na
<http://zpravodaj.csvts.cz>

Titul: Zpravodaj ČSVTS č. 39

Redakční rada: Ing. Vladimír Poříz, prof. Ing. Růžena Petříková, CSc., doc. Ing. Zdeněk Trojan, CSc., EUR ING

Redaktorka: Ing. Zora Vidovencová

Grafické zpracování: Rudolf Kresa pro inPrint s.r.o.

Adresa redakce: ČSVTS, Novotného lávka 5, 110 00 Praha 1, www.csvts.cz

email: zpravodaj@csvts.cz

Vydáno: KVĚTEN 2015

Přispějme svou odpovědností k zajištění

DŮSTOJNÝCH ŽIVOTNÍCH A PRACOVNÍCH PODMÍNEK

pro všechny.

[www.cesko**proti**chudobe.cz](http://www.ceskoprotichudobe.cz)

EVROPSKÝ ROK ROZVOJE 2015

Náš svět, naše důstojnost, naše budoucnost

ČESKO **PROTI** CHUDOBĚ

